

ŽELEZAR

TEDNIK – GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

ŠTEVILKA: 38. LETO: XXVI

JESENICE, DNE 29. SEPTEMBRA 1977

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl – Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ – Železarna Jesenice. Številki internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: GP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

PRVIH 1.000 TON ŽELEZA IZ NASIPA

Ob podatku, da je iz nasipa talilniških odpadkov – halde pridobljenih že okoli 1000 ton železa, primerne za vložek talilniških peči, in v želji, da bi bili bralci Železarja bolje seznanjeni o eni izmed novogradenj v železarni Jesenice, je prav, da enkrat nekaj več napišemo tudi o projektu PREDELAVA TALILNIŠKIH ODPADKOV. Informacija bo najbrž zanimiva tudi za prebivalce naselja Borovlje, ki jih neposredno zadeva ureditev zaključka nasipa.

Železarna je s svojo lokacijo vse do sedaj imela zelo ugodno možnost odlaganja talilniških odpadkov v neposredni bližini, vzhodno od svojih matičnih obratov. Glede na to, da je ta odlagalni prostor omejen, je Železarna že dalj časa načrtovala, kam v prihodnosti z odpadki redne proizvodnje. Ker v bližini Železarne ni primernih večjih odlagališč in ker

jeklarska žlindra vsebuje še določen del železa, se je Železarna odločila, da se postavijo naprave za predelavo talilniških odpadkov z istočasnim izločevanjem železa.

Pri metalurških procesih v bazičnih obratih železarne Jesenice nastaja veliko stranskih proizvodov, ki so v bistvu odpadki, vsaj z vidika bazne tehnologije. Pri sedanji letni

proizvodnji jekla nastaja okoli 78.000 kub. m odpadkov in prav za toliko se poveča tudi nasip. Pri nadaljnji rekonstrukciji Železarne in po nabavi novih agregatov pa bo teh odpadkov še bistveno več. Ob upoštevanju pričakovanega obsega proizvodnje jekla (0,6 milijona ton/leto) ter iz tega nastalih odpadkov (153.000 t/leto, oz. 92.000 kub. m/leto) je prostorska razpoložljivost sedanjega odlagalnega nasipa samo še za približno leto dni.

Ravno pomanjkanje prostora je pospešilo odločitev samoupravnih organov v Železarni, da se osvoji nova proizvodnja »predelava žlindre« in organizira kot poseben obrat pri TOZD Transport.

Poglejmo nekaj podatkov iz investicijskega programa:

SUROVINSKA BAZA – ODPADKI BAZNE TEHNOLOGIJE

K odpadkom bazne tehnologije štejemo v tem primeru samo tiste, ki tvorijo nasip. K tem odpadkom spadajo plavžna in jeklarska žlindra, rabljena opeka, peski, malta in razne mase.

Dosedanji nasip je sestavljen iz vseh teh materialov, ki pa niso vsi primerni za nadaljnjo predelavo.

Zaradi uvajanja nove proizvodnje predelave talilniških odpadkov bo

nega raziskovalnega dela pa je nemogoče, oziroma vodi k stagnaciji.

Vedno večji tehnološki napredek v sodobnem svetu zahteva vse ožjo specializacijo, bolj smiselno delitev

(Nadaljevanje na 9. strani)

(Nadaljevanje na 3. strani)

POSVETOVANJE STROKOVNJAKOV IZ SLOVENSКИH METALURŠKIH PODJETIJ

Za letošnje strokovno posvetovanje strokovnjakov iz slovenskih metalurških podjetij, ki bo 20. in 21. oktobra v Portorožu, smo si za delovni program zadali nalogo, da z uspešnimi in sistematično usmerjenimi raziskavami pripomoremo k boljši, oziroma novi tehnologiji, kar naj omogoči kvalitetnejše ali nove proizvode za kovinsko predelovalno in elektro industrijo.

Posebno obeležje letošnjega strokovnega posvetovanja je v tem, da zajemata priprava materiala in izbira predlogov za nove raziskovalne naloge znatno širšo in aktivnejšo delovno osnovo v posameznih TOZD. Pričakovati je, da bo tak način priprave materiala za reševanje važnih tehnoloških problemov v temeljnih organizacijah nudil izredno konkretizirane vsebine, kar bo omogočilo tudi konkretnije pristope k reševanju teh problemov.

Delavec v proizvodnji, bodi direktno ali posredno, mora danes vedeti, da je edina osnova za ekonomski obstoj proizvodnih enot v tehnološkem napredku, ki danes posega že v sleherne podrobnosti proizvodnega ciklusa. Slediti optimalni tehnologiji brez pravilno usmerjenega umsko in aparaturno skoncentriranega

V delovni organizaciji železarna Štore delujeta dve livarni, katerih letna zmogljivost je preko 40.000 ton različnih odlitkov. Dosedanji proizvodni program, upoštevajoč tudi novo livarno, je usmerjen v izdelavo odlitkov za avtomobile, bagre in traktorje. Dolgoletne izkušnje pri proizvodnji modularnih odlitkov, temelječi na lastni proizvodnji železa, predstavljajo solidno osnovo za proizvodnjo specifičnih in kvalitetnih odlitkov za proizvodnjo traktorjev v železarni Štore.

Že 1969. leta so v razvojnem programu predvideli, da se del livarskih in jeklenih proizvodov preusmeri na višjo stopnjo predelave, oziroma da začno proizvajati polsklope in sklope. Pri izbiri programa so na osnovi predhodne analize prišli do zaključka, da prav proizvodnja traktorjev vključuje največ kvalitetnih odlitkov in razne kvalitete jekla iz sedanjega proizvodnega programa. Lastna surovinska osnova, dolgoletne livarske in jeklarske izkušnje, možnost serijske proizvodnje odlitkov ob uporabi sodobne tehnologije so odločilno vplivale na vključevanje traktorjev v proizvodni program železarne Štore.

Analiza tržišča poljedelske mehanizacije je potrdila pravilnost usmeritve v to vrsto proizvodnje. V srednjeročnem razvojnem načrtu SFRJ 1976–1980 je dan poseben poudarek razvoju kmetijstva. Taka družbena usmeritev pa pozitivno vpliva na povečanje povpraševanja po kmetijski mehanizaciji. Traktor kot najpomembnejši element kmetijske mehanizacije je osnovni dejavnik pri sodobnem razvoju kmetijskih strojev. Znano je, da domača proizvodnja ne more pokriti vseh potreb kmetijstva in da zato vsako leto uvažamo veliko količino traktorjev. Srednjeroč-

(Nadaljevanje na 2. strani)

PRIHODNI TEDEN SEJE ZBOROV OBČINSKE SKUPŠČINE

Predsedniki Boris Bregant, Franc Žerjav in Teodor Kreuzer sklicujejo prihodni teden seje vseh treh zborov skupščine občine Jesenice, in sicer družbenopolitični zbor v torek, 4. oktobra, zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti pa v četrtek, 6. oktobra. Na ločenih sejah bodo zbori obravnavali naslednja vprašanja:

ANALIZA IZVAJANJA SREDNJEROČNEGA DRUŽBENEGA NAČRTA OBČINE V PRVEM POLLETJU

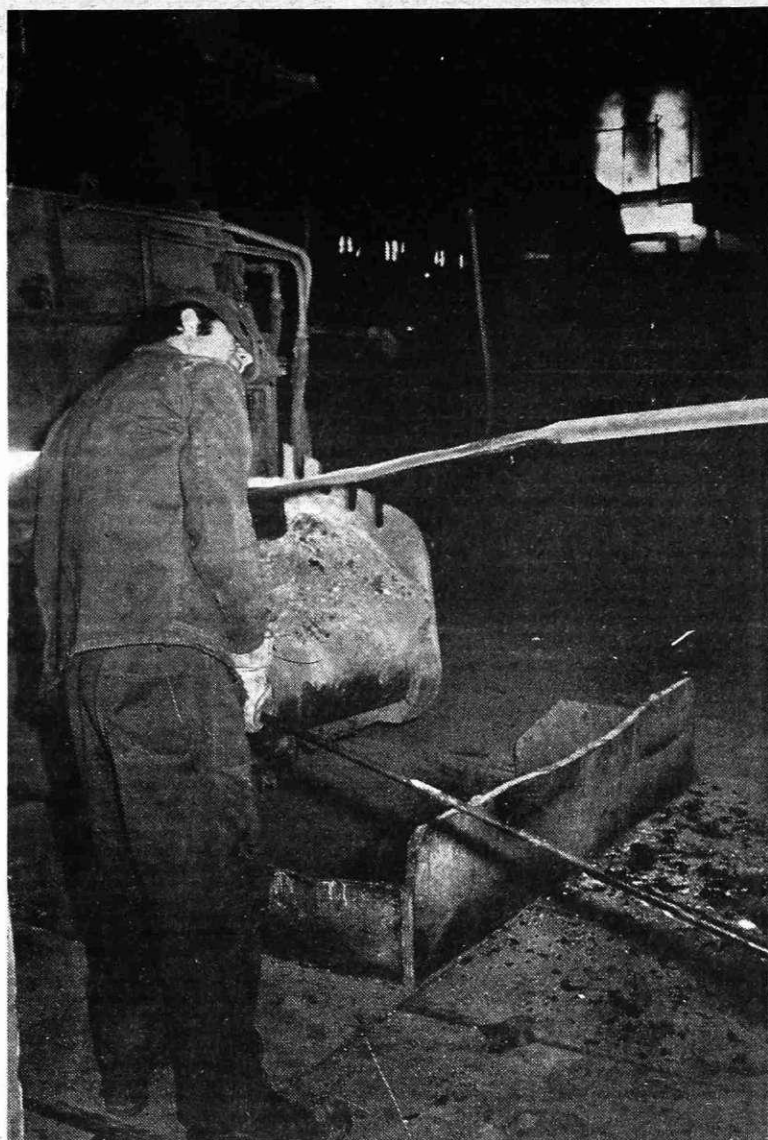
K predlogu obsežne analize izvajanja srednjeročnega družbenega načrta občine za prvo polletje letošnjega leta je izvršni svet skupščine občine na seji 14. septembra sprejel predlog ugotovitev, stališč in sklepov, ki jih v celoti citiramo:

– Izvršni svet ugotavlja pospešeno aktivnost pri uveljavljanju zakona o združenem delu, ki se kaže v preobrazbi družbenoekonomskih odnosov. Pomembno vlogo pri tem imata tudi komisiji za spremljanje

izvajanja zakona o združenem delu pri občinskem svetu zveze sindikatov Slovenije Jesenice in pri skupščini občine Jesenice. Opazen je tudi napredek pri uveljavljanju samoupravnega družbenega planiranja in samoupravnega sporazumevanja o svobodni menjavi dela.

– Začetni procesi integracije dela in sredstev so se tudi v prvem polletju letošnjega leta nadaljevali. Tako ugotavljamo, da v delovni organizaciji SGP Gradbinec in delovni organizaciji TPP Golica inten-

(Nadaljevanje na 6. strani)

Sodelavec pri električni peči

V SEPTEMBRU VEČINA TOZD DOSEGLA PLAN

Proizvodni rezultati, predvideni za mesec september, kažejo, da bodo mesečne operative programe skupne proizvodnje dosegle ali presegle naslednje temeljne organizacije združenega dela:

Plavž, Livarna, Valjarna žice in profilov, Valjarna debele pločevine, Hladna valjarna Jesenice, Profilarna, Vratni podboji, Jeklovlek, Elektrode, Želbljarna.

Mesečnega operativnega programa skupne proizvodnje pa verjetno ne bodo dosegle naslednje temeljne organizacije združenega dela:

JEKLARNA: V martinarni je edini vzrok, da ne bodo dosegli planirane skupne proizvodnje v tem, ker ni obratovala s petimi SM peči. To pa glede na obratovanje potisne peči in zaradi izrednega remonta globinske peči v TOZD Valjarna bluming-štekel ni bilo mogoče. Elektro jeklarna bo planirano proizvodnjo verjetno dosegla.

VALJARNA BLUMING-SKEKEL: Valjarna bluming bo planirano skupno in gotovo proizvodnjo dosegla. Nekoliko bo zaostala valjarna štekel zaradi nekaj okvar v začetku septembra.

HLADNA VALJARNA BELA: je imela predvsem težave s pomanjkanjem vložka in to zaradi dobave TVT iz tujih virov, ki je bila v bilanci vložka za september planirana in le v manjši meri tudi realizirana.

ŽICARNA: Manjša skupna proizvodnja je bila dosežena zaradi zahtevnejšega proizvodnega asortimenta, ker je zaradi nabave vlečne žice odpadel del proizvodnje za želbljarno in zaradi večje odsotnosti delavcev.

DELOVNO TEKMOVANJE KOVINARJEV SLOVENIJE 1977

Prvo delovno tekmovanje kovinarjev Slovenije je bilo od 22. do 24. septembra v Novi Gorici. Tekmovalci kovinarji so zastopali petin štirideset organizacij združenega dela iz Slovenije in so tekmovali v treh panogah: varjenju, struženju in orodjarstvu. Poleg praktičnega dela je tekmovanje obsegalo tudi testiranje družbenopolitičnega in strokovnega znanja. Tekmovalo je 92 varilcev, 42 strugarjev in 2 orodjarjev. Doseženi so bili naslednji rezultati:

Orodjarji: 1. Davorin Budinka – Iskra Šempeter, 2. Marko Skrinjar – Iskra Šempeter, 3. Stefan Mešnjak – železarna Ravne, 12. Mirko Kos, 14. Anton Oman, 18. Franc Noč – vsi železarna Jesenice.

Strugarji: 1. Franc Blaško – Gostol Nova Gorica, 2. Jordan Miljevič – Iskra Šempeter, 3. Tomo Maglica – Gostol Tolmin, 22. Miran Kavalarič, 25.–27. Andrej Kramar, 31.–35. Miroslav Strle – vsi železarna Jesenice.

Varilci – ročno obločno varjenje: 1. Marjan Černigoj – Vozila Gorica Šempeter, 2. Vinko Pužem – Itas Kočevje, 3. Jože Zarec – IMI Klemenčev Lenart, 5. Marjan Židanek, 7. Jernej Markež, 13. Anton Tišov – vsi železarna Jesenice.

Varilci CO₂ postopek: 1. Marjan Černigoj – Vozila Gorica Šempeter, 2. Carmelo La Duca – Gostol Tolmin, 3. Zvonko Bizjak – Gostol Nova Gorica, 5. Jože Rekar, 11. Franc Kleindinst, 13. Jernej Markež, – vsi železarna Jesenice.

Varilci – plamensko varjenje 1. Stefan Petauer – EMO Orodjar na Celje, 2. Franc Peternel – železarna Jesenice, 3. Vincenc Gostenčnik – železarna Ravne, 4. Dušan Škrjanc, 13. Milan Dovžan – ob železarna Jesenice.

Varilci – TIG postopek: 1. Jane Suhadolnik – Vozila Gorica Šempeter, 2. Carmelo la Duca – Gasto Tolmin, 3. Edvard Tišov, 7. Jože Gračnar – ob železarna Jesenice. Trije najboljši tekmovalci so prejeli pokale, diplome in nagrade. Tekmovalci: Franc Peternel, Edvard Tišov in Marjan Židanek iz naš železarne pa so izbrani v republiško reprezentanco, ki nas bo zastopala na zveznem tekmovanju od 5. do 10. oktobra letos v Zagrebu.

Naši tekmovalci so svoje delo do bro opravili, lahko bi ga pa še bolje. Zato bo v bodoče potrebno naše tekmovalce še bolje pripraviti predvsem na teoretični del tekmovanja, kjer so opazne največje pomanjkljivosti.

Vsem tekmovalcem k doseženim rezultatom iskreno čestitamo.

REMONT PLAVŽA II POTEKA PO PROGRAMU

Pred zaključkom redakcije smo na vodstvu TOZD Plavž izvedeli, da remonta, oziroma rekonstrukcijska dela na plavžu II potekajo po programu, oziroma da bistveno ne odstopajo od predvidenega poteka del. Nekaj težav so sicer imeli pri sestavi plašča zaradi iztrošenosti nosilnega prstana jaskla, vendar pa zaradi tega ne bo bistvenih odstopanj.

V razgovoru smo tudi izvedeli, v čemer so bile naše dosedanje informacije v zvezi s tem nekoliko neopolne, da je načrte za celotno rekonstrukcijo plavža II, razen energetskih medijev, za katere je izdelal načrte tehnični biro Jesenice, izdelal inženiring Bled. Načrti vsebujejo kompletno rekonstrukcijo plavža II z vso opremo, ki sodi poleg, nove delovne podeste, rekonstrukcijo plinovoda, prašne vreče, rekonstrukcijo finih povezav in načrte gradbenih del, na kar se navezuje tudi nov plinovod od plavža I do stolpnih plinskih čistilcev. Inženiring Bled je te načrte pripravil v sodelovanju z vodstvom TOZD Plavž, ki je posredovalo svoje izkušnje pri kreiranju projektov.

(Nadaljevanje s 1. strani)

Neposredne naloge v zvezi s pripravi in volitve prihodnje leto, kakor tudi priprave na osmi kongres Zveze komunistov Slovenije in enajsti kongres Zveze komunistov Jugoslavije narekujejo, da vedno bolj poglobljeno posegamo v delovanje delegatskega sistema in delegatskih razmerij. Kajti dejstvo je, da imajo samoupravno organizirani delavski razredi in delovni ljudje le v delegatskem sistemu možnost, da neposredno izvršujejo oblast in opravljajo vse skupne zadeve ne le svojega ožjega območja, temveč vse družbe. To pa je ustavno opredeljen cilj, za katerega se vsak dan borimo in za katerega dosego so nam potrebna dnevna razmišljanja in kritični ter ustvarjalni analize tega, kar smo v dveh letih in pol po sprejemu ustave dosegli.

Objektiven in kritičen pogled nazaj na dve leti in pol prehojene poti od sprejema ustave nam bo nedvomno potrdil, da smo dosegli velik napredek, čeprav nam delegatski sistem še ne deluje, tako kot bi bilo treba, in delegatska razmerja še niso zaživila svojega polnega življenja. Napredek predvsem v tem, da vedno širši krog delovnih ljudi in občanov sodeluje pri izvrševanju oblasti in upravljanju vseh skupnih zadev tako v ožjem okolju, kakor tudi v celotni družbi. Napredek tudi v tem, da je mnogo več delovnih ljudi in občanov informiranih o pripravah in izvajanju različnih družbenih akcij ter delovanju temeljnih samoupravnih skupnosti in sploh celotnega skupščinskega sistema. Da sta se močno okrepila solidarnost in različno samoupravno združevanje sredstev za hitrejši razvoj posameznih območij ali dejavnosti. Seveda pa je ves ta razvoj pomembno vplival na razvoj in krepitev družbene zavesti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi.

Morda zato, ker smo sredi tega presnavljanja družbeno-ekonomskih odnosov ali zato, ker bi radi, da bi razvoj potekal še hitreje, včasih niti ne vidimo in ne čutimo teh velikih sprememb, ki se dogajajo pred našimi očmi. Včasih pa smo tudi preveč nestrpni in bi radi dosegli čez noč tisto, kar normalno zahteva daljši čas, kajti vsaka nova stvar se nekaj časa bje z ostanki preteklosti in različnimi drugimi odpori, na kar prav gotovo ne bi smeli pozabljati pri uresničevanju delegatskega sistema in delegatskih razmerij.

Kljub temu, da je očiten napredek v izgrajevanju političnega sistema socialistične demokracije, pa vendarle še zdaleč nismo naredili vsega, kar zmoremo in kar bi morali, da bi dosegli še boljše rezultate pri uveljavljanju delegatskega sistema in delegatskih razmerij. Pri tem mislimo predvsem na socialistično zvezo delovnega ljudstva kot najširšo družbenopolitično osnovo samoupravljanja in fronto vseh organiziranih socialističnih sil ter sindikat kot najširšo organizacijo delavskega razreda s svojo avantgardo zvezo komunistov, ki še nista zaživila svojega ustavnega življenja. In najbrž večkrat, ko analiziramo delovanje delegatskega sistema in delegatskih razmerij, delamo veliko napako, ko vzroke iščemo vse-

Z DELEGATSKIM SISTEMOM DELAVSKI RAZRED IN DELOVNI LJUDJE IZVRŠUJEJO OBLAST IN UPRAVLJAJO VSE SKUPNE ZADEVE

povsod, zelo redko pa tudi v teh dveh najširših političnih organizacijah. Včasih kaže, da se je v nas preveč zakoreninila praksa, da je dovolj o teh vprašanjih le govoriti in sprejemati različne zaključke in sklepe, medtem ko smo na neposreden boj med delavskim razredom in delovnimi ljudmi ter občani največkrat pozabljali. Seveda pa ta boj pomeni moč besede in prepričevanja, za kar pa je potrebno veliko znanja in seveda bolj intenzivno organizacijsko delovanje.

Nedvomno so ves dosedanj razvoj uveljavljanja delegatskega sistema in delegatskih razmerij spremljale tudi številne objektivne težave, najsibo neustrezna samoupravna organiziranost ali zaostajanje družbene zavesti za materialnim razvojem in podobno, pa vendarle moramo priznati, da je bila prisotna kopica subjektivnih slabosti tako v socialistični zvezi delovnega ljudstva kakor v sindikatu. Med te slabosti sodijo še vedno prisotno forumsko delo, nedoslednost pri uresničevanju sprejetih sklepov, oziroma dogovorjenih akcij, pomanjkanje smisla za kreativnost, pomanjkanje občutka za prave probleme človeka, ponavljanje znanih stališč, podvajanje dela, uradniško upravljanje profesionalnih funkcij v teh organizacijah in podobno.

V zvezi s temi slabostmi pa se seveda povezuje dejstvo, da smo predvsem na področju krajevnih skupnosti zelo slabo samoupravno organizirani. To pa je tudi vzrok, da delegatski sistem ne deluje tako, kot bi lahko in bi moral, ko bi imeli ustrezno samoupravno organiziranost. Tako smo prav na Jesenicah v Železarni med prvimi spoznali, da so zbori delavcev mnogo preobsežni, da bi prek njih lahko delavci uresničevali svoje samoupravne pravice, in smo za to ustanovili samoupravne delovne skupine, kot obliko delovanja zborov delavcev. Nasprotno pa v krajevnih skupnostih nismo naredili prav ničesar, da bi se samoupravno bolje organizirali. Kajti nemožne je uresničevati delegatski sistem in delegatska razmerja oziroma samoupravljanje občanov, na zborih občanov, v krajevnih skupnostih, ki imajo od dva do štirinast petsto volilcev!

S tem smo želeli le poudariti, da se na tem področju SZDL v občini ni dovolj angažirala, da bi nam bolj zaživel delegatski sistem in se uresničevala delegatska razmerja (aktivna povezanost delegacij in delegatov s svojimi volilci). Ob vsem tem lahko le ugotovimo, kar se ugotavlja že dalj časa, da še vedno ni čutili dovolj delovanja SZDL in sindikata v političnem sistemu in delegatskih odnosih. Učinkovitost obeh organizacij pa se mora občutiti v tem, da bodo vse delegacije in delegati v svojem delovanju in odločanju izražali opredeljene svoje volilne enote. Da bo kakovost sprejetih in uresničenih odločitev oblika preverjanja delovanja delegacij in delegatov, v zvezi s tem, pa seveda skrbeli za permanentno usposabljanje delegatov, da bodo le-ti lahko uspešno oblikovali politična stališča in uresničevali skupno dogovorjene odločitve in akcije. To pa so v bistvu ustavne naloge obeh organizacij.

ne projekcije prav tako potrjujejo relativno zaostajanje v stopnji mehanizacije domačega kmetijstva v primerjavi z mehanizacijo razvitejšega kmetijstva v evropskih deželah. Na podlagi obsežnih analiz se je železarna Štore leta 1972 odločila za dolgoročno industrijsko kooperacijo in medsebojne izmenjave s firmo Fiat - Trattori iz Modene, pri proizvodnji traktorjev in delov. Ta dogovor je bil razširjen s skupnimi investicijami obeh firm. Na podlagi vseh predpisanih dovoljenj in soglasij je bil konec leta izdelan investicijski program.

Proizvodnja traktorjev je zasnovana na sodobnih tehnoloških spoznanjih firme Fiat in železarne Štore in obsega praktično celoten ciklus traktorske proizvodnje. Letna zmogljivost tovarne traktorjev je načrtovana na 10.500 enot in obsega predvsem modela 402 in 404, z močjo 42 KM, ob vključevanju v celoten program Fiatove proizvodnje traktorjev.

Po delitvi programa in po pogodbenih obveznostih Fiata mora Fiat preko svoje prodajne mreže usmeriti 40 % proizvodnje na konvertibilni trg, ostalih 60 % pa gre na domači trg, oziroma za samostojen izvoz. V celotno jugoslovansko proizvodnjo kmetijskih strojev se železarna Štore vključuje z delom proizvodnje traktorjev s specializiranimi programi - pretežno traktorjev z dvojno vleko in z ostalo opremo, kar danes zahteva sodobna in produktivna kmetijska mehanizacija.

Površina tovarne traktorjev znaša 12.300 kv. m, k tej pa je treba prišteti še dvonadstropni prizidek s površino 2600 kv. m. V novem objektu bo mogoče združiti celotno proizvodnjo pod eno streho. Tehnološka osnova tovarne traktorjev temelji na preizkušeni modelih Fiata, oziroma izgradnji takih tovarn doma in v tujini. Pod tehnologijo razumemo: mehansko obdelovanje litoželeznih delov z varilnico, lakiranje pločevinskih delov in ohišja traktorja in montažno linijo za plosklope in kompletiranje traktorjev.

ZAČETEK OBETAVEN

Osnovna organizacija sindikata TOZD Vzdrževanje je organizirala prvi skupni izlet svojih delavcev. Kljub precejšnjim težavam smo le uspeli »ujet« cilja izleta, saj vemo, da je pri 500 članskem kolektivu težko ustreči vsem željam. Mislim, da je bil prvi poizkus najtežji, saj o veliki udeležbi ne moremo govoriti. Izleta se je namreč udeležilo le 52 članov in ožjih svojcev.

Na pot smo odšli v soboto, 24. septembra. Naša prva postaja so bile Trojane, kjer smo se izdatno okrepčali, in nadaljevali pot v Rogaško Slatino. Najbrž gre za dobro razpoloženje velika zahvala šoferju avtobusa, ki je poskrbel za dobro glasbo. Poti po pa naj povem, da je dobro voljo pospešila tudi kapljica »močnega«, ki nam je razvezala jezike, pa tudi vzdrževalcem ni kaj reči, saj nas je Mirko, ki ga vsi že poznamo, da mu nikoli ne zmanjka dobre volje, razveseljeval prav vso pot. Dobro razpoloženi smo prispeli v Rogaško Slatino, kjer so nam izdatno postregli. Kopali smo se vse popoldne, zvečer pa tudi zaplesali in zapeli.

Naslednje jutro smo nadaljevali pot v Kumrovec. Ogled Titovega rojstnega kraja je bil posebno zanimiv za tiste, ki tu še niso bili. Kar precej časa smo zamudili, da smo si ogledali veličastno stavbo - dom mladine in borcev NOV, za katerega smo prispevali sredstva vsi Jugoslovani. Naslednja postaja je bila Krapina s svojimi znamenitostmi in Čateške toplice, ki smo jih izkoristili za kopanje. Tu smo res uživali. Ob tem pa se nam je tudi utrnula misel: skoraj vsako večje mesto pride do zimskega kopališča, le na Jesenicah se nam to nikakor ne posreči.

Proti večeru smo odšli iz Čateških toplic in planirali večerjo v Tacnu, kar pa nam ni uspelo, ker smo zgrešili pot. To pa je vzel dobro voljo tudi našemu humoristu, vendar pa le za nekaj časa, kmalu smo na neprijetnost pozabili in dobra volja se je zopet povrnila.

Za zaključek smo se ustavili pri Marinskju, kjer smo se še za slovo okrepčali in se okoli devete ure zvečer vrnili domov.

Prvi izlet je vsekakor uspel in mislim da bi s tem načinom spoznavanja morali nadaljevati. To naj velja tudi za področja, ki se zaenkrat še nečje vključiti in skušajo organizirati izlete individualno.

Osnovna organizacija sindikata TOZD Vzdrževanje bo organizirala v letošnjem letu še en izlet za tiste, ki se tega zaradi dela niso mogli udeležiti.

Na liniji mehanske obdelave bodo obdelani vsi odlitki, ki jih proizvaja železarna Štore: ohišje menjalnika in diferenciala, sklopke, bočnih reduktorjev, prednjega mostu, s popolno obdelavo in predhodnim varenjem prednjega trupa. K obdelavi spada tudi zvaritev karoserije in ostalih delov traktorja.

Lakiranje karoserije in ohišja traktorja poteka v dveh popolnoma ločenih lakirnicah.

Sama tehnologija lakiranja zagotavlja visoko kakovost barvanja in sijaj. Lakiranje zajema pranje delov, fosfatiziranje, pasiviranje in sušenje. Osnovna in prekrivajoča barva se nanaša na elektrostatični način. Vsi lakirani deli se pečejo pri temperaturi 120 stop. C. Celoten transport delov skozi lakirnico pa se opravlja z visecim veržnim transporterjem.

Telo traktorja se lakira v posebni lakirnici, ki je vključena v glavni montažni trak. Telo traktorja se najprej temeljito opere, razmasti, obarva z osnovno in prekrivajočo barvo in posuši v sušilnici lakirnice pri temperaturi 100 stop. C. Tako lakiran traktor se vrača na glavni montažni trak na končno montažo.

Montaža traktorjev se odvija na posebnem tekočem traku, kjer se montirajo vsi predhodno pripravljene in pregledani deli traktorja, obenem z električno inštalacijo. Po končani montaži na tekočem traku se traktor preizkusi na postaji za preizkušanje.

Modela traktorjev 402 in 404 sta konstruirana za obdelovanje malih in srednjih kmetijskih posestev, s kompletno in ekonomično mehanizacijo pri opravljanju lažjih del, ob najmanjši mogoči porabi moči in z največjim mogočim učinkom. Traktor 402 z močjo 42 KM je univerzalni traktor s pogonom na zadnja kolesa. Motor je enostaven, robusten in predimenzioniran. Porabi malo goriva. Motor je štiritakti diesel z direktnim vbrzganjem goriva. Skupna prostornina motorja znaša 2339 kub. cm. Ima vodno hlajenje. Prenos moči je izveden preko suhe mehanske sklopke in menjalnika, ki ima šest hitrosti za vožnjo naprej in dve za vožnjo nazaj.

Hidravlično dvigalo - »coletomatic« dela s kontrolirano močjo, oziroma omogoča obdelovanje zemlje v stalni globini brez uporabe regulacijskih koles, poleg tega omejuje drsenje in preobremenitev. Ta sistem je zelo primeren pri uporabi plugov. Uporaba hidravličnega dvigala omogoča postavljanje in obdržanje orodij v katerikoli višini, tako znotraj kot zunaj terena. Orodja so priključena na treh mestih in s tem je onemogočeno dviganje traktorja pri vožnji navzdol. Orodja so težka, tako da njihova teža obremenjuje zadnja pogonska kolesa, kar povečuje vlečno moč traktorja. Traktor ima sinhronizirano priključno vreteno, kar pomeni, da je število obratov vretena konstantno sorazmerno hitrosti traktorja, ne glede na vklopljeno hitrost. Prednje priključno vreteno omogoča priključek kosilnice, ob istočasnem priključevanju drugih orodij na zadnjem priključnem vretenu, kar omogoča ekonomično uporabo stroja v celotnem delovnem ciklusu, kot na primer, pri spravljajanju sena od košenja do stiskanja v bale.

Oba modela traktorjev sta praktično nenadomestljiva na velikih posestvih, predvsem pri lažjih poljedelskih delih, transportu, zaradi svoje elastičnosti in zanesljivosti pri vožnji in zaradi nizkih stroškov. Model 402 je težek 1600 kg brez dodatnih uteži na zadnjih in sprednjih pogonskih kolesih. Vključno z utežmi je celotna teža približno 2000 kg.

Dimenzije traktorja: dolžina modela 402 je 2,73 m, medosna razdalja pri obeh modelih je 1,86 m, prednji in zadnji razpon koles se lahko postavlja v šest različnih položajev od 1,19 do 1,61 m spredaj in 1,23 do 1,71 m na zadnjem mostu.

Model 404 je dolg 2,93 m in možno je postaviti prednji razpon koles v dve poziciji 1,30 in 1,40 m, zaradi pogona na prednja kolesa. Na zadnjem mostu ima isti razpon koles kot model 402. Traktor 404 je prav tako v serijski proizvodnji. To je nov model, konstruiran na podlagi raziskovanj firme Fiat pri razvijanju traktorjev s pogonom na vsa štiri kolesa. Osnovna značilnost je, da je pogon na prednja kolesa izveden preko centralnega diferenciala in sorazmerno močnih encikloidnih bočnih reduktorjev, ki so nameščeni v glavah prednjih koles. Prenosa gred iz menjalnika je brez kardanalnih sklepov in je zaščiten z močno zaščitno pločevino. Zaradi teh sodobnih izpopolnitev lahko ta model uvrstimo v višji razred. Njegove sposobnosti so podobne traktorjem težjih tipov. Povečana je vlečna sposobnost traktorja in pridobljena širša in ekonomičnejša možnost uporabe.

Pomen takih izpopolnitev je naslednji: velik premer prednjih koles omogoča lažje obvladovanje preprek, traktor se prilagaja vsem konfiguracijam terena in ima večjo vlečno moč; predimenzionirani planetarni reduktorji v kolesih vzdržijo največje torzijske obremenitve; kompaktni centralni diferencial (torzija se v smeri gibanja razbremenjuje na večje reducijske sklope), kar omogoča večji odmik trupa od tal; pogonska gred je v isti višini kot menjalnik, tako da nima prilagoditvenih elementov, kar zagotavlja večjo funkcionalnost in zanesljivost; gred menjalnika je centralno podprta in zaščiten z ohišjem.

V novo zgrajeno tovarno z letno proizvodnjo 10.500 traktorjev je bilo skupno investiranih 182.480.000 dinarjev. Pri polni zmogljivosti bo zaposlenih približno 350 delavcev v proizvodnji in v skupnih službah.

Za to leto je predvidena proizvodnja 4000 traktorjev, 45 % na izvoz, 55 % za domači trg. Preko 70 % prodaje na domačem trgu predstavlja model 404 s pogonom na vsa štiri kolesa. Tako usmeritev je v skladu s potrebami jugoslovanskega kmetijstva in z dejstvom, da takega modela ni v proizvodnih programih ostalih jugoslovanskih proizvajalcev traktorjev. V proizvodnjo traktorjev železarna Štore vključuje večje število kooperantov iz republik in pokrajin SFRJ. Z uresničevanjem tega programa se - poleg višje stopnje predelave - železarna Štore vključuje v srednjeročni program proizvodnje kmetijskih strojev, s tem pa v izboljševanje pogojev za porast kmetijske proizvodnje.

T. Voga
(iz Čelika)

V torek, 20. septembra, je obiskala Železarno partijska delegacija iz Katoviškega vojvodstva iz Poljske z namenom, da se seznani s samoupravljanjem v naši delovni organizaciji in izmenja izkušnje pri delovanju partijskih organizacij. Po razgovoru je delegacija v spremstvu obiskala še tehnični muzej Železarne, o katerem se je zelo pohvalno izrazila, in hladno valjarno na Beli. Popoldan je delegacija obiskala še Kranjsko goro, kjer so se pogovarjali o razvoju turizma.

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu oktobru bodo 50 let življenja praznovali naslednji sodelavci: Franc OBLAK, strojne delavce - 8. oktobra, Ivan ARNEŽ, jelekovek - 10. oktobra, Hela PINTAR, PIV-energija - 10. oktobra, Hamdija HASANAGIĆ, varnostna služba - 15. oktobra, Stane ZUPANČIĆ, transport - 16. oktobra, Vlado BOJKOV, plavž - 18. oktobra, Andrej MOČNIK, plavž - 19. oktobra, Stane JURMAN, valjarna žice - 20. oktobra, Edita ŠIMENC, hladna valjarna - 22. oktobra, Martin SOVIĆ, elektro jelekarna - 24. oktobra, Angela ROT, družbena prehrana - 25. oktobra, Valentina BEVC, jelekovek - 28. oktobra in Anton STARE, profilarna - 31. oktobra.

Vsem sodelavcem iskreno čestitamo!

PRVIH 1.000 TON ŽELEZA IZ NASIPA

(Nadaljevanje s 1. strani)

potrebno sortirati odpadke že pri nastajanju v metalurških napravah in jih usmerjati v deponijo, nadaljnjo predelavo in prodajo. Zato je zanimiv podatek, koliko odpadkov, ki v bistvu pravzaprav niso odpadki, proizvajajo posamezni bazni agregati, kakšna je možnost predelave in prodaje, oz. vračanja predelanih odpadkov v metalurške procese.

Količine odpadkov bazne tehnologije, ki tvorijo nasip, so naslednje:

PLAVŽ

Pri proizvodnji grodlja 160.615 ton na leto in če računamo, da nastane na tono grodlja 466 kg žindre, dobimo na leto 74.864 ton žindre.

Od te količine je del žindre predelan in prodan in to:

38.650 ton granulirane — 51,6 %
12.100 ton kosovne — 16,1 %
Ostalih 24.000 ton ali 32,19 % žindre pa je bilo prepeljavano v nasip, kar ga poveča za 15.325 kub. metrov.

Pri predvideni povečavi plavža št. 2 na 200 kub. m lahko računamo s proizvodnjo 180.000 ton grodlja na leto. Pri povprečni tvorbi žindre 500 kg/t grodlja dobimo 90.000 ton žindre. Pri upoštevanju iste procentualne strukture izdelave granulirane in kosovne žindre, ki jo prodajamo, nam še vedno ostane okoli 28.000 ton žindre, ki jo moramo prepeljati na nasip, katerega volumen se poveča za okoli 18.000 kub. m. Plavžna žindra je zaradi premajhne vsebnosti železa (vsebnost železa je samo 1 %) neprimerna za nadaljnjo predelavo na nasipu. Zaradi tega bi bilo najbolje, da se vsa plavžna žindra granulira, posebno če bo obstajala možnost prodaje. zaradi povečane kapacitete cementarne Anhovo.

Tako bi na nasip prišla res minimalna količina odpadkov iz plavžev, ki nastajajo pri čiščenju žlebov, kanalov itd. in za katere ni druge možnosti kot odvoz na deponijo. Predvidoma bi bilo teh odpadkov okoli 4.000 kub. m.

JEKLARNA

Pri proizvodnji 320.000 ton jekla na leto da SM jeklarna 48.000 ton žindre ali 26.172 kub. m, če računamo, da se tvori 150 kg žindre na tono pridobljenega jekla.

V enakem obdobju proizvede elektra jeklarna 180.000 jekla, kar nam pri povprečni tvorbi žindre 120 kg/tono jekla na nadaljnjih 21.600 ton žindre.

Pri upoštevanju razvojnega programa pa lahko računamo, da bo jeklarna proizvedla do leta 1980 že 600.000 ton jekla in to:

— SM jeklarna 320.000 ton
— elektro jeklarna 280.000 ton
Ob teh količinah in pri istih pogojih pa bomo dobili tudi večje količine jeklarne žindre, in sicer:
48.000 t SM žindre 26.172 kub. m
33.600 t el. žindre 18.320 kub. m
44.492 kub. m

ODPADNA OPEKA

Pri proizvodnji 500.000 ton jekla na leto in pri današnjih pogojih se rabijo znatne količine odlivne in ponvične opeke.

Lahko računamo, da porabimo okoli 12 kg odlivne opeke na tono pridobljenega jekla in okoli 14 kg ponvične opeke na tono jekla, kar znese:

okrog 12 kg/t 6.000 ton odlivne opeke/letno
okrog 14 kg/t 7.000 ton ponvične opeke/letno.

Odlivna opeka gre v celoti v nasip, za ponvično pa se računa 65 % obraba. Iz tega dobimo, da gre v nasip okoli 8.300 ton opeke, kar vsakoletno poveča nasip za 6.000 kub. m.

Če zopet računamo na povečano proizvodnjo jekla, potem bo šlo v nasip letno 10.000 ton opeke ali 7.200 kub. m.

Pri proizvodnji jekla 500.000 t/leto in specifični porabi 20 kg/t, pri čemer je upoštevan večkratni delovni povratek, porabimo pri remontih še 10.000 ton materialov na leto ali 7.142 kub. m.

K tem spadajo tudi dolomitni bloki, katerih poraba znaša okoli 40 ton na eno obzidavo, s čimer dobimo pri planiranem številu remontov na leto okoli 1.400 ton materiala. Ves ta material pa ne gre v nasip, ker je del teh odpadnih materialov primeren za nadaljnjo predelavo z mletjem. Pomemben porabnik odpadne opeke postaja po ukinitvi šamotarne Vatrostalna, ki pošilja le-to v mletje. Predvideno je, da bo koristno porabljen del opeke zajet v 3.500 tonah, kar bi zmanjšalo letni dovoz na nasip za 2.500 kub. metrov.

PESKI

Pomemben odpadni material, ki gre v nasip vsaj po količinah, je dolomitni pesek. Največji porabnik v Železarni je jeklarna, ki porabi 38 kg dolomitnega peska na tono pridobljenega jekla. Pri proizvodnji

500.000 ton jekla je bilo porabljenih 18.700 ton.

Pri povečani proizvodnji jekla bi poraba dolomitnega peska narasla na 22.800 ton. S tem bi se nasip letno povečal za 15.200 kub. m.

Poleg dolomitnega peska se na nasip odvaža še livarski pesek, kar pri predvideni proizvodnji 2.000 ton odlitkov poveča nasip za okoli 3.300 kub. m.

Iz navedenega se vidi, da je količina materialov, ki se odvažajo na nasip, izredno velika.

Pravo sliko nam da šele grafični prikaz o sestavi nasipa za leto 1975 (skica št. N 1020 A-4). Nasip raste neverjetno hitro in je bil res že skrajni čas, da se najdejo ustrezne rešitve.

Kot najbolj ustrezna in po svetu dokaj pogosto uporabljena je bila izbrana možnost predelave jeklarne žindre, ki nastopa v nasipu v največjih količinah. Jeklarne žindre vsebuje tolikšen procent železa, da je predelava ekonomsko upravičena, saj se investicija poplača s pridobljenim železom-jeklom, ki je ekvivalentno staremu železu. Vseeno pa tega investicijskega projekta zaradi njegove specifičnosti ne vrednotimo strogo po njegovih ekonomskih učinkih, čeprav zadovoljuje tudi kriterije ekonomske sprejemljivosti. Projekt »predelave žindre« rešuje predvsem problem odlagalnega prostora v metalurškem kompleksu in problem varstva okolja.

PRIKAZ TEHNOLOŠKEGA POSTOPKA PREDELAVE ŽINDRE

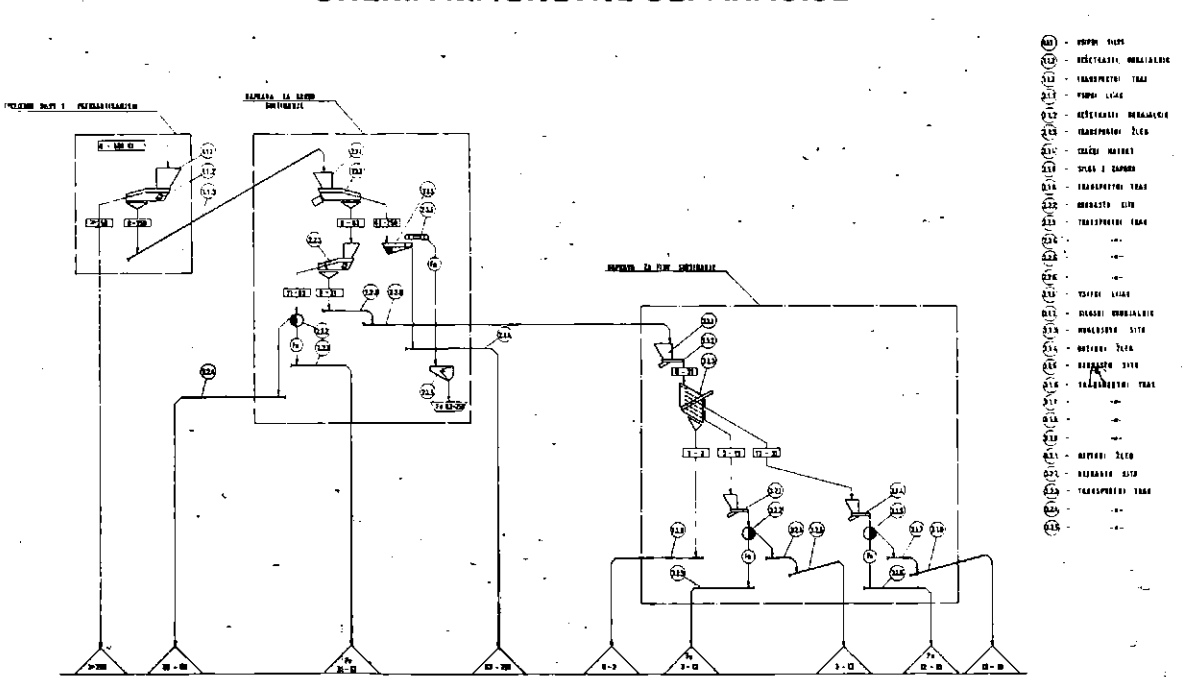
Transport talilniških odpadkov poteka po ozkotirni železnici iz talilniških obratov na delovišče pod žilindri žerjav na robu nasipa. Prevoz talilniških odpadkov se opravi v žilindrnih banjah volumna dveh kub. m, v katere gre okoli 5.000 kg čiste žindre.

Žilindrne banje se razkladajo in praznijo z žilindrnim žerjavom nosilnosti 12,5 ton in previsnim poljem 4,2 m. Do sedaj je bila višina razkladalne stopnice 20 m. V projektu je predvideno zmanjšanje višine stopnice na šest m in podaljšanje delovnega pasu na 130 m, tako da bo proces stresanja in odzemanja tekel vedno v isto smer, ob upoštevanju dovolj velike in varne razdalje za nemoten potek obeh procesov.

Med tema dvema procesoma se bo razložena žindra hladila z vodo, in sicer s posebnimi prhami. Računa se,

(Nadaljevanje na 8. strani)

HEMA MAGNETNE SEPARACIJE

IZVRŠEVANJE DRUŽBENEGA PLANA PRODAJE V AVGUSTU

TOZD	Plan. količ.	Plan. prod. cena - neto	Dosež. količ.	Dosež. prod. cena - neto	Indeks prod. cen	Indeks prod. cen
1	2	3	4	5	6	7
Livarna	50	20.910	56,3	18.621	112,6	89,0
Valj. blum.-štekel	5.540	8.845	5.700,6	9.587	102,9	108,4
Valj. žice in prof.	2.660	6.483	1.666,7	6.889	62,7	106,3
Valj. deb. ploč.	7.890	8.131	8.124,8	8.768	103,0	107,8
HL. valj. Bela	7.000	12.473	3.694,2	9.548	52,8	76,5
HL. valj. Jesenice	2.360	9.921	2.571,7	10.310	109,0	103,9
Žičarna	4.080	9.937	3.956,5	11.048	97,0	111,2
Profilarna	1.690	8.332	1.818,4	8.372	107,6	100,5
Vratni podboji	60	25.866	70,6	26.266	117,7	101,5
Jeklovlek	1.390	14.394	1.534,9	17.577	110,4	122,1
Elektrode	1.445	12.508	2.150,2	12.702	148,8	101,5
Suha masa	80	7.000				
Elektrode Zagreb	250	7.299				
Željarna	940	7.579				
Šamotna masa			744,1	8.874	79,2	117,1
			272,2	780		
Osnov. realizacija	35.435	(9.818)	32.361,2	(9.953)	91,3	101,4

V avgustu smo si s planom zastavili cilj doseči 35.435 ton prodaje s povprečno prodajno ceno 9818 din za tono. Od tega je bila povprečna prodajna cena zaradi podražitve naših izdelkov prekoračena, nismo pa uspeli proizvesti in prodati planske količine. S tem je tudi višina dosežene realizacije nižja od predvidene. Vendar je iz priložene razpredelnice razvidno, da smo v vseh temeljnih organizacijah združenega dela razen pri TOZD Hladna valjarna Bela, Valjarna žice in profilov, Žičarni ter Željarni dosegli planirano količino, s tem pa tudi planirano realizacijo. Kljub temu pa je vpliv TOZD Hladna valjarna Bela premočan, da bi ostale TOZD lahko to nadoknadile. Družbeni plan prodaje za obdobje I.-VIII. je pri količini izpolnjen s 93,8 %, pri prodajni ceni s 95 % in pri vrednosti osnovne realizacije z 89,8 %.

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 3. 10.	ZUPAN MIRKO	BURJA ANTON, st.
TOREK – 4. 10.	SLAMNIK IVAN	PIKON JANEZ
SREDA – 5. 10.	ZIDAR JOŽE	MENCINGER STANE
ČETRTEK – 6. 10.	PRAPROTNIK NIKO	SLIVNIK ALOJZ
PETEK – 7. 10.	BRUMAT MARTIN	MARKEŽ VALENTIN
SOBOTA – 8. 10.	PEZDIRNIK JOŽE	KOSELJ ANTON
NEDELJA – 9. 10.	ROTAR VINKO	RAVNİK JOŽE

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: od 6.00 do 18.00 ure
dnevni dežurni od 18.00 do 6.00 ure
nočni pa

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 3. do 8. oktobra bodo delale naslednje obratne ambulante:
dopoldan: I. in II. obratna ambulanta,
popoldan: III. in IV. obratna ambulanta.
V soboto, 8. oktobra, samo dopoldan III. in IV. obratna ambulanta.

V zobni ambulanti:
dopoldan: I. zobna ambulanta,
popoldan: II. zobna ambulanta.
V soboto, 8. oktobra, samo dopoldan I. zobna ambulanta.

Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13. ure, popoldne od 13. ure do 19.30.
V soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja pri DS TOZD Valjarna debele pločevine z dne 20. 9. 1977

OBJAVLJAMO

naslednje prosto delovno mesto:
Referent programa dela, šifra 1015. D-3, 1 oseba.
Pogoji: 1. TSS metalurške smeri in 2 leti prakse
2. MIŠ in 5 let prakse

Vsi kandidati bodo psihološko testirani.

Kandidati morajo imeti moralno politične in etične kvalitete, ter aktiven odnos do samoupravljanja.

Prijave s podatki in dokazili o strokovnosti pošljite v roku 10 dni kadroviku valjarn.

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja TOZD Profilarna

OBJAVLJAMO

prosta delovna mesta:						
A – 1. oblikovalec rosi	– 1	šifra 8521	D-4	10. ktg.	1 oseba	
B – 2. oblikovalec rosi	– 1	šifra 8522	D-3	8. ktg.	2 osebi	
C – 1. oblikovalec rosi	– 2	šifra 8526	D-4	10. ktg.	1 oseba	
D – 2. oblikovalec rosi	– 2	šifra 8527	D-3	8. ktg.	3 osebe	
E – 1. oblikovalec profilov		šifra 8524	D-3	9. ktg.	1 oseba	
F – 2. oblikovalec profilov		šifra 8525	D-3	7. ktg.	1 oseba	
G – 1. izdelovalec diskov		šifra 8574	D-4	9. ktg.	2 osebi	

POGOJI:

Pod A – SMD in 4 leta delovnih izkušenj na področju oblikovanja;
Pod B – SMD in tečaj za elektro varjenje ter 1 leto delovnih izkušenj na področju oblikovanja;
Pod C – SMD in 5 let delovnih izkušenj na področju oblikovanja;
Pod D – SMD in 1 leto delovnih izkušenj na področju oblikovanja;
Pod E – SMD in 1 leto delovnih izkušenj na področju oblikovanja;
Pod F – SMD brez predhodnih delovnih izkušenj;
Pod G – PIŠ – ključavničar in 1 leto delovnih izkušenj pri stiskalnici.

Prijave z dokazili oddajte v roku 15 dni v tajništvo TOZD Profilarna tov. Darinki Junež.

Možnost prijave imajo tudi člani drugih TOZD Železarne.

V kolikor bo potrebno, bomo kandidate tudi psihološko testirali.

Na osnovi sklepa odbora za medsebojna delovna razmerja z dne 16. 9. 1977 in statuta TOZD Hladna valjarna – Bela, ponovno dajemo

OBJAVO

za prosto delovno mesto vodilni lužilec linije št. 2

4227 D-4 12. ktg 1 oseba

Narava dela: 5 + 2 (3 izmene)

Pogoji:

a) STŠ – met. ali strojne smeri in tri leta ustreznih delovnih izkušenj.
b) Delovodska šola met. ali strojne smeri in pet let delovnih izkušenj.
– Poleg splošnih pogojev morajo kandidati imeti moralno politične kvalitete in pozitiven odnos do samoupravljanja.
– Kandidati bodo psihološko testirani.
– Napraviti morajo strokovni izpit.

Prijave z osnovnimi podatki pošljite v roku desetih dni po objavi na kadrovski sektor z oznako »vodilni lužilec linije št. 2« TOZD Hladna valjarna – Bela.

Na osnovi sklepa odbora za medsebojna delovna razmerja z dne 16. 9. 1977 in statuta TOZD Hladna valjarna Bela dajemo

OBJAVO

za izpraznjeno delovno mesto

4245 D-4 13 ktg Vodilni valjavec Sendzimir

Sistem dela v končni obliki: 4 + 1.

Pogoji:

– STŠ – met. ali strojne smeri in 3 leta ustreznih delovnih izkušenj.
– Poleg splošnih pogojev morajo kandidati imeti moralno politične kvalitete in pozitiven odnos do samoupravljanja.
– Kandidati bodo psihološko testirani.
– Napraviti morajo strokovni izpit.

Prijave z osnovnimi podatki pošljite v roku deset dni po objavi na kadrovski sektor, z oznako vodilni valjavec Sendzimir, TOZD Hladna valjarna – Bela.

USNJENA KONFEKCIJA PO ZNIŽANIH CENAH

Tovarna usnja Kamnik obvešča delovni kolektiv Železarne, da 6. in 7. oktobra vsak dan od 8. do 17. ure organizira prodajo moške, ženske in otroške usnjene konfekcije po znižani ceni ter na petmesečno posojilo. Usnjeno konfekcijo bodo nudili delavcem Železarne v prostorih delavskega doma pri Jelenu.

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

2. SEJA ODBORA ZA KADRE IN DRUŽBENI STANDARD PRI DS ŽELEZARNE

Predsednik Anton Razingar je 15. septembra sklical drugo sejo odbora za kadre in družbeni standard ter predlagal naslednji dnevni red: pregled sklepov zadnje seje, odobritev študijskih ugodnosti za študij ob delu, obravnavo vlog v zvezi s študijskimi ugodnostmi ter vlog v zvezi z družbenim standardom.

Pri pregledu sklepov zadnje seje so ugotovili, da so izvršeni.

Razpravljali so o predlogu kadrovskega sektorja v zvezi z dodelitvijo študijskih ugodnosti za študij ob delu za leto 1977/78 ter na osnovi sprejetih kriterijev odobrili študijske ugodnosti za študij ob delu na: ekonomski fakulteti - 2, VEKŠ Maribor - 1, višji pravni šoli Maribor - 1, I. stopnji strojne tehnične smeri - 4, TSS strojna - 1, TSS elektro - 5, ESS - 1, administrativna šola - 2.

Sklenili so, da bodo o študijskih ugodnostih za delovodsko šolo - strojni oddelek razpravljali na naslednji seji, ko bo kadrovski sektor podal popoln spisek kandidatov, odnosno bo sedaj prijavljene kandidate skušal preusmeriti v delovodsko šolo metalurške smeri.

V zvezi z delovodsko šolo - metalurške smeri so pooblastili kadrovski sektor, da izbere primerne kandidate za tovrstno šolanje, skladno s postavljenimi kriteriji, obenem pa naj se poveča tudi eventualno število razpisanih ugodnosti v skladu s kadrovskimi potrebami. Strinjali so se, da se oba oddelka delovodske šole - strojni in metalurški - odpreta, s tem da kadrovski sektor do naslednje seje pripravi vse podatke glede odobritve študijskih ugodnosti.

Ker je bilo za prvi letnik šole za metalurške delavce premalo prijav, so zadoščili kadrovski sektor, da stopi v neposredni stik z vodstvi temeljnih organizacij združenega dela ter na osnovi predhodnih informacij vodji TOZD pridobi ustrezno število kandidatov vsaj za en oddelek šole za metalurške delavce.

Vloge v zvezi s študijskimi ugodnostmi za prvi letnik tehnične srednje šole za izobraževanje ob delu bodo obravnavali na naslednji seji.

Študijskih ugodnosti za izobraževanje ob delu niso odobrili za šolanje na: I. stopnji VŠOD Kranj, višji tehnični varnostni šoli Zagreb, visoki šoli za telesno kulturo, višji šoli za socialne delavce ter srednji komercialni šoli Jesenice.

V nadaljevanju seje so obravnavali posamezne vloge za dodelitev raznih študijskih ugodnosti. S tem v zvezi so zadoščili kadrovski sektor, da do naslednje seje poda pregled študija na tretji stopnji, kako daleč so posamezniki s študijem in kako koristijo študijski dopust.

Glede poučevanja predmetov so sklenili, da delavci Železarne lahko poučujejo na centru srednjih šol in na železarskem izobraževalnem centru največ štiri ure med rednim delovnim časom s tem, da te ure nadomestijo v svojem prostem času. Vodstvom temeljnih organizacij in delovnih skupnosti se priporoča, da omogočijo svojim sodelavcem-predavateljem ZIC - predavanja, ker le-ti neposredno vzgajajo kadre

za Železarno. Vodstvo ZIC se obvešča, da zaradi predhodnega sklepa odbora, po katerem morajo izredni predavatelji iz Železarne nadomestiti vse manjkajoče ure med delovnim časom, odpadejo razlogi za zniževanje normalnega honorarja. V zvezi s selekcijo in dokončnim vpisom učencev na PKMEŠ in ŠMD

TOZD Jeklarna

8. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Osmo redna seja odbora za delovna razmerja pri DS TOZD Jeklarna je bila 22. septembra. Na seji so pregledali sklepe zadnje seje, obravnavali kadrovske poročilo za mesec avgust ter premestitve in razporeditve delavcev.

Ugotovili so, da so vsi sklepi prejšnje seje izvršeni, razen premestitev delavcev, za katere niso dobili nadomestila. Sklep delavskega sveta TOZD Jeklarna o razporeditvi na delovno mesto »asistent za delovne naprave« se ni realiziral in je bil obravnavan na tej seji. Predlog nove organiziranosti TOZD Jeklarna pa bo na prihodnji seji obravnaval delavski svet.

Odbor je obravnaval kadrovske poročilo o zaposlovanju delavcev v mesecu avgustu, ki ga je podal kadrovik. Iz poročila je razvidno, da sta bila v tem času dva delavca obračunana, trije pa so bili sprejeti na delo. Normativ zaposlenih je 620, plan za leto 1977 je 624, povprečni stalež zaposlenih v tem mesecu pa je bil 618 delavcev. Skupna odsotnost je bila 3389 dni ali 23,8%. Odbor je vzel poročilo na znanje in sklenil, da je treba več pozornosti nameniti odsotnosti, oziroma koriščenju in odobravanju izredno neplačane odsotnosti, prav tako je treba voditi večjo skrb pri neopravičenih izostankih z dela.

V zvezi s tem je bil sprejet naslednji sklep: Za neopravičene izostanke z dela, ki jih naredijo posamezni delavci v TOZD in ki so daljši od petih dni, je potrebno takoj ukrepati s tem, da personalna delavka takoj stopi v stik z neposrednim vodjem dela (delovodjem), če mogoče on ve, zakaj delavca ni na delo, oziroma je potrebno preko obratne ambulante poizvedeti, če mogoče odsotni delavec ni bolan. V kolikor ni bolan, je potrebno o tem obvestiti vodjo TOZD, ki nato izda sklep o ukrepanju. Pri razporejanju novih delavcev naj vodstvo TOZD Jeklarna po možnosti iste najprej razporedi, oziroma zaposli na začetnih delovnih mestih, to je, predvsem na pripravi

so na osnovi veljavnih kriterijev sklenili, da učenci, ki so v preteklem šolskem letu imeli več kot 20 ur neopravičenih izostankov, niso upravičeni do štipendije.

Ob koncu so obravnavali tudi vloge posameznikov, društev in organizacij ter na podlagi razprave sprejeli ustrezne sklepe. Odobrili so strokovno prakso Ivku Kodriču v Düsselndorfu in Edu Vahčiču v Švici. R. M.

vložka kot »nakladalce starega železa«, kasneje pa naj se po potrebi razporejejo na druga delovna mesta kot oblika napredovanja.

Odbor je obravnaval še premestitve in razporeditve delavcev v TOZD Jeklarna, vloge za sprejem in vlogo enega delavca za obiskovanje žerjavovodskega tečaja ter vlogo enega delavca za obiskovanje delovodske šole.

Delovno razmerje so prekinili: Julij Kočvar, žerjavovodja - 31.8. - inv. upokojen, Izet Skenderović, II. pripravlj. legur - 4.9. - samovoljna prekinitev, Rudi Jasenc, II. pom. talilca - 14.9. - samovoljna prekinitev, Ilija Stokanović, II. plam. rezalec st. železa - 13.9. - samovoljna prekinitev, Safet Čehajić, naklad. starega železa - 15.9. - samovoljna prekinitev.

Odbor je vzel na znanje informacijo o izvršenih sestankih SDS, na katerih so obravnavali tudi osnutek zakona o delovnih razmerjih. Odbor se je seznanil tudi z vsebino dopisa vodje TOZD Jeklarna, ki je bil poslan obratni ambulantni zaradi boleznega delavca, zaposlenega v starem železu.

Odbor je vzel na znanje poročilo o pripravi žerjavovodskega tečaja in istočasno opozoril neposredne vodje dela, da naj ne zaposlujejo na žerjavih delavcev, ki nimajo opravljenega ustreznega izpita.

Odbor je sklenil, da je potrebno za nemoten proizvodni proces v TOZD Jeklarni zaposliti, oziroma podati potrebo po novih delavcih, za naslednja delovna mesta: naklad. star. železa, šifra del. mesta 0245 - 4 osebe, pom. pri SM peči, šifra del. mesta 0267 - 4 osebe, vstavljač lunke plošč, šifra del. mesta 0316 - 4 osebe in drugi pomočnik talilca, šifra del. mesta 0343 - 4 osebe. Božena Kunstelj

TOZD Jeklovlek

8. SEJA DELAVSKEGA SVETA

14. septembra so se sestali na 8. redni seji delegati DS TOZD Jeklovlek. Pregledali so sklepe zadnje seje, obravnavali poročilo odbora za gospodarstvo, ki ga je podal Anton Klemenc in poročilo odbora za kadre, ki ga je zaradi odsotnosti predsednika podal Berti Brun. Obravnavali so kategorizacijo novih delovnih mest in dopolnitev organizacije TOZD, delovne cilje in sanacijske

ukrepe ter tekoče zadeve. Sejo je vodil predsednik DS Anton Dežman.

Predsednik je najprej opozoril na problem odsotnosti nekaterih članov DS. Predlagal je, da o problemu razpravljajo SDS. Na naslednji seji pa naj delegati poročajo o upravičenosti odsotnih.

Sklepi so bili v glavnem izvršeni. V nadaljevanju so govorili o prečem vprašanju discipline in odnosa do družbene lastnine. Po razpravi je predsednik predlagal, da se enkrat mesečno sestanejo vodje SDS in razpravljajo o redu in odnosih v TOZD. Vsi kršitelji pa naj se pokličejo na zagovor. S tem predlogom so se pristojni strinjali.

DS je sklenil, da se začasno potrdijo predlogi za spremembe kategorij novih delovnih mest, katere je podal odbor za gospodarstvo. Smatrajo, da so predlogi utemeljeni glede na obseg in zahtevnost proizvodnje ter interne delitve razmer. Postavljeno je bilo vprašanje, zakaj se kategorije rešujejo samo v vodstvu, medtem ko je v neposredni proizvodnji dovolj vprašanj glede

kategorizacije delovnih mest. Pristojni so zahtevali, da se pripravi analiza delovnih mest in da se v njej navede najbolj kritična delovna mesta. Za izvršitev naloge je bil zadolžen vodja TOZD Berti Brun.

Na predlog odbora za gospodarstvo so člani potrdili tudi novi delovni cilji.

5. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Devetega septembra je imel odbor za gospodarstvo peto sejo, na kateri so pregledali izvrševanje sklepov zadnje seje, obravnavali analizo finančnega poslovanja za prvih sedem mesecev letošnjega leta, poročilo o izvajanju delovnih ciljev, predlog v organizaciji TOZD in kategorizaciji novih delovnih mest, predlog o spremembi pravilnika o premijah in tekoče zadeve. Sejo je vodil Anton Klemenc. Odbor je najprej ugotovil, da so bili vsi sklepi realizirani, razen tekočih.

Ugotovili so, da postavljene delovne cilje uspešno uresničujejo, zlasti doseganje planiranega izplačila in proizvodnje. Za doseganje še boljših rezultatov pa so sklenili predlagati

DS je bil obveščen o plemenarnem planu za prihodnje leto. DS je obvestilo vzel na znanje, dokončno pa bodo razpravljali, ko bo izdelan predlog družbenega plana za leto 1978.

Na koncu so prečitali še pismo javnega tožilca o nepravilnostih v železarni Jesenice. S. N.

DS, da se s 1. oktobrom uvede nov delovni cilj, in sicer izkoriščanje delovnega časa in kapacitet minimalno 75%. Novi delovni cilj naj se obravnava tudi na sestankih SDS.

Obravnavali so dopolnitev organizacije TOZD Jeklovlek in jo predlagali DS v potrditev.

V potrditev DS so predlagali tudi novo kategorizacijo nekaterih delovnih mest.

Matvez Gluhar je prisotnim obrazložil spremembo pravilnika o premijah, nakar je odbor spremembo potrdil na faktor 1,35. Na koncu so sprejeli še informacijo o pripombah na cilje in preliminarni plan za naslednje leto, ki predvideva 20.000 ton proizvodnje.

TOZD Vratni podboji

6. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Odbor za gospodarstvo pri DS TOZD Vratni podboji je imel 20. septembra sejo, na kateri so obravnavali oceno rezultatov dela v mesecu septembru, operativni program za mesec oktober, pregledali sklepe 2. in 3. seje odbora za gospodarstvo pri DS ŽJ in investicijska sredstva za leto 1977.

Predsednik odbora tov. Hudrič je seznanil odbor s proizvodnjo vratnih podbojev do 20. septembra in glede na naročila zaključil, da bomo v mesecu septembru lahko dosegli operativni plan. Problem je samo slaba kvaliteta vložnega materiala in preveč zastoj zaradi okvar na brusilnih aparatih.

Z operativnim planom za mesec oktober so se člani odbora strinjali, vendar s pripombo, da se zagotovijo potrebna naročila, katera bodo količinsko večja, ker z razdrobljenimi naročili izgubljamo preveč časa za menjave. Poleg tega je treba nameenjati večjo pozornost boljše izkoriščenju delovnega časa in vzdrževanju strojnih naprav. Člani odbora so potrdili tudi predlog, da se stroški iz stroškovnih mest za dvizno mizo in varilno mizo v vzorčni delavnici

prenesajo na sredstva investicijskega vzdrževanja.

Pri pregledu sklepov 2. in 3. seje odbora za gospodarstvo pri DS ŽJ člani odbora niso imeli pripomb.

2. SEJA ODBORA ZA LJUDSKO OBRAMBO IN DRUŽBENO SAMOZAŠČITO

Odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito TOZD Vratni podboji je imel 15. septembra drugo sejo, na kateri je obravnaval zamenjati načrt TOZD ter pregled nesreč v železarni Jesenice v letu 1975, 1976 in 1977. Člani odbora so dali poudarek tudi rednemu vzdrževanju varnostnih elementov in sedanjih naprav ter strogemu izvrševanju varnostnih predpisov.

Poleg tega sta bila sprejeta še sklepa, da je treba zagotoviti mentorstvo za mladino in za nove sprejete delavce v TOZD in da je treba obnoviti demonstracijo gašenja v delovnih skupinah.

TOZD Elektrode

5. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V torek, 20. septembra, je bila peta redna seja odbora za delovna razmerja TOZD Elektrode, ki jo je vodil namestnik predsednika Janez Zupan.

Odbor je obravnaval: izvrševanje sklepov zadnje seje, poročilo o zaposlenosti v mesecu juliju in avgustu, interne premestitve in razporeditve delavcev, prenehanje delovnega razmerja delavcev, predlog o novi organiziranosti zdravstvenega varstva in informacijo o sklepih prve seje odbora za kadre in družbeni standard in 32., zadnje seje odbora za kadre Železarne.

Pri pregledu izvrševanja sklepov zadnje seje je odbor ugotovil, da so vsi sklepi izvršeni.

Iz poročila o zaposlenosti je bilo razvidno, da je znašala skupna odsotnost v juliju 31,8%, v avgustu pa 25,37%. Razmeroma visoka odsotnost je posledica večjega koriščenja rednih letnih dopustov in večje bolezenske odsotnosti v juliju. V osmih mesecih je bilo predvidenih 4.577 dni rednega letnega dopusta, izkoriščenih pa le 4.257 dni ali 93%.

Odbor je bil seznanjen s spremembami notranje organizacije TOZD. Z ukinitvijo šamotarne in z organizacijo novih TOZD v Železarni je delavski svet sprejel novo notranjo organizacijo TOZD in nov normativ delavcev. V zvezi s tem je odbor potrdil premestitve in razporeditve delavcev.

Odbor je dal soglasje za premestitev Ane Logar v TOZD Elektrode in predlagal ponovno zaposlitev dveh

delavcev v TOZD po vrtnitvi iz JLA, kot zameno za delavce, ki bodo odšli v JLA. Odbor je razpravljal tudi o problematiki zaposlenih delavcev, predvsem žensk, ki dalj časa opravljajo fizično težja dela, z leti pa zaradi upadanja fizičnih sposobnosti in tudi iz zdravstvenih razlogov ne morejo več opravljati teh del. Zato odbor predlaga, da se v samoupravnih aktih določijo ta delovna mesta, uredba način nagrajevanja in možnost zaposlitve na primerem delovnem mestu.

Odbor je potrdil prenehanje delovnega razmerja trem delavkam, ki so bile invalidsko upokojene, in enemu delavcu na lastno željo.

Nadalje je odbor soglašal s predlogom o novi organiziranosti zdravstvenega varstva, s pripombo samoupravnih delovnih skupin, da ena dnina nima možnosti obiska pri zdravniku v prostem času. Odbor tudi priporoča, da bi bilo dobro, ko bi si zdravnik, določen za TOZD, ogledal delo, delovna mesta in okolje TOZD.

Ob sklepu seje je bil odbor informiran o sklepih prve seje odbora za kadre in družbeni standard ter 32. seje odbora za kadre Železarne. Postavljeno je bilo vprašanje, zakaj Železarna plačuje šolanje za delavce drugih delovnih organizacij. M. S.

OBVESTILO DELAVCEM ŽELEZARNE

Delavce Železarne obveščamo, da bo do nadaljnjega preskrba Železarne s paro in vročo vodo za potrebe ogrevanja prostorov in priprave tople vode za higieno, omejena, oziroma nezadovoljiva. Do nastale situacije je prišlo zaradi obsežnejših del na remontu parnega kotla št. 4, ki je največja tovrstna kapaciteta v Železarni. Storili bomo vse kar je v naši moči, da bodo dela čimprej opravljena, da se s tem zagotovi nemotena preskrba Železarne s toplotno energijo.

Delavce Železarne prosimo, da z razumevanjem sprejmejo to obvestilo.

TOZD Toplotna energija

PREGLED SESTANKOV SDS

V prejšnjem tednu je bilo, kar zadeva sestanke samoupravnih delovnih skupin v temeljnih organizacijah Železarne, pravo zatišje. Prejeli smo nekaj zapisnikov z zborov delavcev TOZD, na katerih so obravnavali osnutke štirih republiških zakonov. Na večini zborov ni bilo posebnih pripomb, razen na zboru temeljne organizacije Elektrode in Željarna, temeljne organizacije Energetika in delovne skupnosti za ekonomiko, TKR in novogradnje. Vse pripombe smo zbrali in jih poslali republiškemu odboru sindikata. Zanimiva pa so stališča samoupravne delovne skupine žerjavni oddelka Jesenice, in sicer, da so vsi proti obliki osebnega izjavljanja, da naprej vedo, da ne bodo mogli izvajati določila glede dela preko polnega delovnega časa in da bodo morala biti merila za delo v vzdrževalnih obratih in temeljnih organizacijah drugačna kot pa

v proizvodnji. Obračajo se na sindikalno organizacijo, da po tem vprašanju začne resno delovati.

Prejeli pa smo zapisnike naslednjih samoupravnih delovnih skupin:

SDS TOVOR 3 v temeljni organizaciji Transport, ki je obravnavala problematiko tople vode za umivanje in za gretje prostorov. Delavci te skupine se pritožujejo, da že dva meseca nimajo tople vode za umivanje in ne morejo razumeti, da je primanjkuje tudi na popoldanski izmeni in v sobotah ter nedeljah. Še bolj problematično pa je pomanjkanje vode za ogrevanje prostorov. Delavci večinoma delajo na prostem in ob slabem deževnem vremenu nimajo možnosti, da bi si po delu posušili obleke. Zaradi tega so pogosto bolni. Ker so vsa njihova prizadevanja dosedaj naletela na gluha ušesa, predlagajo ali nabavo električnih bojlerjev in radiatorjev ali pa, da bi končali z delom dve uri pred koncem izmene in bi se lahko hodili umivati v umivalnice drugih temeljnih organizacij v Železarni, kjer tople vode ne primanjkuje.

SDS računovodstvo osebnega dohodka v delovni skupnosti za komercialne in finančne zadeve je obravnavala delovno problematiko. Pregledali so sklepe 3. seje delavskega sveta

Železarne, poslovno poročilo za prvih sedem mesecev letošnjega leta in predlog za podpis sporazuma o kritju izgub infrastrukture železnice. Dogovorili so se, da upokojenci, ki delajo po tri ure na dan, ne morejo in ne smejo imeti nadur, te pa se v obračunih včasih pojavijo. Dogovorili so se o novem načinu obračunavanja prispevkov za zdravstveno skupnost, skladno s objavo v Gospodarskem vestniku. Ugotovili so, da za izplačila iz sklada skupne porabe (regresi, jubilejne nagrade itn.) za delavce pristojne v druge republike, niso bili obračunani prispevki samoupravnim interesnim skupnostim. Center za obdelavo podatkov bo ta obračun pripravil v septembru.

SDS center za proučevanje samoupravljanja in informiranje v delovni skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje se je sestala prvič, ker je na novo organizirana (prej so delavci centra bili vključeni v sekretariat) in se je na tem sestanku konstituirala. Dogovorili so se tudi o delovni disciplini skladno s sklepi delavskega sveta Železarne in odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne ter o sistematičnosti pri delu.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje
Milan Polak

PREMAJHNA AKTIVNOST MLADIH V PRIPRAVAH NA VOLITVE

V ponedeljek, 26. septembra, je bil v sejni dvorani skupščine občine Jesenice posvet predsednikov in sekretarjev osnovnih organizacij ZSMS iz TOZD in OZD jeseniške občine, ki ga je pripravila konferenca mladih delavcev pri OK ZSMS Jesenice. Precej obsežen dnevni red je obsegal razpravo o delegatskem sistemu in evidentiranju kandidatov za volitve v letu 1978, razpravo o osnutku zakona o delovnih razmerjih, razpravo o osnutku predloga sprememb in dopolnitev družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v SR Sloveniji ter razpravo o družbenih organizacijah in društvi. Udeležba na posvetu je bila pod pričakovanji, kajti navzoča je bila le približno polovica predsednikov in sekretarjev. Kljub izredno pomembnim točkam dnevnega reda so nekateri očitno posvet vzeli neresno in s tem dali vedeti, da v posameznih osnovnih organizacijah ZSMS aktivnost ni na zadovoljivi ravni.

Najprej so se navzoči seznanili z osnutkom zakona o delovnih razmerjih. Razprava je pokazala, da mlade delavce zanima predvsem, kaj novi zakon prinaša zanje. Poudarili so, da se mora z osnutkom zakona seznaniti čimveč mladih delavcev in se kasneje tudi zavzemati, da se njegov pravi namen prenese v prakso. Krajša raprava je zatem sledila o osnutku predloga sprememb in dopolnitev družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v SRS. Na posvetu so se

predvsem dogovorili o poteku javne razprave v osnovnih organizacijah ZSMS, ki mora biti zaključena do 10. oktobra. Pri občinski konferenci ZSMS Jesenice so formirali tudi delovno skupino, ki bo osnovnim organizacijam ZSMS pomagala pri tolmačenju tega dokumenta.

Precej kritičnih besed je bilo zatem izrečenih v okviru razprave o izvajanju delegatskega sistema in evidentiranju kandidatov za volitve v letu 1978. Predsednik konference mladih delavcev Miro Hočevar je v uvodnih besedah poudaril, da mladi igrajo zelo pomembno vlogo v delegatskem sistemu. Njihova prisotnost se mora občutiti v delu samoupravnih organov, družbenopolitičnih skupnostih in samoupravnih interesnih skupnostih. Kot je bilo ugotovljeno, v nobeni osnovni organizaciji ZSMS niso doslej ocenjevali uspešnosti mladih delegatov, oziroma preverjali njihovo delovanje v različnih organih. Poleg tega se je zveza socialistične mladine premalo aktivno vključila v prvi krog priprav za volitve v letu 1978. V nekaterih temeljnih organizacijah je stanje porazno, kajti med evidentiranimi je odločno premalo mladih, ponekod pa celo nobenega. To napako se bo sedaj dalo delno popraviti, ker se evidentiranje počasi zaključuje in se bo kmalu že začelo s postopkom kadrovanja. Očitno je, da je bila v tej akciji zveza socialistične mladine le spremljevalka pomembne družbene akcije, ne pa tudi aktivna uresničevalka.

J. R.

SESTANEK OO ZSMS TOZD ŽEBLJARNA

Po daljšem premoru so mladinci osnovne organizacije ZSMS TOZD Žebljarna imeli 23. septembra svoj sestanek. Poleg mladincev sta se sestanka udeležila tudi predsednik osnovne organizacije sindikata Miha Žemva in delovodja Nande Piber, povabljeni pa sta bila tudi predsednik DS in asistent TOZD Žebljarna, ki pa se sestanka zaradi zadržanosti nista udeležila.

Sestanek so pričeli z razpravo o gradivu »družbene organizacije in društva kolektivni člani ZSMS«. Predsednik OO ZSMS TOZD Žebljarna Tihomir Kostič je v kratkih besedah razložil pomen tega gradiva, kako naj bi se mladi v bodoče bolj vključevali v razne družbene organizacije kot so: taborniška, strelska, planinska itd.

V nadaljevanju sestanka so pregledali, kaj in kako so delali v prvem polletju, o čemer je poročal predsednik. Iz poročila je razvidno, da so mladi žebljariji v prvem polletju delali veliko tako v mladinski kot v ostalih družbenopolitičnih organizacijah. Predsednik OO sindikata je njihovo delo pohvalil, poudaril pa je, da morajo z delom nadaljevati in v nobenem primeru popustiti z delom v ZSMS. Tudi delovodja Nande Piber je z delom OO ZSMS zadovoljen. Kritično pa je ocenil nekatere mladince, ki so neopravičeno izostajali z dela. Opozoril jih je, da se bo disciplina za taka in podobna dogajanja poostila in da naj s takimi stvarmi prenehajo, ker škodujejo sebi in kolektivu. Rekel je, da je zelo zadovoljen, ko vidi mlade, kako si prizadevajo pri izpolnitvi družbenega plana. Mladi žebljariji se v večini udeležujejo tudi nadurnega dela v prostih sobotah.

Ocenili so tudi delo mladincev samoupravljalcev v prvem polletju

v zvezi z akcijo Tito partija – mladina akcija. Ocenjevala jih je komisija, ki so jo sestavljali predstavniki: OO sindikata, OO ZK, obratovodstva in nekaj delovodij. Kriteriji ocenjevanja so bili: redno prihajanje na delo, odnosi do sodelavca, kulturno obnašanje, prizadevanje na delovnem mestu in družbenopolitična aktivnost. Z ocenjevanjem bodo nadaljevali vsak mesec sproti, na koncu leta pa bodo izbrali tri mladince, ki bodo zbrali največ točk, predvidene pa so tudi praktične nagrade. Vsi mladinci so z ocenjevanjem zadovoljni in gotovo se bo marsikateri mladinec bolj trudil na delovnem mestu, da bi zbral čim večje število točk.

Mladi žebljariji imajo namen organizirati enodnevni izlet, ker je sindikalni izlet v Pulo odpadel zaradi premajhnega števila prijav. Vendar pa to ne bo lahko, kajti želje so zelo različne. O kraju, kamor naj bi šli, se bodo še dogovorili, tako da bodo vsi zadovoljni. Predsednik je obvestil navzoče, da bodo kupili dve knjigi Marxovega Kapitala in mladinci, ki jih to zanima, si bodo knjigi lahko sposodili.

Beseda je stekla kot že večkrat prej o prostoru namenjenem za sestanke, ker se v jedilnici žebljarne čuti dokaj močan ropot iz obrata in se mora zelo glasno govoriti, da se kaj sliši. Verjetno bodo dobili prostor na koncu žebljarne, kjer sedaj popravljajo tehtnice. Tam se bodo sestanki lahko v miru odvijali. Prostor bo namenjen samo za sestanke samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij.

Sestanek so sklenili z dogovorom, da bodo še naprej delali, kot so doslej, po možnosti pa še bolj.

Vasjo Hribar

JE MLADINSKI KLUB MRKNIL?

Začela se je šola, počitnice so za nami, kopanja ni več, začeli se bodo dolgi zimski večeri. Kakšno razvedrilo nudijo Jesenice osnovnošolski in srednješolski mladini?

Led že je, drsanje tudi, ko bo zapadel prvi sneg se bomo odločili še za smučanje, sankanje ... Zdrav duh v zdravem telesu, ni kaj!

Kaj pa zvečer?!

V petek, soboto in nedeljo!

KAM BOMO ŠLI?

V Pikovo, Korotan ... na vrček piva, v dim ... med disharmonijo pojočih vinskih bratcev ...

Morda nas bo celo zaneslo v kino Radio, med skripajoče stole, gledat western: »Apači so prišli ...«

V gledališče nas najbrž ne bo zaneslo, saj se še smeje in kričati na ves glas ne bi mogli.

Že vem kam bomo šli. Tovariši

VABILO ŠTUDENTOM

Klub jeseniških študentov vabi vse svoje člane na javno tribuno, na kateri bo tekla beseda o štipendiranju, ki bo v sejni dvorani Kazine 1. oktobra ob 18. uri.

Obravnavali bomo osnutek predloga sprememb družbenega dogovora o štipendiranju. Tudi od tebe je odvisno, kakšni bodo novi kriteriji za pridobitev štipendije, višina štipendije, pravice in dolžnosti štipendistov in štipenditorja, zato pridi in povej svoje mnenje in pripombe.

Potrudili se bomo, da bo tribuna kratka in jedrnata. Sledil bo spoznavni večer, ki pa brez brucov in bruck ne more uspeti. Zato so ti še posebej vabljeni.

Pridite!

Tomaž Iskra

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje ...

10

Tito

ŽELEZNIŠKA TRANSPORTNA PODJETJA V SLO

Te izkušnje kažejo, da moramo tudi danes razmišljati o tem, kakšne načine, možnosti in sredstva bi uporabil morebitni napadalec, da bi uresničil svoje namene.

Ena izmed teh možnosti se kaže v diverzantskih akcijah širokih razsežnosti. Zato se moramo vprašati, kaj bi bilo treba storiti, da bi se temu sovražnikovemu namenu uprli.

Znano je, da je čas napetih odnosov med dvema državama zelo pomemben in zelo občutljiv, in sicer bolj za branitelja, kot pa za potencialnega napadalca, ker ima on iniciativo v svojih rokah. Zato je potrebno ob tem času opraviti številna dejanja in postopke, ki bi omogočili uspešno obrambo. Pomembno je zlasti, da smo ob napadu na meji popolnoma pripravljeni za obrambo, da bi onemogočili presenečenje in preprečili namen napadalca.

Za takšno vojno pripravljenost naših oboroženih sil je treba pripeljati na mejno območje celo in precej oddaljenih državnih območij ljudi in različnih material. V ta namen se uporabljajo vsa sredstva, zlasti pa železnica.

Železnice so kot gospodarska ponoga torej v tem obdobju posebej zanimive in pomembne, tako da bo od njihovega uspešnega dela precej odvisna vojna pripravljenost cele države.

Prav zato bi si napadalec ob tem času prizadeval, da nas z vsemi svojimi sredstvi in možnostmi ovira pri naših prizadevanjih, oziroma da nam onemogoči, da bi oborožene sile in sredstva pripeljali na potrebna območja vzdolž meje. Da bi nam to preprečil, lahko uporabi svoje letalstvo, toda to se mu včasih ne bo splačalo. Zato se bo napadalec zelo pogosto odločil za diverzantsko ofenzivo. Kakšna bi bila ta ofenziva? Napadalec bi bil verjetno tehnično dobro opremljen in bi lahko krajši ali daljši čas (nekaj dni do nekaj tednov) opravljal diverzantsko agresijo na važne točke, da bi jih onesposobil ali uničil in na ta način pripeljal eno gospodarsko panogo, na primer, železnico, v takšno stanje, da ne bi mogla izpolnjevati svojih osnovnih nalog – prevoza.

Napadalec bi opravljal takšne diverzije iz zraka ali z zemlje. Iz zraka bi napadal s helikopterji, ki bi ponoči pripeljali zelo dobro opremljene in sposobne diverzantske ekipe na določena območja, nato pa bi jih po diverzijah vračali v svoje baze.

Podobno bi napadalec z vtihotapljenimi skupinami ali raznimi nezadovoljnimi in sovražniki naše socialistične ureditve lahko izvajal tudi razne diverzantske akcije z zemlje.

Z množično uporabo takšnih diverzij bi se lahko precej onesposobila železnica, tako da ob tem zelo delikatnem času, kot je začetek napada, ne bi mogla opraviti postavljenih nalog, posledice pa bi bile ogromne.

Zato so potrebni številni pravočasni protiukrepi – organizirati je treba protidiverzantsko obrambo, ki bi bila sestavljena prav iz zaščite in obrambe vsake važne točke, za katero domnevamo, da bi utegnili priti pod udarec sovražnikove diverzije. Naša zasnova splošne ljudske obrambe nam nudi široko področje uporabe materialnih sredstev in človeških potencialov za organizacijo prav takšne obrambe. Vsaka točka na železniški progi ali na železniški postaji, zlasti pa na posameznih vozliščih, od katerih so odvisni kontinuiteta in uspeh obrambe, varnost in vse drugo, kar se nanaša na promet, mora biti zavarovana pred možno napadalčev diverzijo. Te zahteve so pomembne, ko gre za velike sisteme, kot so železnice, pošte, vse žične in brezžične zveze, elektrogospodarstvo, vodno gospodarstvo itd.

Teme, o katerih je bila beseda, so le del celotne problematike, s katero se bo železniška organizacija srečala pri realiziranju doktrine splošnega ljudskega odpora. So še številna druga vprašanja, o katerih nismo razpravljali in glede katerih je še vedno precej teoretičnih in praktičnih dvomov in različnih rešitev. Ko govorimo o železnicah, sem mislil, da je podan en element, ki ga ne smemo pozabiti: Železnice so tako kot pošte in elektrogospodarstvo dejavnost splošnega jugoslovanskega pomena in obsega, to je, pokrivajo celotno državno ozemlje in zahtevajo enotno organizacijo in tehnologijo. To zahtevo je treba upoštevati že v miru, še bolj pa med vojno, prisotna pa mora biti tudi v vseh načrtih in ocenitvah vojaških in drugih organov, posebno, ker bo napadalec poskušal že v prvih dneh in tednih agresije popolnoma ali v večjem obsegu paralizirati delovanje teh gospodarskih dejavnosti, zlasti pa železnice. Če ga hočemo pri tem onemogočiti, moramo storiti vse, da bi zavarovali vsak odsek železniške proge in vsako vozlišče, postajo in objekt, posebno na tistih območjih in rajonih, ki so življenjskega pomena za celotno obrambo.

Pri realiziranju teh nalog bodo imeli največje obveznosti in odgovornosti sami železničarji, oziroma delovni ljudje, zaposleni na železnici. Ta ogromna armada delavcev in strokovnjakov bi bila nosilec boja in odpora proti napadalcu na železnicah, toda da bi pri tem uspeli, je nujno že v miru storiti najboljše kadrovske, materialne in organizacijsko-tehnoške priprave. Iz splošnih strateško-operativnih zahtev, ki jih bo postavljala generalštab, oziroma najvišji vojaški organi, bodo skupnost jugoslovanskih železnic in družbenopolitične skupnosti praktično realizirale in razčlenile vsa vprašanja v zvezi s funkcioniranjem železniških organizacij.

Nadaljevanje prihodnjic

V soboto, 24. septembra, je bil v Kobaridu zaključek letošnje zvezne mladinske delovne akcije Posočje 77. Udeležili so se ga tudi brigadirji jeseniško-bohinjskega odreda, ki so bili letos na tej zvezni akciji izredno uspešni. Na posnetku: jeseniški brigadirji v Kobaridu med le'os' akcijo PO-SOČJE 77. (J. R.)

PRIHODNI TEDEN SEJE ZBOROV OBČINSKE SKUPŠČINE

(Nadaljevanje s 1. strani)

zavno potekajo priprave za sprejem ustreznih samoupravnih splošnih aktov, katere bo potrebno sprejeti, glede na že izvedeno integracijo. Enako delo poteka v železnici Jesenice, ki je v letošnjem letu še izvedla reorganizacijo TOZD. Pri vseh teh združitvah, oziroma reorganizacijah niso opravljeni le še vpisi temeljnih organizacij združenega dela, oziroma delovnih organizacij v sodni register organizacij združenega dela.

Priprave za integracijo pa potekajo tudi med Jesenice transportom in Viatorjem ter med zdravstvenimi organizacijami gorenjske regije.

Uveljavitev zakona o družbeni samostojnosti, varnosti in notranjih zadevah ter ustreznega družbenega dogovora in republiškega zakona o ljudski obrambi so imeli pomemben vpliv pri dograjevanju in podružbljanju ljudske obrambe, krepitvi varnosti in družbene samostojnosti. Pri tem ugotavljamo, da dopolnjevanje obrambnih priprav poteka zadovoljivo, vendar jih bo potrebno uskladiti v posameznih krajevnih skupnostih s temeljnimi organizacijami združenega dela in pristojnimi organi skupščine občine Jesenice. Na obsežno delo kaže tudi ocena, ki so jo dobili organi skupščine občine in družbenopolitične organizacije pri sodelovanju v regijski vaji »Lubnik 77«.

Izvršni svet ugotavlja, da so gospodarska gibanja v prvi polovici leta 1977 ugodna, zlasti v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta, kljub dejstvu, da so ti rezultati v marsičem tudi posledica novih predpisov, ki so spremenili sistem ugotavljanja in prikazovanja finančnih kazalcev.

Kljub ugodnim rezultatom pa iz analize ugotovimo, da na nekaterih področjih gospodarske aktivnosti ne dosegamo ciljev, ki jih določa letni načrt izvajanja srednjeročnega plana v letu 1977. Pri tem je potrebno opozoriti na investicije, ki zaostajajo za 19 % za planiranimi, na izvoz, ki je za 23,4 % manjši od planiranega, in na celotni dohodek in družbeni proizvod, ki sta za 7 %, oziroma za en odstotek nižja od planiranega.

Izgube v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela so se glede na lanskega leto isto obdobje znižale za polovico in znašajo 97 milijonov din. Od tega znaša izguba TOZD Hladna valjarna Bela kar 93 % celotnih izgub, kar je še posebno zaskrbljujoče, zato ker velik del (skoraj 40 %) izgube predstavlja izguba po substanci.

Izvršni svet ugotavlja, da se bo stanje izboljšalo z realizacijo že izdelanega sanacijskega programa.

Investicijska vlaganja so tudi v letošnjem prvem polletju pod načrtovanimi, in sicer za 19 %. Ponovno lahko ugotovimo, da so vzroki takemu stanju enaki kot v preteklih obdobjih. Predvsem je ta problem očiten v manjših delovnih organizacijah in je pogojen s premajhno motiviranostjo ter pomanjkanjem strokovnih kadrov, kar se še posebej poudarja v delovnih organizacijah s področja obrti.

Glede na to, da se ta problem ponavlja že dalj časa, je izvršni svet v okviru svoje pristojnosti že zadolžil oddelek za gospodarstvo, da organizira razgovore z ustreznimi delovnimi organizacijami o možnostih investicijskih vlaganj, o problemih njihovega nadaljnjega razvoja ter o možnostih za pomoč pri pripravi investicijskih programov.

Pri vseh vrstah porabe je v prvem polletju 1977 opaziti pozitivna gibanja, saj je rast počasnejša od rasti družbenega proizvoda, kar je v skladu s plansko postavljenimi cilji.

Splošno porabo je v prvem polletju urejal odlok o začasnem financiranju splošnih družbenih potreb v občini Jesenice, ki je postavil meje proračunskim izdatkom.

Gibanje dohodkov in izdatkov je bilo v skladu s odlokom, ugotavljamo pa to, da se je proračunska poraba povečala manj, kot jo dovoljuje porast družbenega proizvoda.

Tudi pri skupni porabi ugotavljamo manjši porast, kot jo dovoljuje letni načrt izvajanja srednjeročnega plana v letu 1977.

Osebná poraba se je v globalu povečala za 14,3 % glede na lanske leto enako obdobje. To je v skladu s povečanjem predvidenim v letnem načrtu izvajanja srednjeročnega plana v letu 1977. Kljub temu pa pri nekaterih organizacijah združenega dela ugotavljamo kršitev planskih ciljev in pomanjkanje samoupravnih sporazumov, kar je predvsem zaskrbljujoče pri tistih organizacijah združenega dela, ki ob polletju izkazujejo izgubo.

Izvršni odbor ponovno opozarja vse delovne organizacije s področja nematerialne proizvodnje, da je potrebno dosledno upoštevati določila planskega programa.

vorjene planske cilje glede zaposlovanja novih delavcev.

Ob nadaljevanju gospodarskih gibanj iz prvega polletja 1977 izhaja, da lahko dosežemo tudi ob zaključku leta ugodne rezultate. Tako bi dosegli družbeni proizvod, kot ga predvideva letni načrt izvajanja srednjeročnega plana v letu 1977, medtem ko bo celotni prihodek teže realizirati, saj že v prvem polletju zaostaja sedem odstotkov za planiranim. Ugoden položaj pa bi v marsičem lahko izboljšali, če bi več naporov usmerjali v realizacijo planiranih investicij, kar bi imelo za posledico tudi ustrežnejšo rast zaposlenosti v gospodarstvu. Zaostajanje izvoza za planiranim pogojuje dobra prodaja na domačem trgu, ki tudi izvoznim organizacijam združenega dela prinaša ugodne finančne rezultate. Ekonomski interes za izvoz tako pada in bo planirani izvoz zelo težko doseči.

OSNUTEK PROGRAMA RAZVOJA MALEGA GOSPODARSTVA

Posebna delovna skupina, ki so jo sestavljali Boris Bergant, Rudi Rozman in Rado Košir, je pripravila obsežen osnutek programa razvoja malega gospodarstva v občini, ki ga je izvršni svet skupščine občine sprejel brez pripomb in ga predlaga v obravnavo tudi vsem trem zborom s predlogom sklepa, da se osnutek posreduje v javno razpravo do 10. novembra.

Razvoj malega gospodarstva je nujen za zagotavljanje montažnih in vzdrževalnih storitev, kakor tudi zaradi potreb industrijskega naravnih proizvodnih organizacij, ki za kompletiranje in izdelavo končnih proizvodov potrebujejo elemente, ki jih zaradi majhnih serij ali pretežno ročnega načina izdelave laže in ekonomsko bolj upravičeno izdelujejo v manjših organizacijah združenega dela ali zasebni obrti. Tudi urbaniziran način življenja in rastoča potreba po trajnih dobrinah zahtevata vse več organiziranega nujenja uslug pri popravilih v hiši, transportu ter komunalni dejavnosti.

Za enoten pristop k reševanju te problematike, so že v letu 1975 gospodarska zbornica Slovenije, izvršni svet skupščine SRS, Ljubljanska banka, kreditna banka Maribor, kreditna banka Koper, Dolenjska banka in hranilnica, Jugobanka, Beograjska banka, Zavarovalnica Maribor in skupščine občin, med njimi tudi skupščina občine Jesenice, podpisale družbeni dogovor o pospeševanju razvoja malega gospodarstva v obdobju 1975-1980. V tem dogovoru je natančno opredeljeno, katere organizacije spadajo v področje malega gospodarstva.

Dogovor tudi obvezuje podpisnice, da izdelajo razvojne programe malega gospodarstva, na osnovi katerih bo možno zagotavljati določene ugodnosti razvoja, kot so: ugodnejše financiranje, zagotavljanje ustreznih lokacij, pomoč pri izdelavi investicijskih programov itd.

Osnutek programa, ki je predložen v razpravo, je zaradi specifičnosti problematike izdelan ločeno za organizacije malega gospodarstva v družbenem sektorju in posebej za področje zasebne obrti.

V prvi grupi program obravnava naslednje delovne organizacije: Kovinar, Kovin, Kovinoservis, KOOP, Elim, Vodovod, Komunalni servis, Dimnikarsko podjetje, Viator, Jesenice transport, TPT Zarja, Industrija obrt, Universal, Klavnica, Lesnagalanterijski obrt, Izolirka, Gorenjska oblačila ter trgovski organizaciji Golica in Rožca.

V drugem delu pa program zajema 45 različnih, najbolj značilnih poklicev in dejavnosti s področja zasebne obrti.

Prvi zametki servisnih delavnic in proizvodnih elementov za potrebe industrije, bodisi kot sestavne in rezervne dele ali potrošni material in zaščitna sredstva, izhajajo iz zasebnih obrtnih delavnic. Seveda pa sta nagel razvoj gospodarstva in urbanizacija naselij bistveno spremenila prvotni koncept organiziranosti, kakor tudi poslovni predmet. Tudi obravnavane organizacije se vse bolj specializirajo in neretko opuščajo servisno in uslužnostno dejavnost in dobivajo značaj industrijskih podjetij. Tak razvoj je značilen predvsem na področju predelave kovin, lesa, tekstila in plastike. Izvajanje servisne in uslužnostne dejavnosti je v marsikateri organizaciji več ali manj le še moralna obveza do družbe, v kateri so se razvile, ali pa kot potreba po zaposlovanju delavcev fizičnih poklicev za tovrstno dejavnost. Razvoj organiziranosti v smeri tesnejšega povezovanja sorodnih organizacij in priključevanje k večjim organizacijam, še pospešuje take spremembe, čeprav se istočasno, predvsem na področju nujenja uslug gradbeništvu kot montaža vodovodnih, toplovodnih, električnih in signalnih instalacij ter polaganja stenskih in talnih oblog, kaže možnost hitrejšega razvoja, pred-

vsem v združevanju kapacitet. Vse bolj se kaže tudi potreba po združevanju javnosti pleskarstva in mišarstva za potrebe družbenega sektorja.

Počasnejšemu razvoju malega gospodarstva v občini je često krivo preskromno financiranje. Le delovne prostore je večina obravnavanih organizacij v preteklosti dokaj uspešno rešila. Tudi lokacijski problem se v obravnavanem obdobju ne bo postavljaj v prvi plan, razen pri organizacijah s področja transporta in trgovine (predvsem špecerijska). Posodobljanje in zamenjava opreme, ki bi omogočila predvsem hitrejši in kvalitetnejši izvajanje uslug, pa iz leta v leto stagnira. Vzroki so v restrikcijah pri uvozu opreme, včasih v pomanjkanju finančnih sredstev, skoraj vselej pa v neizdelanih investicijskih in razvojnih programih, na podlagi katerih bi banke lahko nudile kredite, samoupravljavci pa kvalitetno odločali o smotnosti naložb. Manjše delovne organizacije ne morejo razpolagati z zadostnim številom ustreznih kadrov za pripravo investicijskih programov, specializirane inženiring organizacije pa nerade prevzemajo manjše projekte, zato bi bilo smotno za potrebe organizacij jeseniške občine tako inženiring grupo organizirati ob eni organizaciji, ki ima tovrstno dejavnost že razvito, na primer, železnica Jesenice ali biro za urbanizem in stanovanjsko poslovanje.

V organizacijah malega gospodarstva je tudi slabša kadrovska zasedba, saj je večina zaposlenih pridobila kvalifikacijo na delovnem mestu, le slabih sedem odstotkov zaposlenih ima poklicno šolo. To pa seveda tudi onemogoča večji razvoj uslužnostne in servisne dejavnosti. Najbolj občutno je pomanjkanje pleskarjev, mizarjev, instalaterjev, elektroinstalaterjev, finomehanikov, tapetnikov in strugarjev. Večje izboljšanje stanja lahko pričakujemo šele s pospešnim uvajanjem usmerjenega izobraževanja.

Prav tako bo potrebno tudi večje število kadrov s srednjo, višjo in visoko izobrazbo usmeriti v malo gospodarstvo, za hitrejši osvajanje nove in kvalitetnejše ter zahtevnejše izdelke. Treba bo najti stimulative metode za študij ob delu, saj je starostna struktura zaposlenih zelo ugodna.

Hiter razvoj, predvsem kovinsko predelovalnih organizacij, je v manjši meri omogočil zaposlovanje žena, zato bo v razvojnih programih tudi temu vprašanju potrebno nameniti vso skrb.

Tako stanje se seveda odraža tudi v ekonomsko finančnih kazalcih teh organizacij, oziroma sploh v ekonomskem stanju. Večina delovnih organizacij v svojih razvojnih načrtih išče predvsem proizvodni program, manj skrbijo pa namenijo ekonomskim učinkom in materialnim možnostim. Zato je v razvojnem programu ta del podrobneje obdelan za proizvodne, transportne in trgovske delovne organizacije. Predvideno je tudi, katere dejavnosti je smotno združevati v družbenem sektorju in katere bi bilo možno smotno izvajati v smislu zasebne obrti.

Celotni program razvoja zasebne obrti je zasnovan na osnovi znanih normativnih potreb, demografskih gibanj ter razvoja družbenega in osebne standarda.

Posebej je v programu obdelana popoldanska obrt, ki se često razvija v šušmarjenje, kar registrirane obrtnike postavlja v neenakopraven položaj, vpliva na kvaliteto storitev in tudi skupnost prikrajša za ustrezen dohodek. Na področju zasebne obrti je še posebno pereče vprašanje lokacijskih razmer. Nagel razvoj urbanih sosesk in naselij je povzročil prostorsko neenakomerno razporeditev posameznih poklicev. Te nepravilnosti je potrebno ob gradnji novih centrov odpraviti in upoštevati v programu predvidene potrebe.

Bolj kot proizvodna samostojna obrt, ki naj bi se razvila ob sodelovanju z industrijo, je problematična storitvena obrt. Ankete kažejo, da ima tovrstna dejavnost, predvsem zaradi strokovnih opravil določeno prednost pri potrošnikih, zato bo treba iskati vse možnosti (kreditne, davčne in organizacijske olajšave) za njen razvoj. Podobna problematika se pojavlja pri zasebni obrti, ki služi potrebam razvijajočega se turizma.

Tudi v zasebni obrti je problem pomanjkanja visokostrokovnih kadrov in bo zato potrebna večja družbena angažiranost za vpis učencev v poklicne šole. Prav tako pa bo potrebno obrtnike ustrezno stimulirati za sprejemanje učencev v uk. Ker se tudi pri samostojnih obrtnikih pri načrtovanju razvoja srečujemo s problemom programov in vlog za najemanje kreditov, je v razvojnem programu podrobno opisan postopek. Vsekakor pa je zelo spodbudna aktivnost združevanja zasebnih obrtnikov na tem področju.

Večkrat tudi predpisan upravno administrativni postopek vodenja finančnega poslovanja zmanjšuje interes za opravljanje zasebne obrti. Rešitev je možno najti v ustrezno organiziranem knjigovodsko finančnem servisu, ki bi opravljal storitve za manjše organizacije združenega dela drobnega gospodarstva, kakor tudi za osebne obrtnike.

Na področju davčne politike je z ustreznim pristopom in tolmačenjem možno stimulativno vplivati na pospešen razvoj samostojne obrti. Le-ta naj spodbuja predvsem večjo produktivnost dela.

Samostojni obrtniki so še vse premalo seznanjeni z možnostmi, ki jih nudita zakon o združenem delu in novi obrtni zakon v smislu povezovalja v pogodbeno organizacije združenega dela in obrtne zadruge. Pomembno vlogo bo moralo odigrati predvsem združenje samostojnih obrtnikov.

Kljub temu da je program razvoja malega gospodarstva izdelan predvsem na osnovi sedanjega stanja, problematike in predvidevanj udeležencev, je izvršni svet skupščine Jesenice sprejel sklep, da se v celoti posreduje v javno razpravo kot osnutek, na katerega naj bi svoje pripombe in predloge za izboljšanje posredovali vsi nosilci družbenega in gospodarskega razvoja v občini Jesenice.

PREDLOG ODLOKA O SPREMEMBI ODLOKA O DRUŽBENI KONTROLI CEN IZ OBČINSKE PRISTOJNOSTI

Da se odpravijo motnje na trgu in da se zagotovi večja enotnost pri izvajanju družbene kontrole cen za proizvode in storitve, za katere so po zakonu pristojne občine, predpisujejo pristojni organi občinskih skupščin ukrepe družbene kontrole cen v skladu s pogoji določenimi v odloku o natančnejših pogojih za ukrepe družbene kontrole cen iz pristojnosti občin. Odlok o družbeni kontroli cen iz občinske pristojnosti na območju občine Jesenice, sprejet v letu 1975, določa, da je za določanje maksimiranih cen proizvodov v prometu na drobno pristojni izvršni svet skupščine občine, ki pri določanju cen upošteva tudi ugotovitve zavoda SR Slovenije za cene. Sprememba se nanaša na primere, ko je za raven teh cen sklenjen družbeni dogovor, oziroma samoupravni sporazum na ravni republike ali regije, in daje po sedanjem odloku na tak dogovor, oziroma sporazum soglasje izvršni svet. Ker so v takih primerih cene v bistvu že določene (upravičeno posameznih elementov, ki so osnova za določanje najvišje ravni cen, ugotavlja pred tem zavod SRS za cene), potrebna pa je le še potrditev teh cen, je zaradi ekonomičnosti in hitrejšega postopka smotno, da daje soglasje organ, pristojen za cene. Sprememba odloka je torej v tem, da je za potrditev cen v takih primerih pooblaščen pristojen organ za cene in ne izvršni svet.

PREDLOG ODLOKA O POTRDI TVI ZAKLJUČNEGA RAČUNA PRORAČUNA OBČINE ZA LETO 1976

Zaključni račun je že v marcu obravnaval izvršni svet skupščine občine in ga posredoval službi družbenega knjigovodstva, ki je v svojem zapisniku maja meseca ugotovila, da ne vsebuje nepravilnosti. Izvršni svet ga sedaj posreduje v razpravo vsem trem zborom s predlogom, da ga potrdijo.

Zaključni račun za leto 1976 obsega 30.024.027,93 din skupnih dohodkov po bilanci proračuna in ravno tolikšno razporeditev dohodkov po bilanci proračuna.

PREDLOG DRUŽBENEGA DOGOVORA O DRUŽBENOPOLITIČNEM IZOBRAŽEVANJU IN USPOBLJANJU V OBČINI

Predlog družbenega dogovora predlaga v sprejem koordinacijski odbor za družbenopolitično izobra-

ževanje pri občinski konferenci SZDL Jesenice, ki ga razen predlagatelja podpisuje še: občinska konferenca ZKS, občinski svet zveze sindikatov, občinska konferenca ZSMS, zveza združenj borcev NOV, občinska izobraževalna skupnost, občinska kulturna skupnost, klub samoupravljavcev, skupščina občine in delavska univerza Jesenice.

Družbenopolitično izobraževanje in usposabljanje je eden od osnovnih pogojev za doseganje ciljev naše družbe, za uveljavljanje interesov najširšega kroga delovnih ljudi, za doseganje kar najboljših samoupravnih odnosov. Še posebej velike spremembe z vedno dinamičnejšim razvojem prinašajo zahtevo po aktivnosti najširšega kroga delovnih ljudi in s tem tudi potrebo po učinkovitejših in obsežnejših idejnopoličnih in izobraževalnih akcijah. Vse to narekuje sprejetje družbenega dogovora, ki je bil že v javni razpravi in upošteva že dane pripombe.

PREDLOG ODLOKA O SPREMEMBI IN DOPOLNITVI ODLOKA O PRISPEVNI STOPNJI SIS

V odloku, ki sta ga sprejela zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti 25. julija letos in ki določa prispevne stopnje za financiranje družbenih dejavnosti v občini v času od 1. avgusta do 31. decembra letos, je določeno, da se za financiranje programa občinske skupnosti otroškega varstva Jesenice in zveze skupnosti otroškega varstva SR Slovenije plačuje prispevek po stopnji 3,26 od bruto osebnega dohodka. Glede na to, da vsaka skupnost opravlja specifične naloge, je potrebno zagotoviti tudi izvirna sredstva, kar izhaja tudi iz različnega plačevanja prispevka za otroško varstvo (delavec, ki živi v eni občini, dela pa v drugi, plačuje prispevek dvema občinama). Zato sprememba, oziroma dopolnitev odloka opredeljuje, da se za občinsko skupnost otroškega varstva Jesenice odvaja po stopnji 1,05 in za zvezo skupnosti otroškega varstva SR Slovenije po stopnji 2,21.

O tem bosta razpravljala in sklepala zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti.

PREDLOG ODLOKA O ZAŠČITENIH KMETIJAH

Tudi o tem bosta razpravljala in sklepala le zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti. Zakon o dedovanju kmetijskih zemljišč in kmetij namreč določa opredelitev zasebnega kmetijskega gospodarstva - kmetij. Ta opredelitev, oziroma zaščita kmetij pa je zelo pomembna iz dveh razlogov, in sicer zato, ker pomeni na eni strani uresničitev namenov, ki jih zasleduje naša agrarna politika, na drugi strani pa zato, ker ureja ta zakon predvsem dedovanje kmetij, ki morajo biti zato posebej opredeljene. Zaščiteni kmetiji deduje praviloma samo en dedič, ki se ukvarja s kmetijsko dejavnostjo. S tem je zavarovano zasebno kmetijsko gospodarstvo pred drobitvijo v primeru dedovanja. Odlok vsebuje seznam zaščitene kmetij po krajevnih skupnostih.

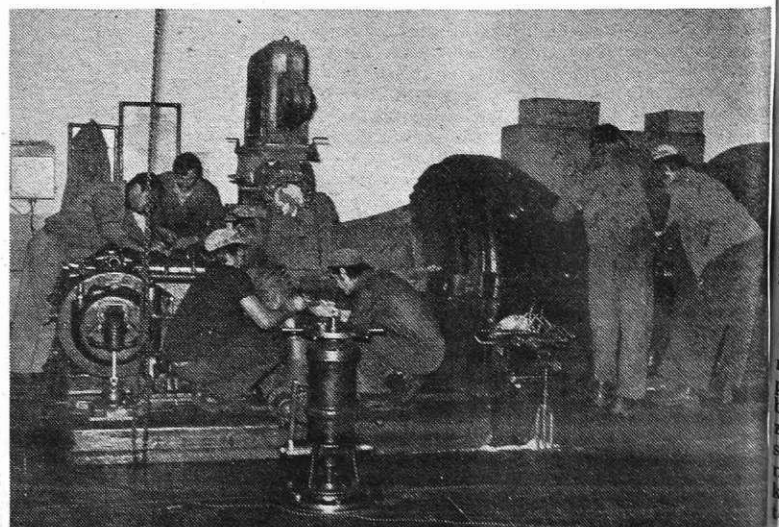
Zbor združenega dela bo na seji razpravljaj tudi o predlogu sprememb in dopolnitev družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v SR Sloveniji.

Vsi trije zbori pa imajo na dnevnem redu še že ustaljene točke, to je, potrditev zapisnikov zadnjih sej, volitve in imenovanja in delegatska vprašanja.

Železarski globus

BRAZILIJA

V brazilski zvezni državi Minas Gerais, ki je znana po rudnikih kvalitetne železove rude, bodo zgradili še eno železarno. Locirana bo v kraju Juiz de Fora. Investicijski stroški bodo znašali 1,2 milijarde dolarjev. Kot tehnološki postopek za proizvodnjo jekla pa bodo uporabili direktno redukcijo.

Remont v strojnici turbo generatorjev na plavžu

KOLERO ZDRAVIJO Z AKUPUNKTURO

Dnevni časopisi, radio in televizija opozarjajo na hudo kužno črevesno obolenje — kolero. Smrtonosnost je izredno velika in znaša od 50—70 %. V nevarnosti so predvsem starejši ljudje in tisti, ki zbolijo za cholero siderans. Smrt nastopi v enem ali dveh dnevih. Lažjo obliko imenujejo cholerae.

Beseda kolera (cholera) izhaja iz židovske besede »choli ra«, kar pomeni zlo bolezen. V literaturi se bolezen imenuje azijska kolera, zaradi njene razširjenosti v Aziji.

ZGODOVINSKI PREGLED

Domovina kolere je reka Ganges v Indiji, kjer se pojavlja kot endemska bolezen. Širjenje kolere so pospešili mohamedanski verski običaji, vojne, karavane in promet. Središče okužbe današnjih dni sta Meka in Medina, nato pa ostale arabske države in Turčija.

Za časa Napoleona in po njem se je kolera razširila v muslimanskem svetu v Indiji, Kitajski in Rusiji, od tam pa v evropske dežele. Iz Evrope pa se je bolezen prenesla v severno Ameriko.

Leta 1883 je kolera v Egiptu v času epidemije doživela prvo strokovno odkritje v zvezi z njeno etiologijo. Nemški zdravnik dr. R. Koch je odkril povzročitelja in sredstva širjenja: to je voda.

Leta 1830 je v Zagrebu obolelo 100 ljudi.

V prvi svetovni vojni se je kolera pojavila na ozemlju Avstro-Ogrske. Obbolelo je 50.000 ljudi, od katerih je umrlo preko 20.000 ljudi.

V prvi svetovni vojni je bila prizadeta Srbija, ker so se okužili srbski vojaki v času pohoda skozi Albanijo na otok Krk. Obbolelo je okoli 12.000 oseb.

V času oktobrske revolucije se je pojavila kolera v Rusiji. Na ostale evropske dežele se kolera zaradi preventivnih ukrepov ni razširila.

Zadnja večja epidemija je bila 1947. leta v Egiptu. Obbolelo je preko 7000 ljudi, od katerih je umrlo 50 %.

OPIS BOLEZNI

Kolera je akutno infekcijsko obolenje z istočasnim obolenjem črevesja. Pojavita se driska in bruhanje. Bolezen se pojavlja spomladi in jeseni.

Driska je podobna kuhanemu rižu, urin pa je čisto brezbarven. Bolečina se pojavlja v črevesju, ustnice so modrikaste, okončine so hladne. Poleg ostalega se pojavi mrzli obrazni pot. Temu sledijo koma, krči v zgornjih in spodnjih okončinah.

POVZROČITELJ

Povzročitelj je mikroorganizem, ki so ga imenovali »Vibrio cholerae«. To je majhna palčka z repkom, premera 0,3 do 0,6 mikronov, z 1—5 mikrona dolgim repom. Naziv vibro je zaradi živahnosti in gibljivosti.

Vibro cholere je izredno občutljiv proti kislinam in sredstvom, ki uničujejo bakterije (bakteriocidna sredstva). Pri višji temperaturi kmalu pogine. Pri 50 stopinjah Celzija poginejo v desetih minutah.

DIAGNOZA

Povzročitelje kolere najdemo v človeškem blatu, žolču in hrani. V času epidemije najdemo povzročitelja v muhah, ki so prenašalke bolezni.

Po odkritju povzročitelja nam bolezen potrdijo simptomi bolezni.

EPIDEMIOLOGIJA

Infekcija je slična ostalim črevesnim obolenjem. Bolezen se pojavi po okuženi hrani in vodi. Izvor je človek, oziroma kliconosec.

TERAPIJA

Pri epidemijah uporabljamo različne tipe vakcin, dezinfekcijskih sredstev, širokospektralnih antibiotikov, infuzij in končno akupunkturo.

Akupunktura je opisana v kitajski knjigi »Akupunktura in moxa«, ki jo je izdal zdravstveni urad province Hopej 1968. leta.

AKUPUNKTURA

Na Kitajskem zdravijo z akupunkturnimi točkami: Yu San Li, Zhang Guan, Nei Guan, The Gu in Tian shu. Igle v teh točkah so zabodene po 30 minut.

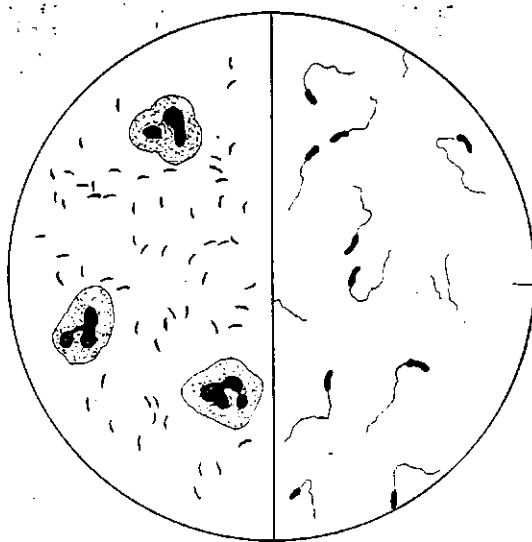
Pri izredno hudih bolečinah v trebuhu se dajejo še naslednje akupunkturne točke: Qi Hai, San Yin Jiao in Yin Ling Quan.

Kadar nastopijo hudi znaki kome, se dodajo k osnovnim akupunkturnim točkam še štiri. Te so: Nei Guan, Then Zong, Nei Ting in Tai Chang.

Vse tri oblike so razvidne iz skice.

dr. Aleksander RJAZANCEV

MIKROSKOPSKI IZGLED POVZROČITELJA KOLERE

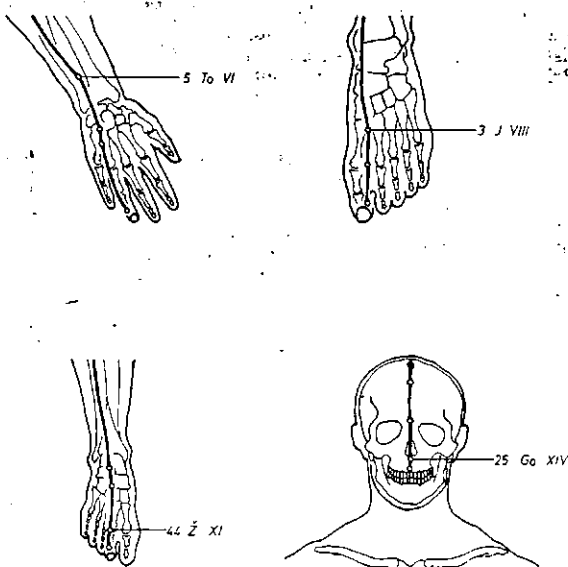

Vibrio cholerae

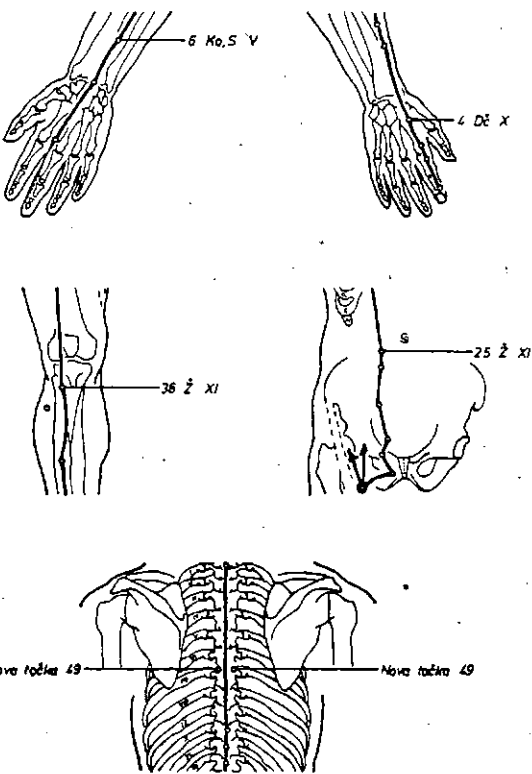
2 AKUPUNKTURA ZA ZDRAVLJENJE KOLERE

(Pri hudih bolečinah v trebuhu)

DODATNE TOČKE K OSNOVNI BOLEZNI

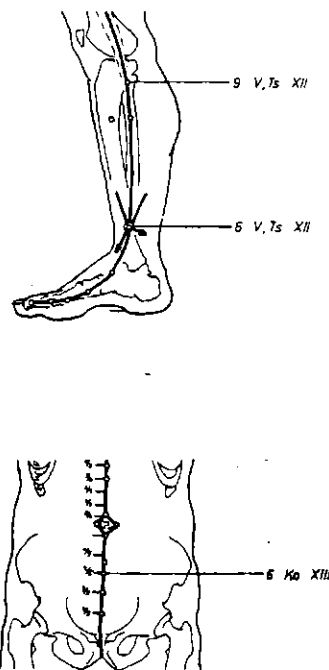
1 AKUPUNKTURA ZA ZDRAVLJENJE KOLERE

3 AKUPUNKTURA ZA ZDRAVLJENJE KOLERE

(Pri znakih kome)

DODATNE TOČKE K OSNOVNI BOLEZNI

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON

ALJASKA – ENERGETSKI REZERVOAR ZDA

NEZANESLJIVA PRIHODNOST

Nedvomno bo znatno prispevala k razvoju te mlade zvezne države — ki je z 1,5 milij. kv. km skupaj šestkrat večja kot Jugoslavija in šteje samo 400.000 prebivalcev, med njimi okoli 77.000 domorodcev — tudi njena nafta. Vendar bo pri razvoju naftne aktivnosti prisotnih tudi precej težav. In to ne samo zaradi nasprotovanja številnih zagovornikov zaščite okolja. Težave bodo tudi zaradi precejšnjih pravnih ovir, ki jih bo treba najprej premagati. Te imajo za osnovo dejstvo, da nastopajo tuje lastniki ozemlja: zvezna vlada v Washingtonu, vlada Aljaskе in domorodci. Zato nastajajo problemi, povezani z razmejitvijo, raznimi pravicami in podobnim.

K temu je treba prišteti problem gospodarske negotovosti, ki lahko zavira potek bodočega razvoja. Sem spadajo vprašanja bostopa do nahajališč, transporta načrpane nafte in seveda tudi mednarodnega razvoja cene nafte.

EKSTREMNA REŠITEV ALI SREDNJA POT

Na stopnjo izkoriščanja zemeljskih dobrin Aljaskе — poleg nafte in zemeljskega plina tudi zlato, srebro, baker, molibden, premog in les — bo predvsem vplivalo dejstvo, v kolikšni meri bodo zainteresirani gospodarski krogi uspeli ugnati zagovornike varstva okolja. Oblasti na Aljaski bi rade združile gospodarske interese z željami za zaščito okolja in bi s tem omogočile neko srednjo pot za razvoj tega področja. Vendar imajo zaenkrat le malo vpliva na potek dogovorov. Politična razprava o tej, za Aljasko tako važni zadevi se danes ne vodi v glavnem mestu te zvezne države Juneau, temveč v kongresu Washingtonu. Tam je namreč predložen osnutek zakona demokratične-

ga poslanca iz Arizone in bivšega predsedniškega kandidata Morrisa Udalla, ki želi napraviti iz Aljaskе dejansko naravni park. Po tem predlogu naj bi okoli 46 milij. hektarov zemlje ali 30 % celotne Aljaskе vključili v sedanja zaščitna ozemlja. Sprejetje tega zakona ne bi samo onemogočilo nadaljnjih raziskav zemeljskih zakladov, temveč bi lahko tudi zaprlo dostop do drugih področij in s tem onemogočilo izkoriščanje predvsem nahajališč nafte in zemeljskega plina.

Izhod tega boja med nasprotniki in zagovorniki industrijskega razvoja na Aljaski je zaenkrat še popolnoma negotov. Ni mogoče predvideti, če bodo našli srednjo pot ali pa eno, oziroma drugo ekstremno rešitev prej, preden bodo gospodarske možnosti Aljaskе sploh zadosti zanesljivo ocenjene.

25 LET PROIZVODNJE SUROVEGA JEKLA V KISIKOVIH KONVERTORJIH

Leta 1952 so v avstrijski železarni VOEST v Linzu prvič uvedli normalno proizvodnjo surovega jekla v 30-tonskem LD konvertorju. Po 25 letih leta 1977 je dosegla zmogljivost vseh kisikovih jeklarn po svetu 446,6 milijona ton, kar je za 8 % več kot leta 1976. V gradnji ali načrtovanju je še za nadaljnjih 148,3 milijona ton zmogljivosti.

Spodnja tabela kaže deset držav, ki imajo v letu 1976 v svetu največje zmogljivosti proizvodnje surovega jekla v jeklarnah s kisikovimi konvertorji.

Tabela je zanimiva. Iz nje je razvidno, da ima Japonska daleč največje zmogljivosti jeklarn s kisikovimi konvertorji. Zato tudi proizvaja 80 % svoje jeklarske proizvodnje v teh agregatih. Nasprotno pa ima Sovjetska zveza, ki je bila leta

1976 s 147 milijoni ton proizvodnje surovega jekla na prvem mestu v svetu, sorazmerno majhno število LD jeklarn. Vzrok je v tem, ker so v sovjetskih železarnah pričeli precej pozno graditi jeklarne s kisikovimi konvertorji. Z izjemo Zvezne republike Nemčije imajo ostale industrijsko visoko razvite zahodnoevropske države sorazmerno majhne razlike pri LD jeklarnah.

Pri LD jeklarnah v gradnji in načrtovanju pa je Sovjetska zveza daleč na prvem mestu. To je tudi jasno, ker želi v čim krajšem času nadomestiti dosedanja zaostanek. Tudi Japonska še vedno gradi ali pripravlja gradnjo novih kisikovih konvertorjev. V ZDA menijo, da zaenkrat ni potrebno v veliki meri povečevati zmogljivosti LD jeklarn. V zahodni Evropi je na prvem mestu Velika Britanija, v vzhodni pa Poljska.

Med manj razvitimi državami sta na prvih mestih Brazilija in Mehika. Prva ima sedanje zmogljivosti 7,3 milijona ton, ki jih bo do leta 1980 povečala še za nadaljnjih 9 milijonov ton. Druga pa lahko sedaj proizvaja letno 5 milijonov ton surovega jekla v LD jeklarnah in ima v načrtu povečanje še za nadaljnjih 6 milijonov ton.

V Jugoslaviji obratujejo danes tri LD jeklarne. V železarni Skopje obratuje že od leta 1967, v železarni Smederevo od leta 1975 in v železarni Zenica od leta 1976. Proizvodne zmogljivosti teh jeklarn so v Skopju 700.000 ton, v Smederevu 900.000 ton in v Zenici 1,1 milijona ton surovega jekla letno.

država	(v milijonih ton):	sedanja	načrtovana
1. Japonska	122,7	112,7	112,7
2. ZDA	81,2	5,1	5,1
3. Zvezna rep. Nemčija	45,5	2,5	2,5
4. Sovjetska zveza	40,2	44,2	44,2
5. Velika Britanija	18,6	7,5	7,5
6. Francija	17,4	1,0	1,0
7. Belgija	15,1	—	—
8. Italija	14,6	0,5	0,5
9. Kanada	9,1	2,3	2,3
10. Poljska	8,0	4,0	4,0

PRVIH 1.000 TON ŽELEZA IZ NASIPA

(Nadaljevanje s 3. strani)

da bo poraba vode okoli 1 kub. meter na minuto.

Razpoložljivi razkladalni prostor bo zasut v 15 dneh. Če upoštevamo, da na tej delovni ploščadi potekata dva procesa in še vmesno hlajenje, ostane za iztesnanje le 65 m, na ostalem prostoru pa se žlindra odvzema in hladi.

Odkop žlindre se bo izvajal s posebnimi gradbenimi stroji. Ti stroji bodo ohlajeno žlindro zdrobili, izločili večje kose železa na posebne deponije in odvažali žlindro na separacijo jeklarskih odpadkov.

Separacija jeklarskih odpadkov je sestavljena iz treh delno prestavljenih agregatov, ki so med seboj povezani s transportnimi trakovi.

S kamioni ali nakladačem na gumijastih kolesih se bo delno zdrobljena žlindra vsipala v sprejemni silos, od koder gre žlindra granulaciji pod 250 mm preko rešetkastega dodajalnika naprej na grobo sortirnico. Že pred vsipnim silosom se na posebnih rešetkah oddvojijo kosi velikosti preko 500 mm. Rešetkasti dodajalnik pa oddvoji kose od 250 do 500 mm, ki se vračajo na drobljenje s kroglo.

Na napravi za grobo sortiranje se sortirajo in magnetno separirajo groba zrna od 30–250 mm. Odpadno železo velikosti zrna 63–250 mm se iz rešetke odbira z magnetnim trakom in zbira v zabojih, kjer je pripravljeno za odvoz. Železova zrna velikosti 31–63 mm in žlindra velikosti 30–63 in 63–250 mm se preko transportnih trakov zbirajo na deponijah ob napravi.

Na fino sortirnico transportni trak prenaša zrna velikosti do 31 mm. Ta zrna se sortirajo in magnetno separirajo, tako da dobimo železova zrna velikosti 3–12 in 12–31 mm in žlindro velikosti 3–12 in 12–31 mm.

Neseparirani talilniški odpadki velikosti zrna 0–3 mm se po transportnem traku zbirajo v posebni deponiji.

Z odvozom separiranih materialov se zaključi proces predelave. Kolikor se bo proces separiranja izkazal kot ekonomičen, se bodo lahko zrna večjih dimenzij še ponovno drobila in še enkrat separirala.

UPORABNOST PRODUKTOV PREDELAVE TALILNIŠKIH ODPADKOV

Kot najpomembnejši produkt pri predelavi nastopajo plošče železa, pridobljene iz takimenovanih »svinj«. »Svinje« so težke od pet do 15 ton in sestojijo iz slojev jekla in žlindre. S težkim žerjavom, opremljenim s pettonsko kroglo, se »svinje« razbijejo in tako se loči sloj jekla od sloja žlindre. Ob tem je potrebno omeniti to, da ta proces teče, kljub temu da se delovišče šele formira in da pogoji za delo niso najboljši. Poleg ostalih zemeljskih del, ki se trenutno izvajajo pod nasipom, je izločevanje železa in odkopane žlindre še dodatna obremenitev za delavce, ki so zaposleni v novem formiranem obratu. Poleg tega vsa delovna mesta še niso kadrovsko zasidena in zato se imamo le vestnosti že zaposlenih delavcev zahvaliti, da je nasipu izgraničen že 1.000 ton železa, ki je dovolj kvalitetno za ponovno raztaljevanje v pečeh.

Po pričetku obratovanja separacije pa bomo dobili še sledeče produkte:

- neseparirana žlindra in jeklo velikosti zrn od 0–3 mm. Ta zmes bo uporabna kot nosilec CaO v aglomeraciji. Letno bi lahko porabili okoli 11–15.000 ton te frakcije;
- frakcija velikosti 3–12 mm bo vsebovala od 40–50 % železa in jo bomo lahko uporabili v aglomeraciji kot nosilec železa;
- frakcija velikosti 12 do 31 mm bo vsebovala 50–70 % železa in jo bo zaradi primerne velikosti brez predhodne priprave možno uporabiti za vsip v plavže;
- frakcije od 31–63 mm in od 63–250 mm vsebujejo od 60–90 % železa in jih bo možno uporabiti v jeklarni.

Poleg vračanja v metalurški proces pa so možnosti uporabe predelane žlindre še dokaj široke. Naj omenimo samo nekatere možnosti:

- za finoizdelane asfalt beton frakcija od 0–12,5 mm,
- za tampone od 0–31,5 ali od 0–80 mm,
- za železnice frakcije od 31,5 do 63 mm,
- za pripravo betonov frakcije od 0–31,5 mm.

Rezultati preiskav so dokaj ugodni in ZRMK uporabo žlindre priporoča na vseh navedenih področjih. V sodelovanju s cestnim podjetjem Kranj je bil izveden tudi praktični preizkus, in sicer je bila z žlindro v granulaciji od 0–30 mm asfaltirana ploščad pred valjarno Bela.

Obstaja še vrsta drugih možnosti uporabe, čeprav se tako kot pri vsaki novi stvari v začetku pojavlja določen odpor tržišča, ki pa največkrat izvira iz nepoznavanja kvalitet novega materiala.

VPLIV PREDELAVE ŽLINDRE NA OKOLJE

Kot je bilo že v začetku omenjeno, ni namen tega projekta samo pridobivanje uporabnih komponent iz žlindre, temveč v veliki meri tudi reševanje pomanjkanja odlagalnega prostora in s tem vpliva na okolje.

Predelava talilniških odpadkov bo poleg zmanjšanja odpadkov, ki se bodo predelani vračali v proces kot sekundarne surovine, omogočila zaključitev in ozelenitev nasipa proti bližnjim naseljem, kar bo prispevalo k boljšemu videzu Jesenic kot celote.

Obenem bodo delno zaščiteni tudi odkopi gradbenega materiala v okolici.

Za ozelenitev roba nasipa bo izdelan poseben načrt, ki bo predvidel izbor rastlin, način zasaditve in potrebne biološke ukrepe. V veliki meri bo ta načrt upošteval vizualne učinke glede na bližnjo okolico ter zaščitno protihrupno in protiprašno sposobnost različne drevnine. Zaradi velike višinske razlike bo nasip izdelan z dvema ali tremi stopnicami širine treh do petih m, na katerih bo zasajeno drevo. Vmesni pasovi bodo zasejani s travo in grmičevjem. Na kratko naj bi bil zaključek nasipa videti vsaj tak kot del nasipa nasproti obratne ambulante ŽJ. Seveda pa bo ureditev trajala nekaj let, ker bo potrebno vse površine ustrezno stabilizirati in humusirati.

V prvi fazi bo delovna ploščad separacije zaščiten z devet m visokim nasipom proti naselju Borovlje, kar naj bi v zadostni meri preprečilo emisijo hrupa in širjenje prahu proti naselju. Žlindrni žerjav bo prestavljen v notranjost nasipa, tako da se predvideva, da bo v končni fazi emisija hrupa do bližnjih naselij celo manjša kot do sedaj. Vse naprave separacije bodo še lokalno zaščitene proti širjenju prahu in hrupa s posebnimi oblogami.

Ob tem je vredno omeniti, da bo separacija obratovala samo na eno izmeno in to v dopoldanskem času. Žlindrni žerjav pa bo tako kot do sedaj obratoval neprekinjeno, kot to zahteva tehnološki proces v topilniških obratih.

OBSEG INVESTICIJE

Za tehnološki proces predelave talilniških odpadkov je investicijski program predvidel nabavo sledeče opreme:

– gradbena dela	4.300.000 din	12,0 %
– domača oprema z montažo	6.980.000 din	19,3 %
– uvozna oprema z montažo	15.886.311 din	44,1 %
– carina in stroški uvoza	6.224.808 din	17,3 %
– ostalo	1.009.000 din	2,8 %
– rezerve za podražitve	1.599.881 din	4,5 %
skupaj	36.000.000 din	100,0 %

Financiranje investicijskega projekta je bilo predvideno tako, da da Ljubljanska banka kredit v višini 17.000.000 ali 47,2 %. Ostalo pa so lastna sredstva, združena na podlagi samoupravnega sporazuma TOZD v Železarni.

Kredit se bo začel odplačevati v letu 1978, ko steče polna proizvodnja. Doba odplačevanja je 5 let z 10,5 % obrestno mero.

Iz navedenih podatkov se vidi, da so bila v projekt vložena znatna sredstva, ki pa bodo vrnjena v treh letih, če vzamemo kot sprejemljiv kriterij primerjavo cen uvoznega starega železa s pridobljenimi količinami železa pri predelavi žlindre.

V prvih petih letih bi poleg tekoče proizvodnje žlindre predelovali še sedanji nasip jeklarske žlindre, kar naj bi skupno dalo 18.000 ton železa na leto.

V nadaljnjih letih, ko se bo predelovala samo žlindra iz tekoče proizvodnje, bo pridobljenih po 12.000 ton na leto. Za toliko naj bi se zmanjšal uvoz starega železa, ki ga na jugoslovanskem trgu ni, uvozno pa je drago, saj je že v lanskem letu veljala tona s prevozom in carino 2.284 din. Zato ima projekt tudi vpliv na izboljšanje plačilne bilance.

POTEK INVESTICIJE

Po investicijskem programu naj bi bila investicija zaradi dolgih dobavnih rokov opreme zaključena v dveh letih. Če vzamemo kot zeleno luč za začetek del pri projektu sklep delavskega sveta ŽJ po predhodnih sklepih TOZD v septembru 1976, vidimo, da bi bila investicija zaključena v septembru leta 1978.

Kljub naštetim formalnostim, ki pa vedno niso le formalnost, ampak dokaj zapletena iskanja raznih soglasij in dovoljenj, je predvideno, da se bo proizvodno obratovanje začelo že v naslednjem mesecu, to je, skoraj leto dni pred predvidenim rokom.

– Magnetna separacija kapacitete 100 t/h pri firmi Protechnic iz Avstrije s tremi glavnimi napravami – vsipna postaja,

– groba sortirnica,

– fina sortirnica.

Transportne trakove, ki povezujejo posamezne naprave in deponije frakcij, je dobavilo podjetje Slovenijaceste Ljubljana. Projektiranje, izdelavo in montažo konstrukcije je opravila EM Hidromontaža Maribor, ki montira tudi opremo iz uvoza.

– Za odkop žlindre, drobljenje, izločevanje večjih kosov železa, nakladanje in prevoz so bili ali pa še bodo nabavljeni veliki gradbeni stroji in to:

a) Veliki nakladač na gumijastih kolesih firme Caterpillar, tip 988. Ta nakladač je že dobavljen in uspešno dela pri oblikovanju nasipa. Na pogled in glede na velikost je res nekaj posebnega, posebno če vemo, da je volumen žlice kar 4,6 kub. m.

Povedano bolj nazorno, to pomeni, da v hipu naloži srednje velik kamion. Teoretično pa 1000 ton materiala na uro.

b) Mali nakladač ULT 150 nam bo dobavilo domače podjetje »14. oktober« Kruševac. Njegova zmogljivost je precej manjša od nakladača tipa 988 in bo zato namenjen za nakladanje frakcij separacije in zakladanje v vsipni silos.

c) Za odkop in drobljenje plasti žlindre je bil nabavljen bager goseničar, tip 235, prav tako pri firmi Caterpillar. Tudi ta stroj ima izredne zmogljivosti. Morda le podatek, da lahko koplje do globine osem m.

d) Za razbijanje »svinj« s kroglo je bilo nabavljeno mobilno dvigalo na gosenicah pri firmi Wesserhütte, model 180.

e) Predvidevamo še nabavo težkega kamiona samonakladača z zaboji za 17 ton in kamiona »dumper« z volumnom nadgradnje od 15 do 20 kub. m.

– V okviru predstavljenega projekta pa je v delu še veliko drugih stvari in zato naj omenimo samo nekatere:

- razsvetljave vzhodnega dela nasipa,
- garderobni prostori,
- hladilni sistem,
- energetski mediji,
- izgradnja zaščitnega nasipa.

Da je obseg del res precejšen, pove že podatek, da znaša predračunska vrednost investicijskega projekta brez obratnih sredstev in prispevka za energetiko 36.000.000 din.

Investicijski projekt ima na strukturo stukturo naložbe v osnovna sredstva:

Dokaj hitro nam je uspelo nabaviti vse težke gradbene stroje, razen kaminov, katerih nabava pa je v teku.

Vse naprave separacije so dobavljene in montirane okoli 90 %. Trenutno se izvajajo elektro montažna dela. Čim bodo ta dela zaključena, se bo začelo hladno testiranje naprav separacije. Vzporedno s poizkusnim obratovanjem separacije se bodo izvajala še dela pri pomožnih objektih, ki pa v večji meri ne vplivajo na potek pridobivanja železa iz žlindre.

Ob vsem tem je za začetek obratovanja pomembno še to, da so upravljalci specialnih gradbenih strojev že pridobili primerne izkušnje v fazi šolanja in opravili potrebne izpite, ki jih zahteva način dela s tako zahtevnimi in tudi dragimi stroji, od katerih sta kar dva vredna po več kot 5.000.000 din ali pol stare milijarde.

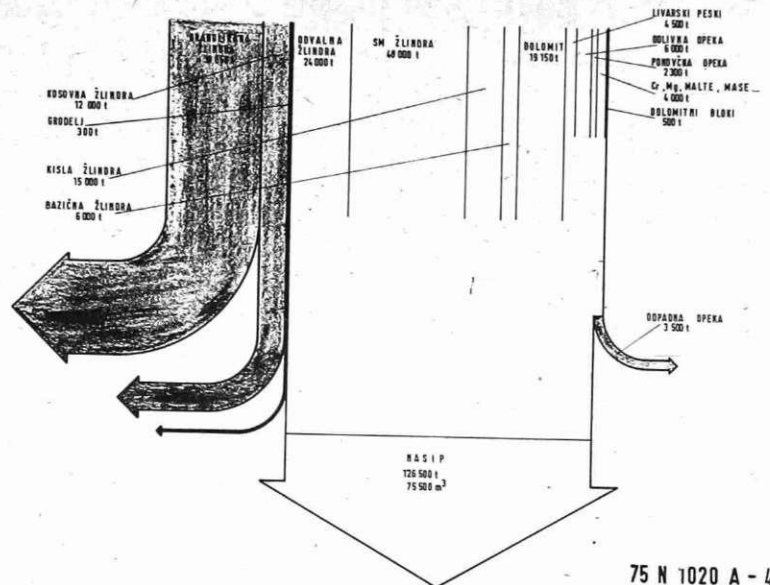
ZAKLJUČEK

Ob koncu je vredno omeniti poleg projekta, ki je bil opisan, še en projekt, ki pa je šele v fazi načrtovanja, a kljub temu ozko povezan z obravnavanim projektom.

Zaradi izrabljenega razkladalnega prostora je situacija na tem območju že kritična in praktično ni več prostora za deponijo materialov, ki jih ne bo možno predelati. Zaradi tega je predvideno, da se struga Save prestavi in regulira, tako da bi se sedanja deponija lahko razširila v prostor nad prodno pregrado. To bi zahtevalo tudi prestatitev sedanjega industrijskega tira in energetskih vodov v dolžini okoli 800 m.

Za predvideni projekt so bile že izdelane vodnogospodarske smernice in tudi lokacijska dokumentacija. Po izračunih bi železarna Jesenice z izvedbo tega projekta pridobila okoli 500.000 kub. m dodatnega odlagalnega prostora, kar bi zado-

SESTAVA NASIPA leta 1975

75 N 1020 A - 4

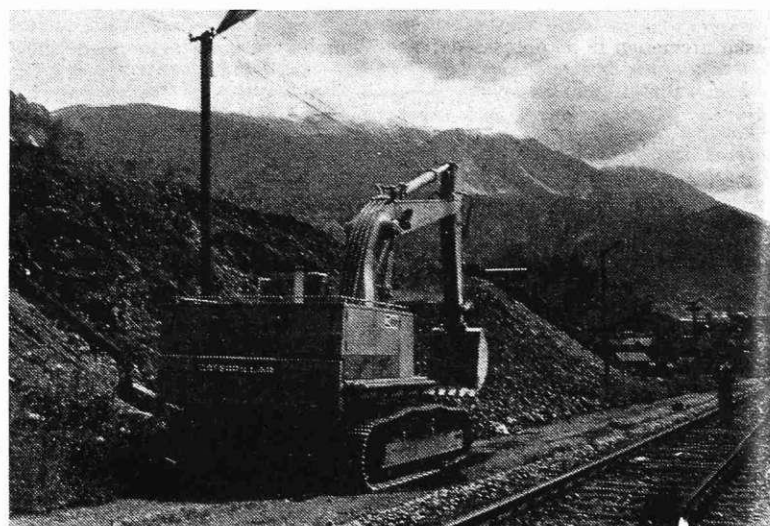
stovalo skoraj za deset let, ob predpostavki, da se del žlindre predela in plasira na tržišče.

Seveda pa ne bi bilo še sedaj odveč misliti, kam z odpadki v prihodnje, ko bo zasut tudi ta prostor.

Prva naloga pa bo še vedno predelati čim več odpadkov, jih prodati ali pa vrniti nazaj v osnovne metalurške procese, tako da bo količina neuporabnih odpadkov čim manjša. Janko Kelbl

Mobilno dvigalo z magnetom Wesserhütte tip 1800

Nakladač na gumijastih kolesih Caterpillar 988

Hidraulični bager na gosenicah Caterpillar 235

Železarski globus

IRSKA

Irška železarska družba Irish Steel Holdings Ltd. bo investirala 70 milij. dolarjev za gradnjo nove 90-tonske obločne električne peči, naprave za kontinuirno vlivanje gredic in novih valjarniških naprav. Ko bodo nove naprave pričele obratovati, bo proizvodnja paličastega jekla in žice narasla na 345.000 ton.

TOGO

Konzorcij avstrijskih, švedskih in švicarskih podjetij bo zgradil v tej afriški državi prvo mini železarno z letno proizvodno zmogljivostjo 20.000 ton surovega jekla. Imela bo 12-tonsko obločno električno peč, napravo za kontinuirno vlivanje gredic in valjarno paličastega jekla. Kasneje bodo zgradili še eno obločno električno peč in s tem povečali letno proizvodno zmogljivost na 40.000 ton surovega jekla.

POSVETOVANJE STROKOVNJAKOV IZ SLOVENSkih METALURŠKIH PODJETIJ

(Nadaljevanje s 1. strani)

dela, koordinacijo proizvodnega procesa, s tem v zvezi pa tudi boljše izkoriščanje kapacitet in večji učinek poslovanja.

Specifična surovinska in energetska struktura v smislu tehnološkega napredka na eni strani, zahteve širšega trga na drugi strani ter nujno približevanje svetovnemu trendu tehnologije izdelave in razvoja kvalitetnih produktov na tretji strani (kar označujemo kot pozitiven faktor industrijskega razvoja gospodarstva) so marsikje diktirali opustitev proizvodnje navadnih kvalitet in osvajanje kvalitetnejših kovinskih produktov. Skratka sprožili so vrsto kvalitetnih premikov, ki lahko v določeni meri povzročijo neskladja med proizvodi in potrošniki kovinskega materiala. Zmanjševanje tega razkoraka mora biti planirana za dolžitev tako proizvajalcev kot potrošnikov in drugih odgovornih gospodarskih dejavnikov, pri čemer moramo upoštevati proizvodne in tržne odnose na širšem dejavnostnem prostoru.

Prav tako ne smemo mimo dejstva, da so taki kvalitetni premiki tudi v industrijsko zelo razvitem svetu, ki išče izven svojega ožjega dejavnostnega prostora proizvajalce navadnejših kvalitet, ki so mu potrebne za realizacijo internih ali eksternih programov.

Posebej moramo poudariti, da sta nujno potrebni koordinacija specifičnih raziskav in usmerjenost raziskav k rešitvi kompleksnega cilja. Ta zahteva ni enostavna predvsem še z vidika velike pestrosti asortimenta kvalitet in tega, da si proizvajalec kovinskih polproduktov mora pridobiti zaupanje predelovalcev. Menim, da je najbolj konstruktivna pot tista, ki proizvajalce in predelovalce združuje v skupnem reševanju tako proizvodnih kot tržnih odnosov.

Za jasnejšo presojo potreb enotnega pristopa in izvajanja usmerjenosti koordiniranih raziskav navedemo kratko vsebino raziskovalnih področij slovenske ekstraktivne in ožje predelovalne industrije za obdobje 1976-1980:

A. Za slovensko črno metalurgijo moremo trditi, da je program kvalitetnih jekel, kompletiran s proizvodnjo plemenitih jekel, ekonomsko utemeljen in da dober del slovenske predelovalne industrije še dolgo ne bo mogel pogrešati vsaj tolikšnega deleža kvalitetnih jekel, kot ga trenutno proizvajamo, oziroma smo ga v smislu zahtev širšega trga programirali do leta 1980. Raziskave so usmerjene v reševanje tehnoloških dejavnikov proizvodnje, predelave, površinske obdelave in oplemenitenja za kvalitetna in plemenita jekla ter v raziskave sekundarnih dejavnikov, ki so sestavni del prej navedene proizvodne problematike. Raziskave zajemajo torej reševanje vrste problemov od priprave surovin - vložka do določene stopnje finalizacije proizvodov.

1. Problematiko rude in surovega železa skušamo reševati z raziskavami:

- reduktivnost sintra z različnimi mešanici,
- kompleksna valorizacija siromasnih železovih rud,
- tehnološke možnosti bogatitve posameznih vložnih materialov,
- indirektna in direktna redukcija,
- vrednotenje pirinitnih ogorkov in rdečega blata ter ostalih železovinskih odpadnih materialov za ponovno uporabo v tehnološkem ciklusu,
- možnosti proizvodnje specialnih grodjev, predvsem za izdelavo nodularne litine,
- študij vpliva raznih spremljajočih elementov in sestave rude ter postopkov izdelave bazičnega sintra za izdelavo specialnih grodjev.

2. Raziskave v jeklarstvu imajo za cilj izboljšati izplen v celotni tehnologiji in optimizirati elementarne tehnološke postopke. Konkretna področja so:

- kompleksni dezoksidanti, uvažanje sintetičnih žlinder in prašnatih dodatkov za razne kovinske in nekovinske materiale,
- razvoj in industrijsko uvažanje sodobne povnične metalurgije, prisvojitve vseh vrst sekundarnega žilavanja,
- specifični pojavi pri kontinuirnem vlivanju jekla,
- razvoj in industrijsko uvažanje optimalnih pogojev za EPŽ tehnologijo,
- uporaba metaliziranih peletov za proizvodnjo kvalitetnega jekla v obločnih električnih pečeh,
- raziskave in uvažanje računalniškega vodenja tehnoloških procesov.

3. Na področju plastične predelave kovin raziskujemo tehnične zakonitosti pri plastični deformaciji. Raziskave so zajete v naslednjem:

- študij režima ogrevanja in ohlajanja posameznih grup jekel za predelavo,
- študij utrjanja kovin pri hladni deformaciji,
- plastična predelava specialnih nerjavnih jekel v vročem in hladnem,
- vpliv bora na tehnološke lastnosti preoblikovanja jekla v hladnem,
- specialni predelavni postopki ter fenomen superplastičnosti kovin,
- raziskave predelavnosti konti odlitih jekel,
- primerjava predelavnosti normalno in po EPŽ postopku odlitih visoko legiranih jekel,
- sposobnosti hladnega preoblikovanja z vlečenjem in ugotavljanjem optimalnih pogojev na specialnih orodnih nerjavnih jeklih, stopnje utrjevanja, pogoji rekristalizacije in kriteriji za oceno stopnje deformacije.

4. Raziskave metalurške tehnologije in fizike kovin usmerjamo na naslednja področja:

- osvajanje specialnih materialov za kvalitetne vijake, zakovice, pletiva, matice,
- osvajanje tehnoloških postopkov za predelavo žice za finalne izdelke in odkovke,
- osvajanje tehnologije metalurških varivostih specialnih jekel in zlitin,
- različni postopki površinske obdelave za sposobnost vlečenja jekla in zlitin,
- raziskave površinskega utrjanja in splošne toplotne obdelave finalnih izdelkov ter orodja,
- osvajanje novih dodatnih materialov,
- problemi deformacije v odvisnosti od velikosti zrn in kristalnih meja,
- študij vpliva primarne kristalizacije na krhkost jekla, stabilnost strukture in mikrostrukture, interkristalna korozija, kinetika rekristalizacije itd.,
- osnovne in uporabne raziskave z mikroskopom, raster mikroskopom in napravo za analizo slike.

Vsa navedena raziskovalna področja izvajamo na naslednjih grupah kvalitetnih in plemenitih jekel:

- konstrukcijska legirana jekla;
- mikrolegirana z borom,
- jekla za vijake,
- finoizirana mikrolegirana jekla z niobom in vanadijem,
- jekla za poboljšanje,
- antikorozijska jekla;
- avtomatska nerjavna jekla;
- svinčeva jekla za predelavo na avtomatskih strojih;
- nerjavna jekla;
- jekla za ventile,
- za električno uporovno grelno žico,
- za elektrode,
- za posebne vojaške potrebe,
- specialna orodna jekla,
- za področje hladnega dela,
- za področje vročega dela,
- brzorezna jekla,
- orodna jekla za posebna področja uporabe.

5. S kemijskega področja usmerjamo raziskave v:

- osvajanje analitskih metod za določevanje kmetijskih elementov v kovinah in nekovinah,
- določevanje stopnje oksidacije posameznih kovinskih oksidov, kar naj prispeva k študiju nadaljnjih možnosti uporabe odpadnih materialov v metalurgiji,
- študij in osvajanje metod za identifikacijo posameznih karbidnih in karbonitridnih faz v jeklih in analiziranje količine nekovinskih vključkov,
- uvažanje plinske kromatografije, posebno glede na tolmačenje sestave atmosfere v talilniških agregatih, analiza plinskih materialov v kovinah in nekovinah,
- uvažanje atomske absorpcije, spektrometrije,
- raziskave izvorov emisij in preprečevanje le-teh.

6. Raziskave iz toplotne tehnike obsegajo:

- toplotne meritve, energetske bilance,
- raziskave gorilnikov za visoko kalorična in mešana plinasta goriva,
- študij izvorov emisij in predlogi za spremembe tehnoloških postopkov glede preprečevanja le-teh,
- racionaliziranje ogrevanja kovin v metalurških agregatih,
- optimizacija potrošnje energije.

7. Ognjevarni materiali predstavljajo pomembno komponento v postopku izdelave in predelave vseh kovin. Raziskave usmerjamo v:

- možnost pridobivanja in boljše izkoriščanja peskov iz Moravce ter nekaterih drugih peskokopov,
- tehnološke možnosti izdelave raznih malt, veziv itd. iz domačih surovin,
- raziskave in industrijsko uvažanje uporabe visoko gliničnih mas na bazi korunda.

B. V slovenski barvni metalurgiji so naslednja raziskovalna področja:

1. V industriji aluminija raziskujemo:

- optimizacijo proizvodnega postopka glede na vložne surovine in tehnološke specifičnosti,
- izkoriščanje odpadnih materialov pri proizvodnji aluminija,
- vpliv sekundarnih surovin na kvaliteto aluminijastih izdelkov,
- značilnost aluminijastega prahu,
- vplivi oligoelementov, legirnih elementov, modifikatorjev in plinov na primarni aluminij,
- problematiko segregacije in homogenizacije,
- površinsko obdelavo, termično obdelavo, obdelovalnost z odrezovanjem, korozijo itd.,
- predelavo sekundarnih surovin,
- osvajamo nove materiale in modificirane tehnologije (platiranje).

2. Raziskave na področju metalurgije cinka obsegajo:

- ni predvidena primarna proizvodnja cinka, predvideva se pa intenziviranje sekundarne proizvodnje in raznih vrst odpadnih materialov, kar mora biti komercialno perspektivno za tržišče. Predvideva se uporaba velike količine odpadnih materialov iz TiO₂ v pražilnih agregatih,
- optimizacija tehnologije praženja pirita z vključitvijo odpadnega ferosulfata,
- dokončna rešitev problema izkoriščanja odpadnih pirinitnih ogorkov in ogorkov ferosulfata v železarstvu in gradbeništvu,
- optimizacija kemijsko-fizikalnih lastnosti proizvedenega cinka v prahu.

3. Na področju metalurgije svinca raziskujemo:

- oplemenitenje rude z mletjem, flotiranjem,
- tehnološka obdelava izkoriščanja diabazov v Javorju in pegmatitov na Ravnah,
- tehnološka in ekonomska intenzifikacija proizvodnje surovega in rafiniranega svinca,
- sekundarna proizvodnja svinca in odpadkov raznih kvalitet,
- tehnološke možnosti izkoriščanja dolomitov, apnencev in škrljencev na področju metalurške in keramične industrije,
- razvoj in predelava novih zlitin na osnovi svinca za akumulatore, kable, ležaje v keramiki in v steklarstvu.

4. Raziskovalna področja v proizvodnji fero zlitin:

- osnovne surovine, geološke raziskave nahajališč kremena in kromove rude,
- polindustrijsko osvajanje proizvodnje tehnologije V₂O₅ iz rdečega blata,
- rafinacija višje oblike FeSi za trafo pločevino,
- proizvodnja novih plemenitih fero zlitin FeV, FeTi, FeMo itd.,
- tehnološke možnosti ponovne uporabe odpadnih drobnih frakcij FeSi in SiCr v proizvodnji jekla, oz. v livarstvu,
- uporabne možnosti CaC₂ za odžvepljanje,
- uporaba prahu, sintra in predlegur v livarstvu.

5. Na področju bakra raziskujemo predvsem probleme v zvezi z nabavljanjem vložnih materialov ter nadaljnjo predelavo in finalizacijo v proizvodnem obratu kot pri predelovalcih bakrenih polfabrikatov:

- talilniška predelava in postopki rafinacije,
- postopki litja blokov, problemi segregacij, vključkov, oligoelementov itd.,
- nizkolegirani baker, izdelava zlitin na bazi Cu, Al in Zn,
- posebni bakrovi materiali, postopki izdelave in toplotne obdelave, predelava bakrovih, aluminijevih in cinkovih materialov glede raznih tehnoloških postopkov (horizontalno in vertikalno konti litje ter centrifugalno litje),
- tehnološki postopki pri gravitacijskem kokilnem litju s težiščem na vzdržljivosti orodja in problemih jeder,
- tlačno litje,
- vakuumsko litje, avtomatizacija,
- gnetna predelava Cu in Al materialov, kovanje le-teh.

6. Razvojna problematika plemenitih kovin je obsežna v naslednjem:

- tehnologija izdelave, predelave in lastnosti srebrnih spajk, baker fosfor spajk, spajk za medi, aluminijev spajk,
- problematika uporabe plemenitih kovin za področje katalizatorjev in laboratorijskih priborov,
- uporaba plemenitih kovin v industriji (kontakti).

C. Na področju livarstva je spričo načrtovanja razvoja livarske industrije Slovenije, ki predvideva porast proizvodnje za 57% pri železovih litinah, oziroma 43% pri neželezovih

Remontna dela na plavžu II

litinah, usmerjeno raziskovalno delo v reševanje naslednjih kompleksnih zadolžitev:

- kovinski vložek za železove litine, potrebne kvalitete grodja za ulitke za motorno industrijo,
- nekovinski vložek, oz. surovine domačega izvora za izdelavo form in jeder,
- problematika proizvodnje nodularne litine,
- nove vrste zlitin, predvsem na področju aluminija, optimizacija rafinacijskih postopkov in postopkov za doplnevanje,
- osvajanje tehnologije vlivanja in toplotne obdelave težkih odlitkov,
- razvoj in osvajanje posebnih talil za aluminij in baker, oziroma njih zlitine,
- razvoj orodij za vlivanje pod pritiskom.

Koordinacija velike razvejnosti raziskovalnih področij, za katere imamo spet večje število projektov z zaključeno in celovito vsebinsko problematiko za posamezne kompleksne raziskave, ne more biti delo enega organa. Konkretno odgovarjajo za konstruktivno funkcioniranje izvajanja in povezave naslednji delovni organi:

- delovna skupina za znanstveno-raziskovalno delo pri SOZD SŽ (črna metalurgija in del livarstva),
- projektni sveti za črno metalurgijo, barvno metalurgijo in livarstvo,
- strokovna komisija za metalurgijo,
- strokovna komisija z jeklarstvo, energetiko, kemijo, predelavo,
- strokovna komisija za kovinolarne (barvna metalurgija).

Vsak od navedenih organov izvaja med letom svoj delovni program:

- za določena raziskovalna področja pripravlja materiale za nove raziskovalne naloge,
- izvaja najširše kontakte z neposrednimi koristniki raziskav,
- pripravlja raziskovalne programe,
- kontrolira izvajanje raziskav,
- zasleduje rezultate in ocenjuje dosežene rezultate z vidika koristi dobljenih rezultatov v določeni procesni tehnologiji,
- skrbi za sofinanciranje raziskovalnega dela pri RSS,
- tolmači raziskovalne programe na javnih razpravah za posamezne raziskovalne naloge,
- iz zbranih podatkov predlogov za raziskave določa vrstni red nujnosti glede na srednjeročne razvojne programe industrijskih metalurških podjetij, torej pripravlja koordinirane predloge novih raziskav.

Iz navedenih zadolžitev, ki so specifične za črno in barvno metalurgijo ter livarstvo, jasno in nujno sledi, da je potrebno enkrat letno izvesti skupen in usklajen nastop vseh predstavnikov raziskovalcev in strokovnjakov iz slovenskih metalurških podjetij, ki v imenu metalurške ekstraktivne in predelovalne industrije, kot edino poklicani pristojni avditorij, ocenijo rezultate raziskovalnega dela v preteklem obdobju, kritično razpravljajo o perspektivni usmeritvi raziskav, zavzemajo določeno stališče do strukture financiranja raziskovalnih nalog, ocenijo ustrezne proporce med osnovnimi in uporabnimi, oziroma razvojno-uporabnimi raziskavami in na osnovi podanih naročil prej navedenih organov zaključijo smiselnost izvajanja kadrovske politike in investiranja v raziskovalne namene.

Za popolnost objektivne presoje pomena takega skupnega posvetovanja moram omeniti tudi vse večjo in konstruktivno udeležbo predstavnikov raziskovalnega in operativnega kadra direktnih predelovalcev iz kovinsko-predelovalne in elektroindustrije. To potrjuje težnje in v smislu srednjeročnih razvojnih

programov tudi zahteve po skupnih raziskavah, katerih cilj je v širši in kvalitetnejši preskrbi regionalne predelovalne industrije s slovenskimi jeklenimi in barvnimi polproizvodi.

V smislu takih napotkov in v določeni meri zahtev po skupnem nastopu ekstraktivcev in ožjih ter širših predelovalcev iz metalurških panog je za letošnje strokovno posvetovanje izbran v uvodu navedeni vsebinski moto delovnega programa, ki bo konkretno zajel naslednje materiale:

- z uvodno besedo bodo navzoči seznanjeni s kvantifikacijo lanskih raziskav (za kar smo pripravili posebno brošuro), podani bodo vsebine in cilji novih raziskav v bodočem letu;
- glede na zahtevo RSS, da morajo biti javne razprave o novih predlogih nalog, ki naj jih RSS sofinancira, oziroma financira, v začetku drugega kvartala naslednjega leta, ne bo na letošnjem posvetovanju javne razprave, oziroma obširne utemeljitve predlogov novih nalog. Menim, da morajo predstavniki uporabnikov, oziroma koristnikov raziskav podati splošno oceno prijavljenih nalog in nakazati perspektivno kvantifikacijo rezultatov, s posebnim poudarkom, da se raziskovalni program vključuje v potrebe srednjeročnega razvoja posameznih slovenskih metalurških podjetij, ekstraktivne in predelave.

S 14 do 15 strokovnimi predavanji, ki jih bodo imeli raziskovalci in operativci iz železarn, podjetij barvne metalurgije, avtomobilske industrije, kovaške industrije, splošnih kovinsko-predelovalnih obratov, elektro industrije itd., bo slovenska metalurška javnost seznanjena z dosežki specifičnih raziskav. V določenem smislu pa vsebina teh raziskav nakazuje konkretno skupno sodelovanje pri reševanju določenih problemov.

V smislu doslej že ustavljene prakse je metalurški inštitut tudi za letošnje strokovno posvetovanje organiziral za jugoslovanske jeklarje specializirano predavanje s področja žilavanja jeklene taline v vakuumu. Predavanje bodo izvajali strokovnjaki firme VACMETAL, družba za vakuumsko metalurgijo iz Dortmund.

Iz navedenega materiala moremo zaključiti, da je delovni program strokovnega posvetovanja namenjen zelo odgovornim in važnim odločitvam glede usmerjenosti in koordiniranih bodočih raziskav in še tesnejši povezavi med proizvajalci kovinskih polproduktov in predelovalci v finalne proizvode. Vse to dopolnjuje splošno težnjo slovenskega gospodarstva, da zmanjšamo razkorak med proizvodnjo in predelavo slovenskega jekla in barvnih kovin.

Želimo, da se strokovnega posvetovanja udeleži čim več predstavnikov temeljnih organizacij združenega dela iz slovenskih metalurških podjetij. Skrb za pravilno programiranje in usmerjene raziskave ožjega in najširšega pomena je dolžnost slehernega, zato naj aktivna udeležba v razgovorih prispeva k še večji konkretizaciji sodelovanja na raziskovalnem področju. Le tako bo raziskovalno delo vodilo k sodobnejši tehnologiji, h kvalitetnejšim kovinskim polproizvodom, ki bodo kot domača surovina za nadaljnjo predelavo prispevali k večjemu proizvodnemu in finalizacijskemu asortimentu v strojni, avtomobilski in elektroindustriji.

Alojz Prešern
direktor metalurškega
inštituta Ljubljana

Učili so se Morsejeve abecede in različnih dogovorjenih znakov. Tu je deloval poseben oddelek telefonistov, kjer so se gojenci seznanjali s telefonijo v teoriji in praksi. Brigade, ki so rušile telefonske naprave, železniške postaje in druge objekte, so prinesle telefone in žico, da so se gojenci učili napeljevanja telefonske linije. Ko se je šola kasneje nahajala pri Ajniku, v Cepeljah, Otoku, Trnavčah in Pobrežju, so telefonisti ob vsaki preselitvi vzpostavili telefonsko zvezo med štabom šole in telefonsko centralo v Gornjem gradu, ki je imela zvezo z drugimi enotami, komandami, de-
la-
vnicami v različnih krajih tega področja Gornjesavinjske doline. To obveščanje je posebno dobro služilo za hitre obrambne ukrepe proti upadom sovražnika na tamkajšnje osvobojeno ozemlje.

Sicer pa šola, kar zadeva programe in učne pripomočke, ni bila prepuščena sama sebi. Kadrovske oddeleke glavnega štaba NOV in POS ter kadrovske odseke IV. operativne cone sta šoli pomagala s strokovnimi knjigami in brošurami. Poglejmo, na primer, v zvezi s tem sledeči dopis:

Glavni štab NOV in POS
odd. za kadre
Dne 23. V. 1944.
Komandi podoficirske šole IV.
operativne cone

Na položaju.

V zvezi z vašim dopisom z dne 26. 4. 1944 vam sporočamo, da smo vam, odnosno štabu IV. operativne cone poslali vse doslej izdane vojaške strokovne knjige. V zalogi jih nimamo. Sporočite nam, koliko in katere knjige ste doslej sploh prejeli, da vemo, katere vam manjkajo, in skušamo ugotoviti, kdo jih je zadržal, odnosno kje so propadle.

S. F. — S. N.

Načelnik oddelka:
Polkovnik: podpis nečitljiv

Na ta dopis je odsek za kadre pri IV. operativni coni sporočil oddelku za kadre pri glavnem štabu NOV in POS sledeče:

»V smislu vašega dopisa z dne 23. 5. 1944 nam je komanda podoficirske šole sporočila, da ima sedaj na razpolago sledeče brošure: Lahki minomet, Zveze, Čitanje kart, Ključ dogovorjenih znakov, Utrjevanje, Zavarovanje edinic na mestu, Težki minomet, O uporabi protiklopne puške in topa. Topovske vaje, Minerstvo, Razstreljivo in njegova uporaba, Navodila za rušenje železnic in Slovenska povelja.

Prosim, da pogledate, če so izšle še katere brošure, in jih pošljite našemu odseku.

S. F. — S. N.!

Šef odseka za
kadre
Podpis nečitljiv
(inž. Lučovnik)

Dokler je bila šola na Pohorju, je za njeno zavarovanje, prehrano in drugo skrbel pohorski odred. Pouk je bil na prostem. Da sovražnik ne bi mogel odkriti in iznenada napasti, so taborišče šole večkrat menjali. Največ so se zadrževali na Rogli, na Pesku, Klopnem urhu,

Miznem urhu, na Glužati, Žigertovem urhu, Hlebovem domu in pri domu nad Oplotnico. Nemci so izsledili njeno delovanje in jo večkrat brezuspešno zasledovali.

Šola je med delovanjem na Pohorju izvedla več akcij. Tečajniki so 27. julija 1944 sodelovali pri pobiranju opreme, orožja, municije, obutve, obleke in dveh radijskih postaj. Sprejem opreme je bil zelo zanimiv. Na dogovorjenem kraju so partizanske enote zakurile ognje, ki so bili razvrščeni v prej dogovorjeni obliki. Material so iz letal spuščali v glavnem s padali. Borci, ki so bili zadolženi za pobiranje, niso smeli in si tudi niso ničesar prisvojili. Vse so zbrali in odnesli v zasilno pripravljena skladišča — bunkerje v gozdovih. Pri tem je bila namenjena posebna skrb prehrabnim artiklom, ki so šli izključno samo za partizanske bolnišnice.

Štab IV. operativne cone je dal šoli ukaz, da obe radijski postaji, ki so jih spustili iz zraka, začasno prevzame oddelek za zvezo. Obe so odvisli, sestavili in pripravili za uporabo. Ko so ugotovili, da obe dobro delujeta, so jih prevzele operativne enote cone.

Propagandni odseki enot, ki so se zadrževale na Pohorju, so za poslušanje radijskih poročil z navadnimi radijskimi sprejemniki uporabljali električni tok v vili Klančnik (sedaj Šimnik) na Pohorju. Ker so Nemci med boji s partizani z direktnim topovskim zadetkom poškodovali poslopje in ob tem tudi električno napeljavo ter delno tudi turbino v jarku pod samo zgradbo, je oddelek za zvezo dobil nalogo, da popravi naprave za pridobivanje električne energije. Zadnjega julija je pod vodstvom Štefana Kolarja odšla na omenjeni kraj desetina vezistov, ki je po večurnem delu popravila Kaplanovo turbino. Dokler je bila šola na Pohorju, so vezisti še nekajkrat popravljali manjše okvare v tej centrali. Delovanje te male hidrocentrale je bilo velikega pomena, zato ker daleč naokoli ni bilo ustreznega električnega toka, ki bi omogočal poslušanje poročil preko radijskega aparata.

Tretja pomembna akcija je bil nekakšen praktični izpit minercev. Ti so pod vodstvom Franca Habata 30. julija minirali železniško progo med Pragerskim in Račami. Vzhodno od vasi Ješenca so na tir položili trenutne, tempirne in časovne mine, ki učinkujejo na pritisk, na čas in na užig z urvico.

Približno ob četrti uri zjutraj je na mine zavozil vojaški transport, ki je bil v številnih eksplozijah precej poškodovan. Zaradi različnih časov eksplozij je od prve razstrelitve vlaka še dolgo pokalo na železniški progi.

Ob povratku s tega uspešnega praktičnega minerskega izpita so minerci izvedli v Framu še akcijo za zbiranje hrane. Iz gasilskega doma so vzeli obleke, med katerimi so našli tudi skrito slovensko zastavo.

V času od 8. do 10. avgusta 1944 se je zaključil tretji pehotni, za ostale oddelke pa prvi tečaj. Gojenci so opravili izpite in se vrnili v svoje enote. Tako kot ob vsakem je tudi konec tega tečaja vodstvo šole poslalo poročilo o uspehih kadrovskega odseka IV. operativne cone. V njem so bili prímki in imena

učencev, kdaj in kje so rojeni, kdaj so stopili v NOV, s kakšnim uspehom so opravili izpite in za kakšno dolžnost so sposobni. Ob koncu kasnejših tečajev pa so bili dani tudi predlogi za čine.

Po 10. avgustu so pričeli prihajati učenci naslednje generacije. Pri tem kakšnih omemb vrednih posebnosti ni bilo. Šola se je začela 16. 8. 1944 s približno enakim številom učencev.

V času šolanja je zmanjkalo papirja, zvezkov, svinčnikov, in drugega. Da bi dobila potrebno, je odšla na teren patrولا gojencev, ki so jo vodili poročnik Tine Benedičič, podporočnik Ivan Kranjc ter starejši vodnik Štefan Kolar, ki je bil njen vodil. Hodili so skozi Keblo, Prihovo in Dražjo vas. Ustavili so se v Lipoglavu nad Ločami, kilometer od žandarmerijske postaje v viničariji grofa Proseka, pri družini Alojza Zemeja. Tam so takoj organizirali obveščevalno službo. Vzpostavili so zvezo z zaupniki tega področja, s Štefanom Kolarjem, starejšim, in hčerko Marico, s predsednikom OF tov. Kompožem, z mladinsko organizacijo tega področja in trgovcem Zajelšnikom. Tine Benedičič in Ivan Kranjc sta članom OF in mladinski organizaciji predala nekaj partizanske literature in imela nekaj sestankov o pomembnosti vključevanja v NOV. Štefan Kolar pa je pri Zajelšniku izposloval, da je dal več sto zvezkov, precej pisalnega papirja in ostalih šolskih potrebščin za potrebe podoficirske šole. Akcija o vstopu v NOV med domačini je uspela, saj se jih je precej javilo in odšlo v partizane. Ti so pomagali nositi vse, kar je bilo dobljeno za potrebe šole.

V drugi polovici avgusta 1944 je prišlo do sprememb v vodstvu šole. Komandant šole kapetan Miha Avšič je bil poklican v štab IV. operativne cone na novo dolžnost. Za novega komandanta je bil imenovan podporočnik Ivan Kranjc. O tej spremembi je štab IV. operativne cone poročal glavnemu štabu NOV in POS v dopisu št. 1074, z dne 29. 8. 1944, sledeče:

»Javljamo vam, da je dosedanji šef operacijskega odseka v našem štabu tov. p. poročnik Mišič Viljem težje obolel, moral iti v bolnišnico in bo dalj časa nesposoben vršiti to službo. Za šefa operacijskega odseka pri našem štabu smo postavili tov. kapetana Miha Avšiča, dosedanjega komandanta podoficirske šole. Prosim, da nam to postavitev potrdite.

S. F. — S. N.!

pom. polit. komisarja
Matevž Hace

Komandant major:
Franc Poglajen

Na Pohorju je bilo zaradi prostornih gozdov nekoliko bolj varno pred sovražnikom, ki pa je vendar neprestano napadal. Zato se je morala šola stalno premikati po skoraj vsej dolžini Pohorja. Preiskrba s hrano po pestrosti ni bila najboljša. Precej gojencev in tudi nekateri člani štaba so dobili drisko, ker je bila skoraj usak dan samo juha in veliko mesa.

(se nadaljuje)

Po lahkem trkanju na okensko šipo, ko ni slišal glasov, ne rezkih ukazov, naj odpre, je Grebenc posumil, da so partizani. Tiho se je premikal v postelji in premišljal, če naj odpre. Ni se mogel odločiti. Doslej se partizani pri njem še niso oglašili. Ponovno, glasnejše trkanje in tih, roteč glas, naj odpre, sta ga spodbodla, da je vstal. Žena na drugi postelji se ni zganila; Grebenc je bil prepričan, da jo je trkanje zbudilo.

Navlekel si je trde, irhaste hlače, si nataknil čevlje in odtopotal v vežo. Odsunil je veliki zapah in odprl vrata.

Bila sta dva. Kot je lahko v luninem soju razločil: mlada, krepka fant, v nemških uniformah.

»Partizana sva,« je rekel višji in dobrikajoče kimal z glavo. Z roko je kazal v vežo: »Bi naju spustili naprej? Prošnjo imava.«

Seveda, kruha bi rada, je pomislil Grebenc. Še raje slanino, suho gnjat. Za hrano prosijo, to je že slišal. Ni jima odgovoril, le umaknil se je od vrat, da sta partizana lahko stopila v hišo. Kar sama sta našla veliko sobo.

»Elektrike ne bom prižigal, raje tole smrdljivo, ki jo imam za vožnjo,« je rekel Grebenc in vzel iz zidne omarice višoč petrolejko. Zardel je ob pogledu na sajast valjček. »Ne potrebujem je veliko. Zdaj ponoči ne vozimo. Odkar ste vi začeli streljati, so nočne vožnje prepovedane.«

Partizana sta kimala, Grebenc ju je ob medli svetlobi ogledoval. Višji, ki je moral biti glavni, je imel podolgovat, oster obraz. Vojak, je prešinilo Grebenc. Taki so hudi. Drugi je bil precej nižji, čokat, nekam dobrodušno vesel, kot bi bil vnaprej, brez jeze, pripravljen na vse težave.

»Oče, imamo tako veliko prošnjo, da je skoraj ne morete izpolniti. A bom vseeno vprašal,« je v zadregi, obotavljivo rekel višji.

Grebenc ni mogel razumeti. Zaradi hrane mu ne more biti tako nerodno. Kaj bi še lahko poprosil njega, ki prvič vidi partizana od blizu? Mrščil se je in čakal, da bo visoki povedal, kaj je to — velika prošnja.

»Ste že kdaj pomagali partizanom?« je poprašal visoki.

»Ne!« je precej odvrnil Grebenc. Povil je vrat in kot v opravičilo zategnil: »Ni jih bilo k meni. Blizu je nemška postojanka in policisti se oglašajo. Tudi zvečer. Pridejo na sadjevec, radi bi žganje, kakšno suho dobroto.«

»Dobro, že razumeva, da jih doslej ni bilo. A kaj boste napravili, ker smo mi prišli?« se je oglašil čokati.

»Kaj bi napravil? Kaj pa lahko napravim?« se je začudil Grebenc. »Dal vam bom kar zahtevate, zjutraj pa prijavil policiji, da ste bili pri meni. Kaj pa kmet lahko napravi?«

»Oče, vam lahko povem, kaj vse kmetje napravijo za nas?« je nestrno vprašal čokati.

Oster, odsekan gib roke, ki je kazal, kako je visoki vaje ukazovati, je potlačil željo čokatega, da mu našteje, kaj vse so kmetje napravili za partizane. Grebencu je bilo žal. Rad bi slišal. Doslej je zvedel tako malo o partizanih. Ni vedel, kako se obdržijo, ko jih Nemci preganjajo že tretje leto, pa jih je vse več.

»Nam se hudo mudi. Morda vam povem zakaj,« je rekel višji. »Prej pa mi morate obljubiti, da ste pripravljeni pomagati partizanom. Pri zelo nevarni stvari, to povem vnaprej.«

Grebenc bi najraje zavpil, tako ga je zjezilo. Sta pa res čudaka. Nekaj motljata, hočeta, ne povesta pa — kaj. Od njega bi rada izsilila obljubo.

»Tako vama povem, fanta: čudna sta. Vnaprej, ko ne vem, kaj hočeta, ne obljubim. Če hočeta kruha, dam. Zahtevajte slanino, gnjat, pa bom prinesel. Tudi vse drugo, kar imam. Le to se domenimo: zjutraj lahko vaju obisk prijavim policiji.«

Višji je užaljen šobil usta. S srepm, očitajočim pogledom je prebadal čokatega, ki je nemočno stresal s širokimi rameni.

»Zdaj vidiš, da ni mogoče,« je sikajoče poodil višji.

»Poskusiti smo morali. Imaš kak drug, boljši predlog?« je užaljeno vprašal čokati.

Nekaj pomembnega mora biti, to je Grebenc iz pogovora zaslutil. Rad bi slišal, kaj so želeli od njega.

Visoki je z glavo sunkovito pomignil čokatemu, da bosta odšla. »Brez kruha menda ne,« je kar nekam proseče vzkliknil Grebenc in mahal partizanoma, da bi sedla. »Precej vama prinesem.«

»Če nečete pomagati, ne vzameva od vas ničesar. Od takih, ki niso z nami, ne vzamemo ničesar,« je razkačeno rekel višji in pomignil čokatemu, naj gre naprej.

Družno z Grki in drugimi smo dvignili kozarce in si čestitali, ko je bila dvorana spet vsa v rdeči svetlobi. Napovedovalec v smokingu je stopil na oder in nam v vseh jezikih voščil srečno novo leto in orkester je divje zaigral nekakšen valček. Plesalci so se urno povzpeli na oder in zavrteli. Doli v parterju so se prerivali najbolj vztrajni, ki so si uspeli priboriti le toliko prostora, da so stali pokonci. Še najbolj se storili tisti, ki so lepo ostali na svojih stoli. Na oderu smo zagledali tudi Dušana, ki je tancal v jeklenem objemu za dve glavi višje in kakih dvajset kilogramov težje Nemke. V črni, globoko dekoltirani toaleti, ves v koraldah in zapestnicah, je ta ženski hrust neusmiljeno vrtel ubogega Trboveljčana, ki je bil že čisto na koncu z močmi.

»Prav mu bodi, veteranjaku! Kar je iskal, to je dobil,« je bila zlobna Sonja, ob škodoželjnem rezanju družbe pri mizi.

Kmalu se mu je vendarle posrečilo izmuzniti. Kot pretepen kužek se je ves zasopel pojavil med nami, kjer nam je opisal dramatične okoliščine, pod katerimi je, tako je trdil, povsem slučajno padel v roke hamburški primadoni. Baje je bila temu vzrok njegova izredna podobnost z nekim njenim nečakom umetnikom, ki si ga je strašno želela spet videti. Toliko časa ga je posiljevala za ples, da je moral odnehati.

»Bog, madona, sem si mislil, baba more imeti denarja kot smeti. Bom že nekako preстал. In sva šla na oder, na vse ali nič. Povem vam, da sem se junaško držal, dokler me ta švabska gmota ni začela stiskati obse. Ni mi kazalo drugega, kot da čimprej zginem in se spet vrnem v matično luko, sicer bi me hudič še zadušil,« je ob splošnem krohotaњу omizja pripovedoval Dušan in prisegel, da se do zore ne bo več premaknil s stola. Medtem pa je na oderu spet opazil primadono, ki je že vrtela drugega mladeniča, ki pa je bil bolj krepke rasti in za spoznanje okretnejši od našega preplašenega Dušana.

POLNOČ ŽE DRUGIČ

Kazalci so se vse bolj pomikali tudi proti naši, srednje-evropski dvanajsti uri, ki smo jo že nestrno čakali. Spet so ugasnili luči, tokrat v čast gostom iz drugih evropskih dežel, kamor so pozorni gostitelji prištevati tudi številne Jugoslovane.

NOVOLETNO SONCE ATEN

Okoli velikega praznega odra sredi prostora so bile po dolgem in počez zvrščene svečano pogrnjene mize s pijačo in jedajo. Razen naše, ki je bila ob zadnjem zidu, so bile že vse zasedene. Med bučno publiko vseh narodnosti smo naleteli tudi na več omizij naših turistov Beograjčanov.

Stene dvorane so bile živo poslikane z jadrnicami in morskimi živalmi, s stropnih tramov pa so viseli ladijski ferali, nagačene ribe, košare, osti in druga ribiška krama, ki je še kar pristajala nizkem prostoru.

Komaj smo dobro posedli, se je na oder, v belem krogu žaromet, pojavil napovedovalec v smokingu, ki nas je pozdravil v vseh jezikih, pa tudi v srbohrvaščini in naznanil začetek programa.

Ob bučnem ploskanju so zdaj na oder stopili muzikantje v grških narodnih nošah, podobni evzonom pred parlamentom, in začeli temperamentno brenkati v svoje kitare in tambure »bazuki«. Glasba je postala vse bolj živahna in glasna, z njo pa tudi razpoloženje v dvorani. V soju brlečih sveč na mizah smo komaj videli, kaj so nam gostitelji postregli za večerjo. Vsakemu gostu je poleg jedade neugotovljive vsebine pripadala tudi steklenica domačega vina, dovolj, da smo tudi mi kmalu postali židane volje.

ZAKAJ PRESTAVITEV VODOVODA NA PLAVŽU

Na članka Zakaj enkrat, če lahko dvakrat? in V tretjič gre rado, ki ju je Jože Bertoncelj objavil v Železaru, dajemo naslednja pojasnila in odgovore.

Jože Bertoncelj očita načrtovalcem vodovoda, da so pozabili, da grade vodovod iz Peričnika čez zemljišče, ki je bilo rezervirano za šolski center. Iz tega bi bralci Železara lahko dobili vtis, da je pri gradnji vodovodov prisotna nenačrtovitost, ki jo spremlja razmetavanje denarja, kar Jože Bertoncelj v svojih člankih tudi poudarjeno očita.

Projekt vodovoda Peričnik-Jesenice je prekal zemljišče, ki je bilo resda rezervirano za šolo v naselju Plavž v ravni liniji. Pač zato, ker takrat še ni bila izdelana ne lokacijska dokumentacija, ne idejni in še manj glavni projekt šolske stavbe (takrat se je še domnevalo, da bo to ena sama zgradba). Preden je prišlo do gradnje vodovoda, smo dosegli korekturo projekta, tako da smo se bomo lotili stavbe, za katero pa nismo mogli vedeti, koliko prostora bo zavzela, ognili v loku, kolikor se je pač dalo. Iz člankov Jožeta Bertoncelja bi bilo razumeti, da bi se morali umakniti z vodovodnimi cevmi še dalje proti zahodu. Tega nismo mogli, ker je bilo tam neregularno obrežje hudourniškega potoka Jesenice. Ker nismo vedeli, kdaj bo regulirano obrežje hudournika, če sploh bo, nismo mogli tvegati, da bi postavili cevi še bolj proti zahodu. Zato in zgolj zato smo vodovod zgradili po korigiranem projektu tako, da smo se v loku ognili bodoči šolski stavbi, kolikor se je največ dalo, ne da bi ogrozili napeljavo zaradi nezavarovanih bregov Jesenice.

Ko je bil izdelan projekt šolske stavbe, se je izkazalo, da je z rezervirane zemljišča treba odmakniti ne le vodovod, pač pa tudi električni daljnovod in telefonski kabel. Vodovod je bil zgrajen pod delom šolske stavbe, oba ostala voda pa sta bistveneje ogrožala zazidalno območje zgradb šolskega centra.

Vodovod na tem odseku poteka v dveh ceveh premera 25 centimetrov. Razlog za takšno rešitev je dvojen. Prvič 40-centimetrovski cevi, ki bi nadomeščale dvojne 25-centimetrovski, ni bilo mogoče dobiti; drugič pa zato, ker v primeru okvar nikoli ne bomo ostali v celoti brez vode, saj je le majhna verjetnost, da bi prišlo do okvar na obeh ceveh istočasno.

Pri predstavitvi bi morali na severnem delu prekopati dva metra zemljišča, ki je last Joža Bertoncelja. Vendar nam lastnik ni dovolil niti stopiti na svoje zemljišče. To dejstvo pa nam je povzročilo pri izvajanju predstavitev kopico težav in problemov. Sprva smo računali, da bo izvajalec del pri šolskem centru uspel pravočasno izkopati cevi obstoječega vodovoda in izkopati jarek za novo traso vodovoda. Vendar so bili gradbinci zaradi izredno slabega vremena z deli v zamudi, mi pa smo za primer potrebe pripeljali na

gradbišče cevi premera 30 centimetrov, ki smo jih imeli v zalogi. V skrajnem primeru bi jih tudi vgradili, kajti priganjal nas je rok prestavitve vodovoda, razen tega pa smo se zavedali odgovornosti za preskrbo občanov z vodo, saj bi v primeru prekinitve ostal pretežni del Jesenice brez nje. Zgolj zaradi tega smo pripravili tudi ves material in operativni načrt za potegnitev provizorija v času prestavitve, seveda če bo to potrebno. Istočasno pa smo delo zasnovali tako, da bi, če se bo le dalo, zadevo opravili brez provizorične prezevave. Zaradi tega, ker nam Jože Bertoncelj ni dovolil prestopiti meje njegovega zemljišča, smo morali izvesti tisti del cevovoda, ki je neposredno ob njegovem zemljišču, in ker je bilo zaradi njega potrebno vgraditi ko-

leno v jekleni izvedbi. Vemo, da je treba kolena obložiti z betonom ali z opiranjem utrditi. Za obložitev z betonom ob prezevavi nismo imeli časa, ker smo želeli čimprej spustiti vodo po cevi, zato smo koleno samo oprli. Ker je bila mehka zemlja, se je le-ta zaradi pritiska preveč vdala in koleno se je izmaknilo iz cevi. Takrat je tudi prišlo do delnega zalitja gradbenega jarka, razen tega pa smo morali na hitro usposobiti provizorij, da ni prišlo do pomanjkanja pitne vode.

Vsega tega bi ne bilo, če bi lahko izpeljali cevovod okoli dva metra po zemljišču Jožeta Bertoncelja, ker bi s tem odpadlo kovinsko koleno, ki ni prestalo tlačnega preizkusa.

Ko bodo dela v celoti in dokončno izvedena, bomo posredovali bralcem Železara tudi celotne stroške prestavitve cevovoda.

Za VODOVOD JESENICE
Marjan Jelovčan

RAZOČARANI Z VIATORJEVIMI USLUGAMI

September, mesec sindikalnih izletov, pred tem pa na sejah sindikalnih odborov izbiranje variant, preračunavanje finančnih zmogljivosti, iskanje kompromisov, prava hladna vojna. V RTA smo se odločili, da gremo v ČSSR.

Po predhodnih dogovorih je bila z Viatorjem 15. septembra sklenjena pogodba za dvainpoldnevni aranžman Dunaj - Bratislava - Brno, cena zanj pa določena (še) 20. septembra, oziroma tri dni pred odhodom. Kljub raznim manjšim zapletom smo bili v četrtek, 22. septembra, pripravljeni na to, da naslednji dan krenemo. Še isti dan pa se je slučajno ob 13. uri zvedelo za odpoved izleta. Vendar pa se delavci Viatorja niso potrudili, da bi nam čimprej in uradno to sporočili, ampak se je to izvedelo slučajno, ob telefonskem poizvedovanju za neko podrobnost. Razlog: ni zagotovljeno prenočišče. Sindikalni odbor je poskušal reševati in je nekaterim odpoved izleta javil samo informativno, drugim pa sploh ni javil. Tako nas je bilo nekaj, ki smo bili tisti dan v službi v popolni izletniški opremi. Skratka, izlet je bil uradno odpovedan na sam dan odhoda.

Če se odpravljamo na daljši izlet - mnogi od nas bi šli v ČSSR prvič - se nas loti potovalna mrzlica; priprave, nakupi, jemanje dopustov. Potem pa - nič drugega kot razočaranje. Sledijo očitki, iskanje krivcev, napovedi bojkota nadaljnjih izletov.

V takih primerih pride prav tolažba, ko izveš, da »v nesreči nisi sam«. Nekaj podobnega so namreč naslednji dan doživeli delavci komunalnega servisa Jesenice, ki jim je bil izlet napovedan za v soboto zjutraj, odpovedan pa v petek tik pred koncem dneva.

Podobno se je pripetilo istega dne udeležencem izleta iz strojnih delavnic in zgolj energičnosti vodje izleta gre zasluga, da deset izletnikov ni ostalo na jeseniškem parkirišču. Ta tudi v imenu sindikalnega odbora izjavlja, da se po triletnih slabih izkušnjah v nadaljnje odrekajo uslugam tega podjetja.

Veliko ostrih besed je ob tej priložnosti od različnih koristnikov uslug moral požreti Viator. Nikakor ne bi rad s tem člankom enostransko metal žvepla in ognja še jaz. Prav gotovo so razlogi in opravičila za te spordsljaje, med njimi tehtna in opravičljiva, kot je, na primer ta, da je RTA izlet naročil prepozno in da - zlasti na vzhodu - dobiti prenočišče v kratkem času ni mačji kašelj. Vendar - zakaj so potem podpisali pogodbo?

Poleg tega še do danes, to je, do torka, 27. septembra, Viator ni, kljub intervencijam, izdal uradnega, pismenega opravičila, pojasnila ali nadomestne ponudbe. Tudi to je slika tako imenovane »poslovne morale«!

Delavci energije potujejo ta teden na oktoberfest v aranžmaju Generalurista. Po izjavi odgovornega v sindikalnem odboru na energiji zato, ker je bila njihova ponudba v primerjavi z Viatorjevo ugodnejša (ali se lahko to prečita kot cenejša?).

Podjetje Viator ima s kadrovskim sektorjem Železarne pogodbo o nudenju vseh prevozov in turistično potovalnih uslug, ki s tem obvezuje obe strani. TOZD Energija je dobesedno na račun slabih izkušenj RTA izsilila od sindikata Železarne kršitev pogodbe. V pogodbi pa najbrž ni izpuščena besedica v stavku o izvrševanju uslug, namreč besedica SOLIDNO!

M. G.

UČITELJSKI PEVSKI ZBOR SLOVENIJE EMIL ADAMIČ V ŽIROVNICI

V soboto, 24. septembra, je krajevno skupnost Žirovnica v počastitev stote obletnice rojstva Emila Adamiča obiskal učiteljski pevski zbor Slovenije »Emil Adamič«. Zbor so pričakali učenci in učitelji ter ga toplo sprejeli. Po kosilu so si naši gostje ogledali okolico, potem pa so imeli še zadnjo vajo pred nastopom. Ob četrti uri popoldne so se v telovadnici naše šole predstavili občinstvu.

Dirigent zbora je prof. Branko Rajšter iz Maribora. Med koncertom smo veliko zvedeli o skladatelju, dirigentu, glasbenem publicistu in kritiku Emilu Adamiču ter o delovanju zbora, ki tako vneto neguje tradicijo Adamičeve pesmi. Slišali smo tudi nekaj njegovih pesmi, poleg pesmi drugih skladateljev.

Emil Adamič, po katerem se zbor imenuje, se je rodil na Dobravi pri Ljubljani leta 1877. V svojem pestrem življenju je zložil preko tisoč skladb. Njegove pesmi so preproste in pevne. Bil je učitelj glasbe na ljubljanskem učiteljskem ter velik prijatelj glasbenih skupin in društev, med drugim je bil tudi častni predsednik tega zbora.

V zboru pojo učitelji iz vse Slovenije. Skupaj se zbirajo že dvainpetdeset let od leta 1925 in eden izmed ustanoviteljev zbora je bil prav Emil Adamič. Pevci ne nastopajo samo širom naše domovine, ampak tudi izven njenih meja, od koder se vedno vračajo z lepimi vtisi.

Pevci-učitelji v zboru so različnih starosti - stari in mladi. Vsi so zelo radi veseli in dobre volje. Na koncu obiska pri nas so se pevci

zahvalili gostiteljem, gostitelji pa pevcem, ki so z dobrimi vtisi odšli iz Žirovnice na Jesenice, kjer so imeli še večerni koncert.

MARKO JEMEC,
novinarski krožek

Delavci ŠGP Gradbinec Kranj - TOZD Jesenice, so pred kratkim pričeli s pripravljalnimi deli za zidavo stanovanjskih stolpnici v centru II na Jesenicah. Po srednjeročnem družbenem planu razvoja občine Jesenice se predvideva, da se bo do konca leta 1980 na prostoru med carinarnico in Viatorjem zgradilo nekaj več kot 400 stanovanj. V stolpnici, ki jo bodo v kratkem začeli graditi zahodno od poslopja carinarnice, bo predvidoma 84 stanovanj. (B.)

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Na 51. seji izvršnega odbora predsedstva OK SZDL Radovljica 16. septembra so ocenili dosedanj potek uresničevanja določil zakona o združenem delu v delovnih organizacijah radovljiške občine. Ugotovili so, da je večina delovnih organizacij že pripravila osnutke samoupravnih aktov in da so na političnih aktivih izvedle razpravo o osnutkih novih republiških zakonov. Vendar pa so zlasti v manjših kolektivih s to akcijo še vedno v zaostanku. Kako se izvaja akcijski program uveljavljanja zakona o združenem delu in o cenah organiziranosti bodo preučili konec meseca. Sprejeli so več konkretnih ukrepov, s katerimi bodo pospešili to politično akcijo v sodelovanju z občinsko skupščino in sindikati.

V skladu s letnim programom dela komiteja OK ZK Radovljica je bil v sredo, 21. septembra, sestanek predsednikov vseh komisij, ki delujejo pri komiteju OK ZK. Beseda je tekla o predlogih programov dela komisij za jesensko-zimsko obdobje ter o kadrovske priprave za volilno konferenco OK ZK Radovljica, ki bo v decembru.

V soboto, 17. septembra, sta obiskala radovljiško občino zvezni sekretar za notranje zadeve Franjo Herljevič in republiški sekretar za notranje zadeve Marjan Orožen. S predstavniki občinske skupščine in občinskih družbenopolitičnih organizacij sta se pogovarjala o aktualnih vprašanjih družbene samosaščitve v občini.

Med bivanjem v jeseniški in radovljiški občini se je poljska partijska delegacija iz Katowic, ki je gost ZKS, v torek, 20. septembra, v hotelu Toplice na Bledu srečala s predstavniki OK ZK Radovljica. Sekretar OK ZK Jože Bohinc je poljskim gostom podal širši prikaz gospodarskega in družbenega razvoja radovljiške občine. Na Bledu so si gostje ogledali grad in druge turistične zanimivosti.

Na razširjeni seji kadrovske komisije pri komiteju ZK Radovljica 21. septembra so pregledali nad 80 predlogov možnih kandidatov, ki so jih v okviru volilnih priprav evidentirale osnovne organizacije ZK v OZD, TOZD in KS. Evidentirani so kandidati za vse organe OK ZK, vendar ta postopek še ni zaključen v vseh OO ZK.

Občinski odbor ZRVS Radovljica je 19. septembra sklical posvetovanje s predsedniki osnovnih organizacij in aktivov ZRVS in občinskih družbenopolitičnih organizacij. Beseda je tekla o uresničevanju projekta »Naša obramba v vsako družino«, o sklepih volilnih konferenc v osnovnih in krajevnih organizacijah ZRVS in o njihovem delu v jesenskem obdobju. Spregovorili so tudi o dosedanjem in bodočem delu obrambnih krožkov po vseh osnovnih šolah v občini, ki jih vodijo šolski aktivni rezervni starejši.

Izvršni odbor skupne komisije podpisnikov samoupravnega sporazuma o štipendiranju učencev in študentov v občini Radovljica je na seji 19. septembra razpravljal o osnutku predloga sprememb in dopolnil družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v SRS. V razpravi je bilo nakazanih več konkretnih možnosti za postopno večanje kadrovske in zmanjševanje štipendij iz združenih sredstev. V lanskem šolskem letu je prejel štipendije iz združenih sredstev 54 študentov in 89 študentov razlike s kadrovske štipendije, 229 srednješolcev, 46 srednješolcev pa razlike s kadrovske štipendije ter 44 vajencev. Letošnji podatki o štipendistih bodo zbrani prihodnji mesec.

Komisija za idejno-politično usposabljanje komunistov pri OK ZK Radovljica je na seji 23. septembra obravnavala poročilo in ocenila marksistično in idejno politično izobraževanje v preteklem šolskem letu, ki je bilo razmeroma dobro, čeprav še ne dovolj široko. Razpravljali so tudi o programskih smernicah idejno političnega usposabljanja v tekočem šolskem letu, posebno glede na organiziranje stalnih oblik izobraževanja za kandidate in mlade komuniste. Dogovorili so se tudi o pripravi za sprejem in podpis družbenega dogovora o družbenem izobraževanju v radovljiški občini.

Glede na opazno zmanjšanje realizacije prometnega davka v radovljiški občini v prvih sedmih mesecih 1977, bo po sklepu izvršnega sveta OS oddelek za gospodarstvo in finance do 1. oktobra pripravil analizo upadanja prometa v trgovinah ter preskrbljenosti prebivalstva in turistov kot tudi oceno obratovalnega časa trgovin, ki očitno ni bil zadovoljivo rešen. V ta namen bo sklical tudi sestanek z vsemi trgovci, kjer bodo skupno preučili to problematiko.

V zvezi z načrti o melioraciji (izsuševanju) območja Blat na Rečici pri Bledu je izvršni svet OS Radovljica sprejel sklep, da oddelek za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve takoj naroči novelacije urbanističnega načrta Bleda in v okviru tega tudi študijo za ureditev Blat. Študijo bo izvršni svet obravnaval na eni prihodnjih sej.

V Golf hotelu na Bledu so pooblaščen predstavniki SFRJ in Avstrije v četrtek, 15. septembra, podpisali meddržavno pogodbo o izgradnji predora pod Karavankami. Predor bo dolg 7,6 km, začeli pa ga bodo graditi čez dve leti.

V okviru praznovanja dneva pionirjev so na osnovni šoli bratov Žvan v Gorjah v sredo, 28. septembra, svečano odkrili spominsko ploščo narodnemu heroju Andreju Žvanu-Boristu, ki jo je tako kot v vojašnici na Bohinjski Beli oblikoval in brezplačno daroval jeseniški umetnik Jaka Torkar, izdelali pa so jo v Železarni. Ob tej priložnosti so učenci priredili kulturni program, v katerem so nastopili tudi pevci KUD Bled. V avli šole so nato odprli likovno razstavo članov DOLIN z Jesenic.

Komisija za štipendiranje pri izobraževalni skupnosti Radovljica je v sodelovanju s predstavniki zavoda za zaposlovanje - enota Radovljica sklicala v soboto, 10. septembra, sestanek vseh štipendistov in njihovih staršev, kjer so podpisali pogodbe o kadrovske štipendijah za šolsko leto 1977/78. Ob tej priložnosti so spregovorili o pravicah in dolžnostih štipendistov in drugih tekočih zadevah. Izobraževalna skupnost letos štipendira okoli 50 dijakov in študentov.

Na zadnji razširjeni seji izvršnega odbora KK SZDL Radovljica, ki so se je udeležili tudi predstavniki uličnih in vaskih odborov SZDL, so ugotovili, da so v dosedanjih pripravah na volitve evidencialni in izpolnili popisnice šole za 109 možnih kandidatov. To je po oceni izvršnega odbora komaj tretjina vseh, kolikor bi jih pri okoli 3000 članov SZDL v tej krajevni organizaciji prišlo v poštev za evidentiranje. Sprejeli so sklep, da bodo do 15. oktobra evidencialni najmanj 300 kandidatov.

V šolskem centru Radovljica obiskuje na vseh šolah v 1977/78 letu pouk 451 dijakov. Na ekonomski srednji šoli je vpisanih v prvem letniku v dveh oddelkih 62 dijakov in 4, ki ponavljajo razred, v drugem letniku 33, v tretjem letniku 30 in v četrtem letniku 28 dijakov. V prvem letniku gimnazije pedagoške smeri je 33, v drugem letniku pa 27 dijakov. Poklicno kovinarsko šolo v prvem letniku obiskuje 21, v drugem letniku pa 22 dijakov. V gostinski šoli na Bledu je v jesenski izmeni vseh treh letnikov 94, v pomladanski izmeni pa 101 učenec, štirje pa ponavljajo prvi letnik.

Za novo cementarno Anhovo, ki so jo svečano odprli 17. septembra, je kot soinvestitor tudi LIP Bled podpisal pogodbo o združevanju sredstev. LIP Bled sodeluje pri tej naložbi s 5.440.000 din. S tem si je zagotovil na osnovi lastnih vlaganj trikrat večjo dobavo cementa, kar pomeni, da ga bo letno dobil 12.000 ton.

Med najbolj obiskane turistične zanimivosti v Bohinju sodi zagotovo slap Savica, ki je od jezera povezan s štirimi kilometri lepo vzdrževane makadamske ceste. Slap in prenovljeno gostišče Savica privabljata zlasti ob nedeljah veliko izletnikov. Medtem ko so pred 10 leti zabeležili od maja do novembra le nekaj nad 49.000 obiskovalcev, se je to število lani povzpelo že na 82.000, letos pa zaradi lepe jeseni pričakujejo še več obiskovalcev.

Pred nekaj dnevi so na zgradbi osnovne šole v Gorjah povsem zaključili z deli na novi strehi, ki je že odlično prestala preizkušnjo ob zadnjih nalivih. Novi projekt za sanacijo strehe sta izdelala arhitekta iz zavoda za raziskavo materiala Ljubljana Fedor Škerlejš in Peter Zargl, ki sta zagotovila, da bo nova streha vzdržala najmanj 40 let.

SGP Gorenje iz Radovljice, ki je pred kratkim slavilo 30-letnico ustanovitve, zaposluje 481 delavcev, od katerih je 47 % zaposlenih iz drugih republik. Večina je stalnih, v letnih mesecih pa se v podjetju zaposli največ 50 sezonskih delavcev. V lastnem domu na Bledu je poskrbljeno za 160 samskih delavcev.

Delovni kolektiv FILBO iz Bohinjske Bistrice se je zaradi potreb po povečani proizvodnji svojih izdelkov odločil za izgradnjo nove proizvodne dvorane v površini 600 kvadratnih metrov in lastnih upravnih prostorov. Naložba bo v prvi fazi veljala 5 milijonov din, z gradbenimi deli pa bodo najbrž končali že konec prihodnjega leta.

Poleg rednih oddelkov za odrasle na večernih šolah bodo v jesensko zimskem semestru 1977/78 na delavski univerzi Radovljica organizirali začetne in nadaljevalne strojepešne tečaje, ki bodo trajali 4 mesece, 80-urne jezikovne tečaje nemščine, angleščine, italijanščine in francoščine ter 75-urne tečaje šivanja in krojenja. Tečaji bodo v Radovljici, po potrebi pa tudi v drugih krajih, kjer bo zadostno število slušateljev.

V soboto, 17., in v nedeljo, 18. septembra, je bilo v organizaciji občinske zveze organizacij za tehnično Radovljica pri Šobcu odprto republiško prvenstvo radijsko vodenih brodarskih modelov. Kljub dežju in hladnemu vremenu je tekmovalstvo pod imenom Naviga Šobec 77 dobro uspelo, saj se ga je poleg slovenskih udeležilo tudi več modelarjev iz drugih republik in Avstrije. Najuspešnejši so bili ljubljanski in avstrijski tekmovalci, ki so prejeli pokale.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

USPELA VAJA TERITORIALNE OBRAMBE OBČINE JESENICE

V dneh od 18. do 25. septembra je bila izvedena bataljonska vaja teritorialne obrambe občine Jesenice. Že nekaj dni prej se je pripravljala starešinski kader, to pa je bilo potrebno zaradi same učne snovi in zahtevnosti vaje.

Z vajo naj bi udeleženci obnovili znanje, ki so ga pridobili že med vojaškim rokom. Seznanili naj bi se z orožjem ter s posebnostmi alpskega sveta. Program vaje je obsegal teoretični in praktični del. Kljub zahtevnemu programu je bila med udeleženci zelo razgibana družbenopolitična in kulturna dejavnost. Tako so organizirali razgovor s pisateljem Tonetom Svetino, obiskal pa jih je tudi ženski pevski zbor Jesenice ter pihalni orkester Jeseniških železarjev.

Udeležence vaje so obiskali preživeli borci NOV jeseniško-bohinjskega odreda, med njimi zadnji komandant odreda Ivo Leban, ki jih je seznanil z nastankom ter z zmagovitim pohodom in uspehi jeseniško-bohinjskega odreda. Poleg njega sta bila med udeleženci vaje tudi Mirako Košnik in tov. Iskra. Udeležence vaje je obiskal tudi predsednik občinskega odbora ZZB NOV Jesenice Jože Ulčar, v imenu družbenopolitičnih organizacij občine Jesenice pa jih je pozdravil Ivo Saksida.

Med vajo so dvakrat obnovili stenski časopis in izdali bilten, ki so ga prejeli vsi udeleženci vaje.

Po mnenju vojaških strokovnjakov je vaja zelo dobro uspela, analizo pa bodo izdelali starešine skupaj s člani štaba teritorialne obrambe občine Jesenice.

Kazalo je, da bo to dan, kot so vsi drugi. Obetalo se ni nič nenavadnega. Le kaj naj bi človek vendar pričakoval od dneva, ki že zgodnje jutro poškrapi z zornim, drobnim dežjem in ga zavije v leno meglo, ki se komaj opazno vlačijo ob pobočjih, se obeša po očrnelih krošnjah dreves in jo šele zgoraj, na sedlu, cefra veter, ki piha z juga. Nič obetavnega.

Jedilnica je nabito polna razočaranih obrazov. Po obveznem večernem ogledu vremena je večina obiskovalcev legla k počitku polna upanja. Jasno nebo, posuto z zvezdami, je obljubljalo najlepše, rahlo posrebrani grebeni gora — tam nekje zadaj je lenaril mesec — pa so vabili v svoji pravilčno omamni lepoti.

Danes pa dež. Ta tolikokrat prekleti, turobni sovražnik vseh, ki se radi potepajo po gorah. Kot bi blišč večera, blišč, ki o njem ni nobene sledi več, hotel opomniti iskalca lepote, da je vse resnično minljivo in je večno le v nenehnem vračanju. Vračanju zanj in za vse nas, ki nas je življenje naučilo, ali pa nas šele bo naučilo gledati in poslušati.

Koča, ki buči kot ogromen panj, je že globoko spodaj. Hrup obiskovalcev, ki se vanj mešajo osamljeni vrisi, bolj podobni neartikuliranim živalskim krikom, zamira kot usihajoča reka v gostem, meglenem plašču. Končno sva povsem sama — kako je to očističujoče, resnično, občuteno. Naglica vsakdanjega življenja, ki je glede na bogastvo vsebine bolj životarjenje kot pravo življenje, nam preprečuje ali vsaj kruto prekinit dialog s samim seboj, zaradi česar potem ne znamo razumeti sočloveka. Skratka, onemogoča nam uresničiti človekovo epohalno vizijo — vzpostavitev pravega človeškega sveta in očiščenega človeka v njem.

Steza se zlagoma vzpenja navzgor proti sedlu. Z vrhano mero razumevanja človeških zmogljivosti je speljana po sicer strmih pobočjih, tako da je hoja kljub vlažni megli in rosenju prijetna, ne utrujajoča, temveč sproščujoča. Klepetava o vsem mogočem, saj tudi vreme ni za nič resnejšega, kar naenkrat pa turobno sivo mrakovo prežene bleščeča svetloba, kot da bi morski val butnil ob skalno obalo in se razpršil v nešteto peneh se kapljic, ki se vanje tako igrivo lovi sončna svetloba.

Sonce! Povsem jasno nebo in sonce, ta velika zvezda. »V čem bi bila tvoja sreča, če ne bi imelo teh, ki jim svetliš?« se sprašuje Zaratustra, on, ki pozna globoko reko življenja prav do njenega skrivnostnega dna. On, ki je okusil z drevesa spoznanja. Kako nenavadne misli — spoznanje. Ali je že komu uspelo prešteti zvezde na nebu? Vprašanje zveni kot nesmisel, a vendar. Kako vabljivo in hkrati skrivnostno je nočno nebo — kako globoko. Večnega iskalca lepote zdrami iz sna, dvigne se in se odpravi na pot, kajti ve, da je le tam, v skrivnostnih daljavah odgovor na njegova vprašanja — je spoznanje. Ogrija si faustovski plašč modrosti.

Ob poti je drevo. Sediva v njegovi senci in uživava v lepoti izginjanja. Sonce z neusahljivo močjo topi meglo, ki je še pred nekaj trenutki povsem obvladovala okolico. Nič več ni zoprnega pršenja in mokre brozge. Vse se koplje umito in spokojno v bogastvu življenjskega opoja, ko vsrkava toploto sončnih žarkov. Večno rojevanje istega. Rahel veter je zaigral nežno melodijo in jo ponesel v dalje kot govor v slikah — govorico narave. Bliža se poldne. Sence postajajo črni, ostri robovi vzdolž reke stvari. Pripravljene so, da se zavlečejo v svoje brloge, v svoje skrivnosti, tiho, nepričakovano. Takrat nastopi v svoji kipeči polnosti čas Zaratustre, misleca v poldnevni življenja, v letnem vrtu, ker spoznanje, kot sonce v zenitu, obkroža stvari z najostrejšim obrisom.

Mislil sem, da oko ne zmore vse lepote hkrati, da jo lahko vsrkava le kot posamične slike, zdaj pa se mi vse bolj dozdeva, da je v vsaki posamezni sliki vsebovana vsa lepota, ki ne more obstajati v večjih ali manjših delcih, temveč le kot celota, kot vseobsežnost. Zavzeta pijeja prelestno kupo opojnosti, razlito od Prisojnika, pa tja do Riglice, oko pa se najpogosteje ustavlja na mogočnem zidu brez šibke točke, raztgnjenem tam od sten nad Veliko dnino, mimo dveh obeliskov — Rakove špice in Rogljice, dokler ne izgine v zatrepu Krnice, pod Kriško steno. Kolikšna je melanholija spomina.

Le kje je Hegel, veliki nemški idealistični filozof, zmogel toliko realistične moči, da je, zadrž v bleščeče ledenike švicarskih gor, odgovoril na vzneseno vprašanje o lepoti pejzaža: »Ni časa občudovati; enostavno je tako!« Filozofa zgodovine je tudi zanimala predvsem zgodovina. Ni se čudil naravnemu redu stvari ne naravni harmoniji niti lepoti narave. Edino, čemur velja njegovo občudovanje, je človeško delo, za vse drugo pa velja odsekani »es ist soe«. Narava je obstaja, je del našega, člo-

OPOLDANSKO SONCE

veškega sveta, tako pomemben del, da brez njega ne bi bilo tudi našega obstajanja. Z naravo pa so tudi gore, je morje, so širne planjave. Vse to je, obstaja in resnični občudovalec — iskalec lepote, bo spoštljivo obstal pred dovršenostjo, resničnostjo — izraz popolnosti pa je prihranjen zanj, za Človeka.

Prve potne kaplje se pojavijo na prijateljevem razgretem obrazu, ko doseže vrh. Tik nad meglenim morjem, ki na severni strani še ni izginilo, sva. Najini senci, ožarjeni z mavrično svetlobo, se mnogokrat povečani rišeta na sivo beli preprogi. Glorija — ti skrivnostna spremljevalka samotnih potnikov po visokih vrhovih gora, pozdravljena v imenu vseh tvojih občudovalcev. Naravni pojav, v katerem je tako mnogo človeško ustvarjalnega, rembrandtvskega, kolorit vreden resničnega umetnika. Lepota — Ta večna tema mislečih. Upanja polna zarja prihodnjih dni na jutranjem nebu današnjega dne.

Galileo bi s svojo znanstveno natančnostjo rekel: »Eppur si muove!« In vendar se vrti. To je resnica. Mi pa še vedno razmišljamo o zahajajočem in vzhajajočem soncu, ko pač vidimo z lastnimi očmi. Se vedno opevamo sončni vzhod kot rojstvo in zahod kot smrt. Taki smo, kot bi vsi hoteli biti pesniki, vendar je opus magnum — poezija delo, usojeno le poklicanim, ali kot je nekoč dejal Goethe, da se vsako življenje lahko živi le, če človek ne izgubi samega sebe. Tak človek je umetnik, je poet. Kako pa je poetu, je pretresljivo

lepo povedal Prešeren v svoji pesmi Pevcu, ko pravi: »Stanu se svojega spomni, trpi brez miru!«

Sence gora na meglenem prostanstvu se daljšajo. Dan se nagiba v večer, zato je slovo neizbežno. Ne tisto pravo slovo, ki je dokončno, temveč slovo za kratko dobo. Le nekaj dni in zopet bova nekje visoko nad dolinami. Zdaj vem — vzpon na goro ni beg pred stvarnostjo, pred borbo človeka, ki spreminja svojo sedanost, obstoječe, temveč predvsem očističujoč dialog s samim seboj, tedaj tisto, kar mora predhoditi vsakemu resnemu, zavzetemu delu, katerega cilj je boljši, samozavestnejši, misleči človek. Bodočnost, ki naj bo lepša, se izgrajuje iz človeka, iz njegovega ustvarjalnega dela, poklonil mu je ne bo nihče. Zgodovina sama po sebi ničesar ne daje, zgodovina se sama po sebi le dogaja.

Mitja Košir

**Gorenjci,
berite GLAS!**

KOMISIJA ZA KULTURO TOZD REMONTNE DELAVNICE DOBRO ZASTAVILA DELO

Komisija za kulturo pri izvršnem odboru osnovne organizacije sindikata TOZD Remontne delavnice je že na svoji prvi seji sprejela nekaj nalog, ki jih bo poskušala v najkrajšem času tudi realizirati. Med drugim je sklenila, da je potrebno pridobiti čim več naročnikov na redno letno knjižno zbirko Prešernove družbe. Glede sindikalnih izletov je bila mnenja, da je treba vanje vključiti tudi kak kulturni dogodek, ogled kulturnih znamenitosti in spomenikov. Pri izvedbi občnih zborov naj bi sodelovali tudi domači ali tuji izvajalci s krajšim kulturnim programom. Predlog komisije je tudi, da bi v naši železarni organizirali kiparsko kolonijo, v kateri bi kiparji ustvarjali železne umetniške skulpture za naše okolje. Organizirati namerava tudi ogled predstav v ljubljanski operi v dogovoru z drugimi TOZD. V mesecu juliju pa je komisija že organizirala ogled našega tehničnega muzeja, saj jih je bilo veliko, ki tega edinstvenega muzeja še niso videli.

Z željo, da čimprej prislunke željam in potrebam svojih sodelavcev po kulturnem udejstvovanju, se je komisija pred kratkim odločila, da s pomočjo ankete ugotovi, za katero vrsto kulturne dejavnosti so najbolj zainteresirani njihovi člani. Anketo so razdelili vsem delavcem v TOZD Remontne delavnice, ki jih je po normativu 520. Na anketo je odgovorila več kot polovica sodelavcev in sicer 303 ali 58,26 %. Iz RTA je komisija prejela 81,64 % neizpolnjenih anketnih listov, iz gradbeno remontnih delavnic 64,81 %, iz elektro remontnih delavnic 56,32 % in strojno remontnih delavnic 50,24 %.

Na splošno v okviru Železarn je zainteresiranih za kulturo 269 delavcev ali 51,73 %, za dobro knjigo se je odločilo 248 ali 47,69 %, za ogled kulturnih znamenitosti in spomenikov 237 ali 45,76 %, 151 ali 29,03 % sodelavcev bi si rado ogledalo operne ali baletne predstave, za folkloro se je odločilo 209 ali 40,19 % sodelavcev, za ogled likovnih razstav 128 ali 24,61 %, 217 sodelavcev ali 41,73 % pa se je odločilo za ogled filmskih predstav.

Na vprašanje, ali bi se radi vključili v kulturno amatersko skupino in to v likovno, gledališko, folklorno ali zborovsko petje, se jih je največ odločilo za pevski zbor in sicer 45 sodelavcev ali 8,65 %. Ker je samo v TOZD Remontne delavnice toliko kandidatov za pevski zbor, je res vprašanje, zakaj železarna Jesenice nima lastnega pevskega zbora. Za folkloro se jih je odločilo 29 ali 5,76 %, za gledališče 24 ali 4,61 % in za likovno dejavnost 17 sodelavcev ali 3,26 %.

V anketi je bilo tudi vprašanje, kakšnih koncertov si najbolj želijo in kar 195 sodelavcev ali 37,30 % se jih je odločilo za zabavne, 170 ali 32,69 % za narodne, 60 ali 11,55 % za zborovske, 22 ali 4,23 % za simfonične in 12 ali 2,30 % za komorne koncerte.

Na vprašanje, ali radi zahajajo v gledališče in katero gledališko vrsto najraje gledajo, je komisija prejela naslednje odgovore: 116 sodelavcev ali 22,30 % najraje gleda resnejša dramska dela, 153 ali 29,42 % komedije, 108 ali 20,76 % veseligre, 41 ali 7,88 % satire, 28 ali 5,59 % pa recitacije. 146 sodelavcev ali 28,76 % pa meni, da so potrebna predavanja in debatni večeri s področja kulture.

Manjše število anketirancev je imelo tudi pripombe glede samega vprašalnika, češ da je preveč splošen in zakaj ni naveden pihalni orkester, ki bi moral imeti več koncertov v jeseniški občini. Nekdo vprašuje, kdaj bomo lahko gledali drugi TV program. Nekateri se zanimajo za gostovanje mladinskega gledališča iz Ljubljane, saj je eno delo za otroke letno premalo. Razumljivo, da ima amatersko gledališče Tone Čufar omejene možnosti toda v Ljubljani obstaja mladinsko gledališče, ki je že gostovalo v večini večjih krajev Slovenije, razen na Jesenicah in zakaj jih ne bi povabili tudi k nam. Šest anketirancev je izrazilo željo, da bi ponovno zaživela lutkovna dejavnost na Jesenicah. Pripomba je bila tudi glede čitalnice pri Jelenu, ki se zapira prezgodaj in naj bi bila odprta vsaj do 21. ure zvečer. Eden od sodelavcev pa želi, naj bi čimprej zgradili kulturni dom na Plavžu.

Vse pripombe so umestne, zato si bo komisija prizadevala, da na osnovi želja in potreb svojih sodelavcev po kulturnem udejstvovanju izdela tak program delovanja, ki bo zadovoljil večino in ga po svojih močeh tudi uresničili. Vendar pa bi morale tudi ostale TOZD v Železarni še bolj kot do sedaj prislunhiti željam svojih sodelavcev, saj je anketa pokazala, da se še kako zanimajo za kulturno dejavnost.

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Nekateri literarni teoretiki menijo, da je roman, ki je bil dolgo časa vodilna literarna zvrst, v zatonu. To je do neke mere res — veliki in izvirni romani nastajajo več. Občinstvo pa slejkoprej bere največ romane ali pa memoarsko in reportažno literaturo, ki se do neke mere zlija z romanesknimi oblikami. Založbe še vedno »živijo« pretežno od romanov, čeprav jim prinašajo dohodek tudi leksikoni, kuharske knjige in albumi reprodukcij. No, v knjižnicah izposodimo še vedno več romanov kot vse druge literature skupaj.

Učenci in dijaki, ki imajo za čtivo Iliado in Odisejo, bi ju radi brali v prozi, kadar so na vrsti Hamlet, Othello in Macbeth, si pomagajo s Pripovedkami iz Shakespeara. Vendar se prav v šoli ta in oni navzame veselja do poezije, in nekaj je takih, ki imajo dovolj domišljije, da lahko z užitkom berejo dramske tekste. To lahko traja nekaj let po končani gimnaziji ali pa tudi za vse življenje...

Zatorej se tudi v pričujoči rubriki ukvarjamo predvsem z romani (in podobnim), od časa do časa pa se moramo spomniti tudi na poezijo, dramo, kratko prozo.

Čisto s konca police, na kateri imamo najnovejše knjige, smo vzeli deset takih del. Izbrali smo zgolj dela slovenskih avtorjev. In pokazalo se je, da je od teh desetih knjig, oziroma knjižic kar šestim botrovala mariborska založba Obzorja; dve sta izšli pri Cankarjevi založbi, po ena pa pri Mladinski knjigi in Državni založbi Slovenije. Iz tega sledi, da je ZO ob kulturni skupnosti Slovenije največji podpornik tiste domače literature, ki je iz zgolj komercialnih razlogov ne bi mogli tiskati.

In zdaj k posameznim delom. Prednost imajo tiste knjižice, ki že z zunanostjo pritegnejo naš pogled. Na prvem mestu bi torj omenili pesniški zbirki Milana Jesiha in Iva Svetine. Jesihova zbirka nosi naslov **Kobalt**; res se notranja stran platnice nekam kovinsko svetli. Oprema torej ni brez futurističnega pridih. Verzi so jesihovski (ne whitmanovski) dolgi, če jih hočeš brati, moraš obrniti knjigo tako, da je hrbet zgoraj, torej tako, kot stenski kalendar: in še segajo nekateri čez vso stran. Himničnost. Vračanje k izraznemu bogastvu, ne pa tudi k starim pomenom.

Podobno velja za Jesihovega sošolca Svetino. Tudi njegova zbirka je opremljena razkošno, vendar na drug način: tu se meri na eksotiko. In ker je Orient že stoletja neizčrpni vir eksotičnega navdiha, so pesmi opremljene z nečim, kar so morda semitske pismenke. Povprečni bralec sicer ne pozna ne hebrejske ne arabske pisave, pa kaj: skrivnostnost je gotovo ena izmed glavnih sestavin umetniškega učinka. Kar zadeva izraznost, je tudi ta zbirka »bogato pogrnjena miza«. Reistično-ludistična avantgarda se je izživljala predvsem v besedju, Jesih in Svetina oživljata skladno. Sicer pa naslov zbirke kaže na to, da gre pesniku za

reševanje (poetskih) nalog: to naj bi bil prvi del zbirke **Dissertationes**, z naslovom **Ekonomija emblemov**. Žal se moramo zdaj obrniti drugam.

Pred sabo imamo še troje pesniških zbirk. Svetlana Makarovič zadnja leta nikakor ni tičala kje v ozadju: izdala je celo kopico knjig za otroke in odrasle. Zda smo z **Izštevani** (uredil Veno Taufer) dobili nekakšne izbrane pesmi te očarljive žalik žene. Kako nenavadne spoj srhljive folklore in sodobnega občutja! Knjiga je vsa črna, le črke so srebrne, z ovitka pa nas gledajo mačje oči z rumeno šarenico: podobno uročljivo strmi v nas Svetlana iz svojega pesniškega sveta. Zunanost Snojeve zbirke je razmeroma skromna in skromno zveni njen naslov: **Lila akvareli**. Če se ne motimo, so bile prejšnje zbirke tega izvirneže in samohodca od kritikov lepo pohvaljene, in ta gotovo ne bo doživela slabše usode.

In zdaj je na vrsti manj znani Tone Dodek. Naj nam bo odpusteno, ker se spet ustavljamo ob opremi. Dodekovi verzi so natisnjeni z rdečimi črkami na preganjenih listih rjavega pakpapierja. Res, oblikovalci triumfirajo. Naslov pa je **Med dvema ognjema**.

Ostanejo nam še štiri knjižice dramatike in knjižica humorja.

Hiengovo igro **Izgubljeni sin** je z velikim uspehom uprizorilo ljubljansko Mestno gledališče, prenašala jo je tudi televizija. Tudi dramsko delo Kranjčana Pavla Lužana postaja zadnje čase vse bolj znano, zlasti odkar je prejel nagrado slovenskih dramskih gledališč. Tudi jeseniških odskih desk se ni izognilo (gostovanje Pekarne). **Sreča neposrednih proizvajalcev** se je preoblikovala v **Srečo, nikdar opotečo**. Knjiga Rudolfa Golouha **Od krize do groteske** vsebuje tri drame in kratko študijo o življenju in delu te »nenavadne osebnosti naše dobe« (Javoršek). Javorškov psevdonim pa blesti tudi nad naslovom **Improvizacije v Ljubljani**. To je menda že četrto gledališko delo, ki obravnava znano krizo ljubljanske Drame. Po besedah samega avtorja bi bila lahko uprizoritev samo »kulturnozgodovinsko dopolnilo k prvim trem improvizacijam, torej samo... dokument časa«.

Zadnje delo, ki ga tu omenjamo in hkrati priporočamo našim bralcem, je zbirka humoresk PPP: z družbenimi močmi so jo napisali Albert Papler, Zarko Petan in Slavko Pregl. Imena so dovolj znana iz množičnih občil, izdelki standardni, ostrina (satirična) pa se nekolikanj krha.

KDAJ DRUGI TV PROGRAM?

Pretekli četrtek, 22. septembra, so se na osmi seji sestali člani iniciativnega odbora za vzpostavitev mreže za drugi TV program v jesiški občini. Obravnavali so realizacijo zbiranja sredstev na podlagi samoupravnega sporazuma in predlog pogodbe z RTV Ljubljana. Na podlagi prispelih vplačil so ugotovili, da bodo letošnje obveznosti izpolnili skoraj vsi. Do četrta, 22. septembra, je na žiro račun pri lokalni radijski postaji Triglav — Jesenice vplačalo 64 organizacij združenega dela, delovnih skupnosti in dislociranih enot, v katerih je več kot deset zaposlenih, šest krajevnih skupnosti od enajstih in dve samoupravni interesni skupnosti. Skupno je zbranih 536.383,15 din, kar je dovolj za podpis pogodbe.

Do 23. septembra so svoje samoupravno sprejete obveznosti poravnali: Osnovna šola Kr. gora — 1.012,45; Krajevna skupnost Plavž — 20.000,00; Biro za urbanizem in stan. poslovanje — 1.698,40; Lesno galanterijski obrat Jesenice — 1.204,75; Žvan Pavel, Jesenice, C. m. Tita 102 — 100,00; Ljubljanska banka PE Jesenice — 1.534,00; Kom. podjetje KOVINAR Jesenice — 23.000,00; Krajevna skupnost Dovjestrana — 10.000,00; Rožca Jesenice — 4.860,00; Krajevna skupnost Sava Jesenice — 10.000,00; TBJ Jesenice — 1.369,00; Trgovsko podjetje Zarja — 8.077,10; HP Gorenjka Jesenice — 8.296,15; Kovinoservis Jesenice — 2.272,55; Podjetje za PTT promet Kranj — 1.423,75; Občinsko sodišče na Jesenicah — 465,45; Ind. obutev PLANIKA za Breznico — 5.886,70; Gorenjska oblačila Kranj — 2.299,90; Vodovod Jesenice — 1.988,75; Kulturna skupnost Jesenice — 40.000,00; Kulturna skup. Jes. skl. s.p. — 82,15; Zavarovalnica Sava Jesenice — 848,80; SDK Jesenice — 492,85; TP Univerzal Jesenice — 2.217,80; Kovin Jesenice — SSP — 2.354,70; Elektro Kranj Žirovnica — 2.217,80; Transped Beograd — 246,40; LIP Bled Mojstrana — 1.396,40; Elim Jesenice — 3.313,00; Merkur Kranj — 575,00; GIP Gradis Ljubljana — 19.412,40; Slovenija avto posl. Jesenice — 136,90; LEK hotel Kranjska gora — 711,90; Interevropa filiala Jesenice — 930,90; ISKRA elektromehanika Kranj — 10.787,70; Zdravstvena šola Jesenice — 246,40; Osn. šola Prežihov Voranc Jesenice — 1.451,15; Center srednjih šol Jesenice — 849,40; Posebna osnovna šola Jesenice — 520,20; VIZ skupne službe Jesenice 246,40; VIZ Delavska univerza Jesenice — 164,30; OK ZSMS Jesenice — sklad — 246,45; Ljubljanske mlekarne — 2.245,15; Obč. svet Zveze sind. Slovenije — 411,00; Svt Jesenice — sklad — 3.093,95; VIZ — glasbena šola Jesenice — 219,05; Obč. konf. SZDL Jesenice — 328,50; Vatrostalna Zenica — 10.000; Kovinotehna Celje — 492,85; Savske elektrarne Ljubljana — 1.095,20; Jesenice transport — 1.177,35; VIZ osn. šola Žirovnica — 1.232,10; VIZ osnovna šola 16. december Mojstrana — 492,85; VIZ Osn. šola Tone Čufar Jesenice — 1.095,20; Krajevna skupnost Žirovnica — 20.000,00; ZZB NOV občinski odbor Jesenice — 164,25; Izobraževalna skupnost Jesenice — 40.000,00; VIZ vzgojno var. org. Jesenice — 1.204,70; ŽIC Jesenice — 2.327,30; VIZ Osn. šola Kor. Bela — 1.369,00; Gozdno gosp. Bled — 2.190,40; Jugobanka ekspozitura Jesenice — 191,80; Dimnikarsko podjetje Jesenice — skl. — 191,65; Lekarna Jesenice — 465,45; Krajevna skupnost Kranjska gora — 20.000,00; Krajevna skupnost Javornik-Koroška Bela — 20.000,00; Transjug Reka — 301,20; Izolirka Ljubljana — 2.272,55; Združeni zdrav. dom Jesenice — 5.065,30; OK

SZDL Jesenice — 1.808,40; Železar na Jesenice — 182.000,00.

Se vedno pa je nekaj organizacij združenega dela, kjer akcija še ni zaključena. KOOP Mojstrana z 111 zaposlenimi, SGP Gradbincev z 870 zaposlenimi, Viator s 311 zaposlenimi, železniška postaja z vsemi selekcijami s 540 zaposlenimi, Tobak z 52 zaposlenimi, Petrol s 30 zaposlenimi, Kompas hoteli Kranjska gora s 167 zaposlenimi, komunalni servis Jesenice s 67 zaposlenimi, bolnica Jesenice s 445 zaposlenimi in Carinarica Jesenice s 142 zaposlenimi, skupaj 15 % vseh zaposlenih v jesiški občini. Po poteku akcije v naštetih delovnih organizacijah kaže, da so uspešno končane v vseh, razen v bolnici Jesenice, Petrolu in hotelih Kompas Kranjska gora, kjer ni pričakovanega odziva. Od petih krajevnih skupnosti še niso izpolnile: Ratače-Planica, sklep je sprejela, Hrušica, sklep je sprejela, Planina pod Golico, sklep je sprejela in Podmežaklja in Blejska Dobrava, ki še nista sprejeli sklepa. Prav tako mora o prispevku posebej sklepati še telesnokulturna skupnost Jesenice. Če računamo, da bodo vsi izpolnili svojo obveznost bi tako zbrali še okoli 152.000 din. Člani odbora so menili, da ta cilj morajo doseči. Tako bi se pravzaprav vsi delovni ljudje in občani vključili v akcijo.

Seveda pa vse najbolj zanima odgovor na vprašanje, kdaj bomo lahko v jesiški občini gledali drugi TV program?

Pogodba o izgradnji TV pretvornika za drugi TV program v Gornjesavski dolini je z jesiške strani praktično podpisana. Podpisnik in nosilec je lokalna radijska postaja Triglav Jesenice, za zavod RTV Ljubljana pa TOZD Oddajniki in zveze, ki je predlog pogodbe tudi oblikovala. Zato odbor pričakuje, da jo bo tudi podpisala.

Ker so se sestanka iniciativnega odbora udeležili tudi predstavniki RTV Ljubljana, so se dogovorili, da takoj stopijo v stik z izdelovalcem opreme IMP Ljubljana, takoj po podpisu pogodbe pa izdajo tudi ustrezno naročilo.

Katera in kakšna so osnovna določila pogodbe z RTV Ljubljana in ponudbe izdelovalca opreme IMP Ljubljana?

V letu dni, od kar v jesiški občini teče intenzivna akcija zbiranja sredstev, se je oprema podražila za okrog 200.000 din, dobavni rok pa podaljšal od treh na pet mesecev. Cena opreme je 1.704.360,00 din (lani 1.508.560,00 din); ob podpisu pogodbe je potrebno zagotoviti 30 % sredstev ali 511.308 din, 70 % od 1.704.360,00 din pa v treh letih, kar kreditira IMP z 12 % letnih obrestih; odplačevanje je polletno, s pričetkom šest mesecev po dobavi opreme s strani proizvajalca IMP TOZD TEN Ljubljana. Letni obrok znaša 485.244 din, polletni pa 242.622 din. Torej moramo v letih 1978 — 1980 skupno zagotoviti (zbrati) še din

JOŽE TRPIN RAZSTAVLJA NA JESENICAH

V soboto, 24. septembra, so v mali dvorani Delavskega doma na Jesenicah odprli razstavo slik akademskega slikarja Jožeta TRPINA iz Ljubljane. Krajši kulturni program sta ob otvoritvi izvajala harmonikarja, učenca glasbene šole Jesenice Tomaž Sotlar in Marcel Federle. Slikar Jože Trpin se na Jesenicah s samostojno razstavo predstavlja prvič, čeprav ljubiteljem likovne umetnosti na našem območju ni neznan. Redno se namreč udeležuje planinske slikarske kolonije na Vršču in v zvezi s tem tudi redno razstavlja skupaj z vsemi udeleženci kolonije.

Akademski slikar Jože Trpin je bil rojen leta 1910 v Ljubljani, kjer je tudi študiral slikarstvo na akademiji za likovno umetnost v letih 1945 — 1949 pri profesorju Gabrielu Stupici, grafiko pa pri prof. Božidarju Jakcu.

Slikar Jože Trpin slogovno izhaja iz realizma, ki se včasih približa postimpresionizmu, sicer pa je v svojih slikarskih sporočilih zvest razvojni poti in zaupa predvsem večni učiteljici — naravi. Med njegovimi slikami prevladujejo krajine, sicer pa je tudi dober portretist in karikaturist, poznamo ga ga tudi kot ilustratorja številnih knjig. Je tudi član mednarodne organizacije Ex libris.

Na Jesenicah se predstavlja s 17 olji, dvema slikama v akvarelu in dvema v temperi ter s skupnico exlibrisov — malo grafiko.

Doslej je samostojno razstavljal v Trzinu, dvakrat, (1971 in 1975), v Rušah (1974), v Jelovškovi galeriji v Ljubljani in v Radovljici (1975 in 1977), Idriji, skupinsko pa skupaj z likovno skupino Moste in na razstavah gorske krajine v Kranju, na Jesenicah, v Kranjski gori in v Bovcu ter na manjših razstavah v Ljubljani.

Kakor smo že omenili, je reden udeleženec planinske slikarske kolonije na Vršču, ki jo prireja ob sodelovanju likovnega kluba DOLIK planinsko društvo Jesenice, poleg tega pa še slikarske kolonije v Podkorenu, ki jo prireja hotelsko podjetje Gorenjka Jesenice, in kolonije v Bovcu.

To je letošnja že deveta razstava, ki jih organizira likovni klub DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice. Odprta bo do vključno 5. oktobra, vsak dan od 9. do 12. in od 15,30 do 19,30.

Del udeležencev na otvoritvi razstave ogleduje skupnico exlibrisov — male grafike. Na skrajni desni avtor — akademski slikar Jože Trpin. (B.)

ŠESTO SREČANJE PESNIKOV IN PISATELJEV ZAČETNIKOV

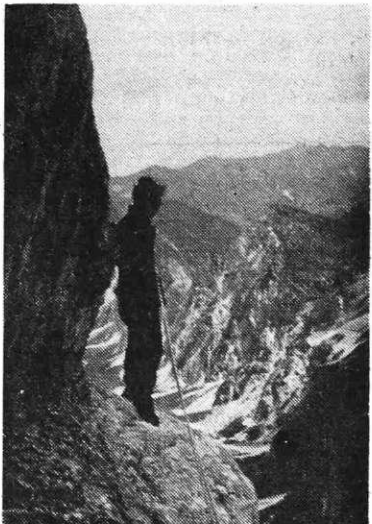
Kulturno osvetno društvo Ernestek Golob-Peter Gradišče skupaj z družbenopolitičnimi organizacijami in skupnostmi Gradišča in občine Lenart, revija Antena in tednik Mladina, republiška konferenca ZSMS in zveza kulturnih organizacij Slovenije 4. in 5. februarja prihodnje leto razpisujejo že šesto srečanje pesnikov in pisateljev začetnikov. Na srečanju lahko sodelujejo pesniki in pisatelji začetniki, ki še niso izdali (razen v samozaložbi) nobenega svojega dela v knjižni obliki in še niso bili uvrščeni med najboljše v preteklih srečanjih pesnikov in pisateljev začetnikov. Kandidati morajo biti stari več kot petnajst let. Prispevke bo organizacijski odbor sprejemal do 1. decembra 1977.

Kandidati iz jesiške občine lahko podrobne informacije dobijo v kulturno umetniškem klubu pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice.

Dopisujte v Železarja

Skoraj tisočletne triglavske planinske alpinistične zgodovine od leta 1873 prav gotovo niso pisali samo zgodnji prosvetitelji, pesniki, pisatelji, zgodovinarji, botaniki in znanstveniki svetovnega imena, Hacquetovi »štirje srčni možje« iz Bohinja s »sta vel'kim Jurjevcom« na čelu, ki so verjetno 26. avgusta 1778 prvi stopili na vrh premagane gore, »odkar stoji svet«, in Triglavski prijatelji (1870), Piparji (1890), Drenovci (1906) in Skalaši (1921) med obema vojnama, temveč so se v skale, previse, prepade in vrhove Triglava v dolgoletni zgodovini z velikimi črkami vpisale tudi hčere, vnukinje, pravnuke in prapravnuke Eve, amazonke, ki so se znale v zidovih Triglava boriti proti sto in sto težavam, nevarnostim, ujamam in celo proti sami smrti, ki je pretila, hromila in žugala z vseuničujočimi plazovi, gromom, bliskom in padajočim kamenjem.

Kakor imajo junaški gorniki iz doline Arve, iz Chamonixa »nevesto« Mont Blanc, Marijo Paradis, katero so tamonjki gorski vodniki pol živo, pol mrtvo pripeljali na vrh Bele gore, leta 1808, tako imajo tudi Italijani iz Cervignije, Breuila, doline Valtournanch svojo junakinjo Felicite Carrel, 18-letno, preprosto, toda navdušeno ljubiteljico Cerbina, Matterhorn, »gore gorac«, ki se je leta 1867, komaj dve leti po zmagi nad zermatskim levom, povzpela tik pod sam vrh, komaj 120 metrov pod vrhom 4478 m visokega Matterhorna, ki se še danes imenuje Col Felicite, imajo tudi drugi alpski in nealpski narodi svoje junakinje, v plejadi bolj ali manj znanih planink, plezalk in alpinistinj svetovnega imena.

M.M. Debeljakova v severni steni Jalouca

Francozinja Henriette d'Angleville se je leta 1838, 44-letna, v pravem ekspedicijskem slogu s številnimi vodniki in nosači, povzpela na streho Evrope, Mont Blanc, 4.807 m. Angležinja Lucy Walker predstavlja novi val klasičnega ženskega alpinizma. Leta 1871 je premagala in ukrotila Matterhorn. Za številnimi pionirkami ženskega alpinizma iz Chamonixa, Zermatta, Breuila so se pozneje vrstile še Evine hčere iz Anglije, Tirolske, med katerimi v najzgodnejšem času nikakor niso igrale podrejene vloge pionirke našega planinstva iz Trente, Bohinja, Doline, Jezerskega, Logarske in Bistriške doline, ki so kazale poti in smeri visoko postavljene in težko dosegljivi cilji, ki so prebadali megle in oblake in se dotikali samega neba. Med njimi so bile prave protagoniste in nosilke našega najzgodnejšega planinstva, majarce na gorenjih planinah Lepoče, Velega polja, Raven pod Kočno, Grintavcem, Dolgim hrbtom in Skuto, Korosko, Male in Velike planine, Mokrice in iz številnih Kalov. Iz Dovjega in Mojstrane sta poznani Špela Lakota-Orehovnikova in Jera Peterman-Vahica, ki sta pasli in čuvali drobnico, koze in ovce in gonili tropce brez zvoncev po robih Požgane Mlinarice, Cмира, Rokavov in Oltarjev pred puške zapriženih in tudi divjih lovcev. Tako kot je bilo v Dolini, tako je bilo tudi v Trenti in Bohinju. Poleg majarce in pastirice so bile pozneje tudi odkrivalke in nosilke prvih planinskih postojank pod Triglavom Medveje, Sodjeve in druge, s še vedno izredno marljivo in vestno Angelco Štrosovo z Velega polja, nosilke visokega planinstva, kot naslednice Rozalije Skantar-Sestove, ki se je pred 107 leti, leta 1870, kot prva ženska povzpela na vrh »odkar stoji svet«, in prva slovenska planinska kočica Triglavski stopelj, oče Jože in sin Lovrenc pa sta nadelala tudi prvo planinsko pot iz Ledin skozi Stopce, Triglavsko vrata proti Malemu Triglavu, vsekala stopinje in jo opremila z lesenimi klini in komarčami. Rozalija Skantar-Sestova pa je bila 92 let po prvem pristopu na Triglav, »odkar stoji svet«, prva ženska na Triglavu, je torej začetnica našega ženskega planinstva. Komaj tri leta pozneje, leta 1873, pred 104 leti se povzpelo na Triglav tudi tri navdušene ljubljankinje, in sicer so bile zgodnje pristopnice Julija Moos, Ljudmila Klemenčič in Hilda Krisper. Vsekakor zgodnje pogumno dejanje. Osem let pozneje, leta 1881, doseže vrh tudi Matilda Moth. Vse pogumne amazonke so pripeljale na visoko stopinjo in težko ter nevarno dostopni vrh Triglav naši najboljši gorski vodniki iz Bohinja, Doline in Trente, same bi prav gotovo nezmoglo teh drznih, vratomlanih vzponov.

Po letu 1890, ko je bila severna triglavska stena prvič preplezana po trentarskem lovcu Ivanu Bergincu-Štrukuju, ko so bili bolj ali manj znani in zavarovani številni vzponi na Triglav, se je ženski obisk Triglava iz leta v leto večal in množil. 26. septembra leta 1891 je bila na vrhu deponirana prva vpisna knjiga, tudi ta je vabila navdušene obiskovalce.

Piparji, ustanovitelji slovenskega planinskega društva, predstavljajo prvi preporod in renesanso slovenskega planinstva. Za Triglavskimi prijatelji so močno poživili planinsko aktivnost med vsemi naprednimi in narodno zavednimi Slovenci. Mednje so se uvrstile tudi naše prve organizirane navdušene planinke Jelica Hrovatova, Pavla Borštnerjeva, Maša Svigljeva in številne druge, ki so s Piparji pridno obiskovale laže in tudi težje dostopne najvišje vrhove Julijskih in Kamniških Alp (poleg Triglava tudi Škraltico, Jalovec, Grintavec, Ojstrico in Skuto).

Tretja generacija slovenskih planincev, Drenovci (1906), je hitreje in močnejše zavrtela razvojno kolo našega ljudskega planinstva v smučarski in plezalni šport. Drenovci so bili naši prvi odlični planinski fotografi (Bogumil Brinšek) in jamarji. Prva svetovna vojna 1914–1918 je močno razredčila vrste naših navdušenih gornikov, zato je planinstvo takoj po vojni s Skalaši (1921) začelo naglo napredovati v širino in višino. Skalaši so bili naši prvi plezalci, alpinisti in smučarji, ki so z dr. Henrikom Tumom in dr. Klementom Jugom odločno in uspešno segali po višjih in visokih, težkih ciljih. Med Skalaši najdemo Nevino Rebek-Prevec, ki je v navezi Slavko Prevec in Stane Hudnik 24. avgusta 1924 kot prva ženska preplezala slovensko smer v severni steni Triglava. To je bil nov, velik epohalen dosežek, za Rozalko Skantar-Sestovo.

Skalaši so pozneje izšolali in vzgojili tudi zmagovale 900 metrov visoke severne stene Špika Miro Marko-Debeljakove, ki je bila poleg odlične plezalkice tudi izvrstna planinska pisateljica in predavateljica. Prvenstvene težke in najtežje plezalne smeri je ukrotila v Triglavu, Kanjavcu, Zapadnih Julijskih Alpah, Dolomiti in tudi v škotskih gorah Ben Nevis.

Med Skalaši nikakor ne smemo in niti ne moremo prezreti plezalkice svetovnega imena Pavle Jesihove, ki je potegnila svoje, skalaške, težke smeri v Jalovec, Travniku, Triglavu, Špiku, Široki peči in v stenah nad Krčmo, pač tam, kjer je bilo to težko in nevarno.

Poleg zmagovale severne stene Špika Mire Marko-Debeljakove in Pavle Jesihove se je med obema vojnama vidno uveljavila v naši plezalnoalpinistični zgodovini tudi

Skalašica Paula Jesih

lektorica angleškega jezika na ljubljanski univerzi Fanny S. Copelandova, ki je s svojimi literarnimi deli ponesla lepoto, slavo in veličino naših gora daleč v širni svet.

Nevina Rebek-Prevec, Mira Marko-Debeljakova, Pavla Jesihova so skupaj s Fanny S. Copelandovo velika imena ne samo našega plezalnega športa, temveč tudi svetovnega. S takimi odličnimi, pogumnimi in neustrašnimi protagonisticami plezalnega športa in alpinizma se ne morejo pohvaliti niti drugi alpski narodi! Skalaškinje so prizadevno in uspešno kazale strmo in nevarno pot vsem prihajajočim predstavnicam našega množičnega rekreativnega planinstva, vrhunskega plezalnega športa in ekstremnega alpinizma, ki so nezadržano prihajale za njimi. Novi val našega ženskega plezalnega športa in alpinizma z Nadjo Fajdigo, Barbko Lipovšek-Stetinjo, Stazo Černič, Polono Matičič, Anico Pajner in številnimi drugimi pogumnimi in neustrašnimi mladimi iz Kamnika, Tržica, Ljubljane in drugih

jočim predstavnicam našega množičnega rekreativnega planinstva, vrhunskega plezalnega športa in ekstremnega alpinizma, ki so nezadržano prihajale za njimi. Novi val našega ženskega plezalnega športa in alpinizma z Nadjo Fajdigo, Barbko Lipovšek-Stetinjo, Stazo Černič, Polono Matičič, Anico Pajner in številnimi drugimi pogumnimi in neustrašnimi mladimi iz Kamnika, Tržica, Ljubljane in drugih

Fany Copelland

delavskih in planinskoalpinističnih središč, nikakor ni hotel počivati na lovrih Skalašic. S plezalnimi tovariši ali solo ali v ženskih navezah so mlade po osvojitvi naglo uspevale v zmagovale tudi tam, kjer so prejšnje plezalnoalpinistične generacije omagale. Doseženi so bili nadpoprečni rezultati, katerih se nim in tudi nam ni treba sramovati. Plezalkice in alpinistkinje kova Nadje Fajdige in Barbke Štetinje so uspevale in zmagovale na grebenih Pic Lenina, 7.134, v 1200-metrski severni steni Matterhorna, v Cassinovi smeri Pic Badile, kjer se je bilo treba boriti izven vertikalne proti sto in sto nevarnostim in težavam in ujamam. Bile so uspešne in zmagovite v najtežjih stenih Travnika in Triglava, tudi tam, kjer jim je pretela in žugala smrt, dosegle so visinske rekorde, rade so se predajale največjim in najslajšim, nepozabnim užitek in doživljem, ko je treba do natančnosti meriti moči in sposobnosti s previsi, zajedami ter vsemi mogočimi ponesnelimi ujamami.

Poleg številnih uspehov in zmag so naše planinke, plezalkice in alpinistke žrtvovale številne, dragocene žrtve.

26. avgusta 1899, 84 let po prvi zabeleženi planinski nesreči pri nas, se na Rateških Pondah nad Nadižo smrtno ponesreči Ivana Stein, 5. avgusta 1929 dobe v južnem pobočju Triglava nad Planiko razpadajoče žensko okostje, 9. avgusta 1932 padajoče kamenje na Malem Triglavu ubije Bogomilo Smrketovo, 28. oktobra 1934 se na Jermanovih vratih smrtno ponesreči Erna Černičeva, 19. marca 1947 zdrne na Dolgi steni pod Grintavcem v smrt Milena Hartmanova, 17. avgusta 1949 umre za Prenju Marija Hribarjeva in Adela Modičeva. Plazovi, zdrsi po skroptju ali ledišču so tejali smrt številnih mladih planink, plezalk in alpinistk na Jalovec in pod njim, na Kržiški steni, pri zavetišču IV. na Črni prsti, pod Brano na Ojstrici, Skuti, Storžici, na Poncah. Plezalkice in alpinistke so plačale velik, dragocen in krvav davek za svojo ljubezen do gora.

20. oktobra leta 1944 sta se dve aktivistki povzpeli v družbi kurirjev in partizanov na vrh Triglava v počastitev osvoboditve Beograda.

Planinke so sodelovale tudi pri snemanju dveh prvih celovečernih slovenskih planinskih filmov, Francka Sodja pri snemanju in ustvarjanju filma v Zlatorogovem kraljestvu in Milka Badjura ter Pavla Marinko-Murka pri snemanju Triglavskih strmin. Delež Evinih potomk amazonk, pri ustvarjanju naše planinske plezalne in alpinistične zgodovine je vsekakor velik in pomemben, za kar se jim iskreno zahvaljujemo in jim čestitamo ob priliki številnih triglavskih visokih jubilejev.

Uroš Župančič

IZLET NA DOBRČO

V nedeljo, 25. septembra, smo se zbrali na parkirnem prostoru pred Kazino. Z delavskim avtobusom smo se odpeljali do Begunj. Od tod smo pot usmerili na Dobrčo. Najprej nas je pot vodila po cesti do vasi Slatna, tu se tudi odcepil pot na Dobrčo. Ko smo nekaj časa hodili, smo se ustavili pred tablo. Tu je pisalo, naj vsak planinec v pomoč planinskemu društvu iz Tržica in koč na Dobrči, ki je zgorela, nese vsaj eno desko. Od nas je vsak nesel najmanj eno desko.

Hodili smo približno dve uri do vrha. Na vrhu je tudi koč, ki jo sedaj popravljajo.

PROGRAM DRSANJA IN DRSLNIH PRIREDITEV

REKREACIJSKO DRSANJE:

- petek, 30. septembra, od 20. do 22. ure za železarno Jesenice,
- sobota, 1. oktobra, samo od 14. do 16. ure,
- nedelja, 2. oktobra, od 14. do 16. ure, od 17. do 19. ure in od 20. do 22. ure,
- petek, 7. oktobra, od 20. do 22. ure za železarno Jesenice,
- sobota, 8. oktobra, samo od 14. do 16. ure,
- nedelja, 9. oktobra, od 14. do 16. ure, od 17. do 19. ure in od 20. do 22. ure.

HOKEJSKE PRIREDITVE:

- sobota, 1. oktobra, ob 18.30 za državno prvenstvo, HK Jesenice : HK Olimpija Ljubljana,
 - sobota, 8. oktobra ob 18.30 za državno prvenstvo HK Jesenice : HK Kranjska gora.
- Vstopnina na obeh tekmah: 20,00 din
– za vojaške in šolske mladino: 10,00 din
– za upokojence: 15,00 din

GORENJSKA LIGA – TRENINGI:

- petek, 30. septembra, 22.10 do 23.40 HK Ljubno,
- sobota, 1. oktobra, od 21. do 22.30 HK Pristava Jesenice,
- nedelja, 2. oktobra, od 7.30 do 9. ure HK Triglav Kranj, od 9. ure do 10.30

- Blejska Dobrava, od 10.45 do 12.15 HK Podmežaklja Jesenice,
- ponedeljek, 3. oktobra, od 22. do 23.30 HK Kokrica Kranj,
- torek, 4. oktobra, od 20.30 do 21.45 HK Triglav Kranj,
- sredo, 5. oktobra, od 21.15 do 22.45 HK Triglav Kranj,
- petek, 7. oktobra, od 22.10 do 23.40 HK Ljubno,
- sobota, 8. oktobra, od 21. ure do 22.30 HK Pristava Jesenice,
- nedelja, 9. oktobra, od 7.30 do 9. ure HK Triglav Kranj, od 9. ure do 10.30

Blejska Dobrava, od 10.45 do 12.15 HK Podmežaklja Jesenice
Iz pisarne SD Jesenice

TUDI ZADNJA IZMENA V BIOGRADU JE LEPO PREŽIVELA SVOJ ODĐIH

Ko smo se po večurni nočni vožnji pripeljali v prelepi počitniški dom jeseniških železarjev, sem se vprašal, kako bomo preživeli teh deset dni skupno. Med nami je bilo precej neznanih obrazov. Vodstvo tabora je izobesilo sporočilo, da v tej izmeni ni rektorja, da naj si sami organiziramo rekreacijo. Na voljo so nam bili vsi rekviziti, ki jih ni bilo malo. Potrebna je bila le organizacija in dobra volja nas vseh. Vreme nam je bilo prvih osem dni razmeroma naklonjeno, tako da smo se naužili sonca, pa tudi voda je bila primerna za osvežitev in dobro počutje. Treba je bilo v to dobro počutje vključiti še rekreacijsko dejavnost, ki so jo v prehodnih izmenah izvajali rektorji. V naši izmeni pa smo organizirali tovrstno dejavnost sami.

Porodila se mi je zamisel, da organiziram družinsko rekreacijo v balinanju. Zelen sem, da se rekreacijskega tekmovanja udeležijo čimveč število gostov, da se v novi obliki rekreacije pomerijo med seboj z rama ob rami možje z ženami, kakor tudi prijatelji in prijateljice. Moj namen je bil vključiti čim več žena v rekreacijsko dejavnost. Treba je premagati staro miselnost, da bodo tudi žene v bodoče šle z možmi na rekreacijo, ne samo na pohode v planine ali na smučanje, pač pa tudi na ostale športne panoge, kot je balinanje, kegljanje in podobno.

Tako sem organiziral balinarsko tekmovanje dvojic – mešano (mož in žena ali prijatelj in prijateljica), ter izdelal propozicije in razpis. Na razpis se je prijavilo, kljub bojazni nekaterih, kar lepo število 12 ekip – dvojic – mešano.

Z žrebanjem smo ekipe razdelili na dve igrišči. Ekipe so se pomerile vsaka z vsako tako, da smo dobili na osnovi odigranih partij prvo in drugo uvrščene ekipe na vsakem igrišču. Vse štiri ekipe pa so se pomerile med seboj za uvrstitev od 1. do 4. mesta.

Rezultati so bili naslednji: 1. ekipa Cimprič (upokojenci), 2. ekipa Bučinel (še aktivni), 3. ekipa Svetlin (upokojenci), 4. ekipa Ravnik-Bizjak, 5. ekipa Lagoja-Aljancič, 6. ekipa Gartner-Sušnik, 7. ekipa Petek-Jekovec, 8. ekipa Bajželj-Zakelj, 9. – 10. ekipa Kokalj-Prhaj in ekipa Trošt, 11. ekipa Mur, 12. ekipa Gusnik.

Na turnirju je sodelovala tudi Gizela Bizjak iz Kranja, stara 73 let, ter je s svojim partnerjem tov. Ravnikom dosegla častno četrto mesto.

Po odigranih partijah dvojic – mešano so se pomerili med seboj možki v dvojicah. Prijavilo se je štiri ekipe ali osem tekmovalcev. Da ne bi bilo prevelikih razlik v kvaliteti, smo ekipe žrebali. Ekipe so igrale vsaka z vsako. Rezultati pa so bili naslednji: 1. Kokalj-Prhaj, 2. Cimprič-Jerman, 3. Lagoja-Leban, 4. Mur-Trošt.

Za mešane ekipe smo ob samopomoči pripravili lične nagrade, vodstvo tabora pa nam je dalo na razpolago diplome, krofe in nekaj pižame. Vsi sodelujoči in tudi gledalci so bili z izvedbo programa zelo zadovoljni.

Poleg balinarske rekreacijske dejavnosti smo organizirali tudi šahovski turnir, za katerega se je prijavilo 12 kandidatur. Ker komisija ni hotela objaviti rezultatov, ker je smatrala, da najslabšega ni, smo proglasili le zmagovalec turnirja Pavleta Debelaka, ki je dobil lično diplomu.

Odigranih je bilo tudi nekaj odbojarskih srečanj, pa pa niso imela tekmovalnega značaja, pač pa samo rekreacijsko.

Vse rezultate, podelitev nagrad in priznanj smo objavili in razdelili na poslovnem večeru ob glasi in veselem razpoloženju. Na tem večeru pa ni manjkalo šaljivih točk, ki so zabavale vse udeležence. Ugotovili so, da je bilo razpoloženje v taboru kljub kratkemu času in pretemu starostnemu sestavu gostov v domu na zadovoljni višini.

Po vsej navedeni dejavnosti je prišel tudi trenutek ločitve in odhoda domov. Skupina gostov je sestavila poslovljno pesem osehju tabora in jo ob slovesu tudi zapela:

Adijo, prelep nam ostani,
prekrasni obmorski ti kraj.
Lepo smo se tukaj imeli,
težko se poslavljamo zdaj.

Zelo ste nam tukaj postregli,
hvalezni ostanemo vam.
Hrane dovolj ste nam dali,
veselja je bilo dovolj.

Ko leto nam spet bo minulo,
če ostanemo zdravi mi vsi.
Tako smo že danes sklenili,
da k vam bomo zopet prišli!

Predno smo se odpeljali z avtobusi, smo izrazili željo, da se mimogrede ustavimo za krajši čas (pol ure) tudi v domu železarjev v Crikvenici. Tam so bili na dvodnevem izletu upokojenci z Javornika. Žal so nam dobro razpoloženje in lepo slovo pokvarili šoferji Viatorjevih avtobusov, ki so se postavili na stališče, da ne bodo druge ustavlili kot v Senju in Ilirski Bistrici. Na vse naše prošnje, pregovarjanje in prepričevanje je bil oster in grob odgovor šoferja drugega avtobusa ne! Ko smo se pripeljali v Senj, je bilo zelo hladno in precej močna burja. Hočeš nočeš smo se morali zadovoljiti z njihovo samovoljo in smo tavalili tri četrt ure po Senju. Nekateri potniki iz protesta niso hoteli zapustiti avtobusa. Ko smo se odpeljali dalje, je vozil omenjeni šofer s spremljevalcem naprej, za njim pa je vozil avtobus št. 1 šofer Mato Brgant. Na mojo prošnjo in pregovarjanje nas je le zapeljal za četrto ure v dom železarjev v Crikvenico. Vsi v avtobusu smo mu bili iz srca hvaležni, ker je upošteval našo skromno željo. Potniki avtobusa št. 2 pa so bili ogorčeni nad neuvrednostjo in samovoljo njihovega šoferja. Vsi smatramo, da bi bilo prav, da se šoferji zavedajo, da so oni v službi potnikov in ne, da so potniki odvisni od njihove neuvrednosti in samovolje.

Bernard Svetlin

SPOŠTOVANI STARŠI!

Morda ste že razmišljali, da bi bilo potrebno vašega sina vključiti v kakršnokoli športno panogo. O pomembnosti telesne vzgoje za otroke vam sedaj nimamo namena govoriti.

Radi bi vam le predlagali, da vpišete svojega sina v hokejsko šolo, ki deluje pri HK Jesenice. Morda vas nekateri slabi zgledi odvrtaajo od tega, a priznati morate, da se časi spreminjajo in mi z njimi.

Uprava HK Jesenice posveča vzgoji mladega kadra vse več pozornosti. Lahko ste prepričani, da vam bodo vsi, ki skrbijo v HK Jesenice za mladino, obenem tudi v pomoč pri vzgoji otroka.

Večkrat letno zasledujemo tudi učni uspeh vseh šoloobveznih hokejistov in nato ustrezno ukrepamo.

Letos praznujemo na Jesenicah 30-letnico hokeja in porok za nadaljevanje in rast hokeja je čim širše zaledje, to pa je prav mladina.

Prijavnico za vpis dobite v pisarni hokejskega kluba Jesenice vsak dan od 8. do 12. ure. O začetku hokejskega pouka boste pravočasno obveščeni.

Upravni odbor HK Jesenice

PREDRAGO IN NEUREJENO

Petega septembra se je pričela sezona drsanja v hali v Podmežaklju. Tega smo se vsi mladi zelo razveselili, saj je mnogim od nas to edino razvedrilo in edina rekreacija v zimskem času. Sploh za nas, dijake (sem namreč dijakinja gimnazije Jesenice), ki smo precej obremenjeni in nimamo časa za kakše zahtevnejše športe ali celodnevne izlete.

Poleg hitrega pričetka drsalne sezone 77/78 pa so nas presenetile tudi cene vstopnic. Za mlade, ki so mlajši od 15 let (za osnovnošolske učence), je cena vstopnice za dve uri drsanja 8 dinarjev, za mlade, ki presegajo 15 let, pa kar 15 dinarjev! Očitno se ljudje, ki so določili te cene, ne zavedajo, da je med slednjimi največ dijakov in študentov, ki prav tako kot osnovnošolski učenci nimajo svojega denarja, pa plačujejo kar 7 dinarjev več kot osnovnošolci. Tako tale pekoča vstopnina marsikoga prikraja za tovrstno rekreacijo.

Pri plačevanju vstopnine bi lahko ločili dijake od zaposlenih, tako da bi se dijaki izkazali s potrdilom o šolanju, ki ga na željo lahko dobimo v pisarni šole, ki jo obiskujemo. Tako bi vsi »šolarji« postali enotni tako v plačevanju vstopnine in ne le v »suhosti« denarnice, oziroma žepov. Sicer pa se mi zdijo vstopnina precej visoka, ne glede na zaposlenost ali nezaposlenost. Vedeti moramo namreč to, da je hala v Podmežaklju le »pol halle« – saj ima samo streho. Garderobe niso urejene niti nimamo na razpolago ogrevane garderobe, ki jo predvsem pogrešamo v zimskem času. Klopi za preobujanje je premalo, saj preteče kar precej časa, predno se zvrstimo. Tukaj vlada tudi »zakon močnejšega« (ki pride svedra pred na vrsto). Reditelji na drsalnišču ne opravljajo svojih dolžnosti – ne skrbijo za disciplino; mirno gleda na nekatere posameznike, ki brezbržno divjajo po ledu in tako hote ali ne hote marsikdaj zbijejo kakega drsalca.

Če se torej zavedamo neurejenosti drsalnišča, ugotovimo neupravičene cene vstopnic za vsakogar.

Zaenkrat pa si mladi želimo vsaj izenačitev vstopnine osnovnošolcev, dijakov ter študentov.

dijakinja M. Č.

TEKMOVANJE BALINARSKEGA KLUBA V SEPTEMBRU

Balinarski klub Jesenice je 4. septembra izvedel turnir golarske družine Jesenice. Prijavilo se je 24 balinarjev, ki jih je žreb uvrstil v šest ekip. Zmagala je ekipa, ki jo je vodil Jože Domevšček. Tekmovanje je vodil Marjan Stražar.

Desetega septembra je bila klub za upana tehnična izvedba slovenskega prvenstva upokojencev v organizaciji DU Javornik – Koroska Bela. Na tekmovališču so sodelovale štiri ekipe, in sicer: ekipa iz Kopra, ekipa iz Novega mesta, ekipa iz Šiške – Ljubljana in domača ekipa v sestavi: Rudi Pančur, Rudi Plesničar, Peter Beguš, Karlo Makuc in Alojz Zupan. Tekmovanje je bilo zelo kvalitetno, saj so v ekipi Šiške sodelovali štiri aktivni tekmovalci, ki so zasedli vidna mesta v slovenskem in jugoslovanskem balinanju.

Prvo mesto in pokal je osvojila ekipa Šiške, drugo mesto in pokal je pripadal ekipi Jesenic – Javornik, tretje mesto in pokal je osvojila ekipa Novega mesta, četrta pa je bila ekipa Kopa.

Tekmovanje je vodil Janez Kozamernik. Enajsetega septembra smo sodelovali na prijateljskem turnirju, ki ga je organiziral BK Salonit Anhovo. Na turnirju je sodelovalo šest ekip, poleg dveh domačih še Železnica iz Postojne, Sloga iz Ljubljane, BK Jesenice in Gradje Jesenice. BK Jesenice je zastopala druga ekipa v sestavi: Kozamernik, Stražar, Campa in Trivič. Naša ekipa je igrala zelo slabo, saj je obe igri izgubila in zasedla zadnje, to je šesto mesto.

mernik, Stražar, Campa in Trivič. Naša ekipa je igrala zelo slabo, saj je obe igri izgubila in zasedla zadnje, to je šesto mesto.

V nedeljo, 18. septembra, pa smo sodelovali na mednarodnem turnirju Litostruja v Ljubljani. Turnirja se je udeležilo 12 ekip iz Slovenije in Italije. BK Jesenice je zastopala druga ekipa v sestavi: Kozamernik, Trivič, Campa in Stražar. Prvo igro so naši balinarji dobili, in sicer proti Litostruju z rezultatom 13:6. V drugi igri proti Metalni so naši popustili in izgubili s 6:13 in s tem izgubili vse možnosti za uvrstitev v nadaljnje tekmovalce.

Tehnični vodja Stanko Pulec

KEGLJANJE ZA INVALIDE ŽELEZARNE

Izvršni odbor AKTIVA invalidov železarne Jesenice obvešča vse svoje člane, da so nam dodeljene stave za kegljanje na asfaltu na kegljišču v Podmežaklju v naslednjih dnevih: SREDA, od 15. do 18. ure 3. in 4. staza, ČETREK od 9. do 12. ure 4. staza. Vabimo vas, da se rekreacijskega kegljanja v čim večjem številu udeležujete.

BORBA ZA TOČKE SE ZAČENJA

V soboto, 1. oktobra, se bo začelo letošnje državno prvenstvo v hokeyu na ledu za sezono 1977/78. Kot je znano, bosta v prvi ligi poleg Olimpije iz Ljubljane in Medveščaka iz Zagreba nastopili tudi moštvi Jesenice, ki bo poskušalo ubraniti lanskolletni naslov državnega prvaka, ter izredno pomlajeno moštvo Kranjske gore, ki ga v novi sezoni vodi domači strokovnjak Boris Svetlin.

Pred začetkom prvenstva sta obe jeseniški moštvi odigrali nekaj tekem. Hokejski Jesenice so jih imeli do sedaj kar precej, Kranjskogorci pa so odigrali prvo prijateljsko tekmo šele prejšnjo soboto proti Tivoliju.

OLIMPIJA : JESENICE 2:3

Srečanje je bilo odigrano za pokal Karavank, kot je znano, so na Jesenicah v prvem srečanju zmogli Olimpijci z visokim rezultatom 8:0. Ker so Ljubljancani v zadnjem času dosegli nekaj dobrih rezultatov, je bila tekma tembolj zanimiva. Sama igra sicer ni bila na posebno kvalitetni ravni, vendar so bili jeseniški hokejisti veliko več v premoči kot domačini. Kljub temu je bil rezultat, oziroma zmaga Jesenic minimalna, lahko pa bi bila izdatnejša. Čeprav je na začetku sezone mladi vratar Cveto Pretnar nekajkrat branil zelo slabo, je bil v Ljubljani med boljšimi jeseniškimi posamezniki.

Olimpija tudi tokrat ni pokazala veliko, čeprav je bilo očito, da Ljubljancani na Jesenicah ne bi smeli podcenjevati, kajti kljub visokemu porazu na Jesenicah (0:8), so se precej popravili.

Gole za Jesenice so dosegli: I. Ščap, Klemenc in S. Košir.

JESENICE : ATSE 3:5

Čeprav so hokejski Gradci pokazali popravo igro in so jeseniški hokejski imeli več priložnosti ter imeli večji del premoči na igrišču, so gostje zasluzeno zmogli. Tisti, ki niso spremljali tega srečanja, se bodo vprašali, kako je to mogoče? Odgovor je preprost. Jesenice so se več napadali, imeli so ploščico v posesti dalj časa, toda gostje so dajali gole. Da, prav tako je bilo. Jeseniška obramba je večkrat napravila take napake, da gostom ni bilo težko doseči zadetkov. Na drugi strani pa so bili jeseniški napadalci premalo učinkoviti pred gostujočimi vrati, kar je prineslo poraz.

Strelci za Jesenice so bili: Jan, Pavlič in S. Ščap.

KRANJSKA GORA : TIVOLI 7:4

Močno pomlajena ekipa Kranjske gore je s težavo premagala hokejske Tivolijce, ki jih je v lanskem sezoni treniral sedanji trener Kranjske gore Boris Svetlin. Gostje so po prvi tretjini povedli z 2:1, toda v nadaljevanju je prišla do izraza bolj fizična pripravljenost hokejistov Kranjske gore, ki so bili tudi bolj učinkoviti. Igra je vsekakor pokazala, da bo imel trener Svetlin, ki je v moštvo uvedel nekatere pozitivne novosti, precej dela, da bo iz mladih in neizkušenih igralcev iztisnil vse, kar zmorejo. Gre tudi za to, da večina igralcev Kranjske gore o taktiki hokejske igre ne ve veliko, kar se bolj otežuje delo trenerja Svetlina. Po njegovih besedah so igralci dobri, na žalost pa imajo največjo vrednost v tehniki s palico, vse ostalo pa je precej pomanjkljivo. Dejal je tudi, da na najtežje v začetku, še zlasti v prvenstvu, toda pozneje, ko se bodo mladi igralci navadili načrtnega dela tako na ledu, kot tudi pred tablo na urah teorije, ne bo večjih težav, pa tudi uspehi se bodo pokazali.

Vsekakor moštvo Kranjske gore, ki je močno pomlajeno in ki je doslej odigralo šele eno prijateljsko tekmo, letošnje držav-

SOJENJE S TREMI SODNIKI

V letošnji hokejski sezoni so obiskovalci hokejskih tekem sigurno že opazili, da tekme sodijo trije sodniki. Ker se je ta način sojenja že uveljavil v svetu in na svetovnih prvenstvih, smo ga v letošnji sezoni obvezno uvedli tudi v našem državnem prvenstvu in na mednarodnih tekmah. Prav sigurno, da ta način sojenja prinaša določen napredek in predvsem zmanjšuje možnost zadetkov iz nedovoljenih položajev (ofsajda, podaje preko dveh črt).

Pri sojenju s tremi sodniki, ki niso med seboj enakovredni, kot je bilo do sedaj, ko sta sodila dva, pač pa se delo sodnika na glavnega, ki nosi rdečo oznako na rokavih, in pa dva linjska sodnika, ki imata na tekmi samo natanko določene pravice in dolžnosti. Linjski sodnik, ki v glavnem skrbita za dosojanje prekrškov ofsajd pozicij, podaj preko dveh linij in nedovoljenih dolgih strelav, lahko prekineta igro samo v naslednjih primerih:

- ofsajd pozicija,
- podaja preko dveh črt,
- prepovedan dolgi strel (ajsing),
- ploščica preko ograde,
- premaknjena vrata (gol),
- visoke palice,
- šeste igralce na igrišču.

Vse ostale prekrške (favle) pa piska lahko le glavni sodnik, ki tudi edini lahko prizna zadetek. Glavni sodnik ima tudi pravico, da dosodi vse prekrške, ki sta jih zgrešila, oziroma spregledala linjska sodnika, dočim linjski sodnik glavnega sodnika lahko le opozorita ob prekinitvi na prekršek, ki jih je spregledal. Ni pa obvezno, da glavni sodnik to upošteva.

Ploščico v igro mečeta linjski sodnik, razen ob pričetkih tretjin in po zadetkih. Vsa ostala pravila pa so ostala nespremenjena razen tega, da se zlomljena palica pobira z ledu le ob prekinitvi igre. Seveda pa jo pobira lahko le eden od sodnikov.

bef.

EDI HAFNER SE TUDI V JLA PRIPRAVLJA NA SVETOVNO PRVENSTVO

Povsem slučajno srečanje. Bili smo iznenadeni, ko smo v skupini vojakov prepoznali večkratnega državnega reprezentativca v hokeyu na ledu in člana HK Jesenice Edija HAFNERJA, ki je na odsluženju vojaškega roka v Ljubljani. Srečali smo ga na poligonu, na katerem je njegova enota izvajala taktične vaje. S svojimi tovariši v sivoljnih uniformah je se Edi po vseh močeh prizadeval, da kar najbolj uspešno obvlada postavljeno nalogo.

Ni lahko, ali moramo se potruditi, da bo tudi letos naša enota najboljše. Podobno kakor pri hokeyu nas tudi tu prevzema tekmovalni duh, nam je pripovedoval Hafner. Čeprav zadihani in utrujeni, od komaj končanega »jurisa«, je rad poklepetal z nami, v vsej svoji neposrednosti. Med tem, ko smo se pogovarjali, je mirno in jedrnatno odgovarjal, vmes pa je tu in tam izbil iskrica njegovega burnega značaja.

Prve dni sem se težko prilagajal na vojaško življenje. Saj veste, zgodnje vstajanje, trobenta in prvi vojaški koraki... Vendar pa se športniki hitro prilagodimo novemu okolju. Zdej sem, kakor pravimo v vojski, že »stari borec«. Razen tega imam dovolj tovarišev. Največkrat sem skupaj z Dražkom Cvetkovičem, nogometašem Crvene zvezde, z nasmeškom na ustih pripoveduje Edi.

Vojak je nekoliko več kot štiri mesece, toda z vojaškim obnašanjem in z vsemi lastnostmi, ki krasijo pravega vojaka, se je že prebil v vrh primernih. Zelo hitro je osvojil simpatije tovarišev in predpostavljaj starišev.

Redne vojaške vaje so seveda na prvem mestu, medtem ko z velikim razumevanjem starišev dobim tudi čas za

resen trening. Trikrat tedensko treniram s hokejski Olimpije. Sprejeli so me več kot tovariško. Nad tem nisem niti toliko presenečen, ker je dober del igralcev Olimpije v reprezentančnem dresu in so moji tovariši.

ALI PRIČAKUJEŠ VABILO ZA UDELEŽBO V REPREZENTANCI?

Vsekakor pričakujem vabilo, zato tudi tako resno treniram. V nedavnem razgovoru s predsednikom hokejske zveze Borutom Miklavčičem mi je le-ta dejal, da resno računajo na mene na naslednjem svetovnem prvenstvu v Beogradu. Sicer pa sem prepričan, da se bo naša reprezentanca na svetovnem prvenstvu borila in dosegla dobro uvrstitev. Igralo se bo pred domačimi gledalci in to je možnost za visoko uvrstitev. Objektivno od nas so boljše Poljaki in Japonci, toda jaz mislim, da ob podpori gledalcev, in seveda ob dobri pripravljenosti naše reprezentance, niso nepremagljivi. Jaz mislim, da bomo na svetovnem prvenstvu drugi ali tretji.

KAJ PA TVOJ MATIČNI KLUB JESENICE V LETOŠNJEM PRVENSTVU?

Skoraj zanesljivo bomo prvi. Resen konkurent nam bodo hokejski Olimpije, vendar pa bodo Jesenice prve. V tej sezoni začena moštvo prvenstvo z dobrimi igralci, okrepljeno z mladimi, za katere sem prepričan, da bodo imeli prvo besedo. Pri tem predvsem mislim na Klemenca, Ščapa in Suvača, ki so izredni.

Tako Edi Hafner vodi bitko, da kar najbolj obvlada vojaške naloge in da se tudi dobro pripravi na svetovno prvenstvo v hokeyu.

Slobodan Stanković

Nogomet

BLED : JESENICE 2:1 (2:0)

V četrtek, 22. septembra, so jeseniški nogometaši gostovali na Bledu, kjer so odigrali zaostalo prvenstveno tekmo drugega kola prvenstva Gorenjske z moštvom Bleda in srečanje izgubili z rezultatom 2:1 (2:0).

Domačini so bili boljše moštvo v prvem polčasu, ko so si z goloma Vidica in Karahodžića zagotovili dokaj prepričljivo vodstvo z rezultatom 2:0.

V drugem polčasu je pomlajeno moštvo Jesenic, ki je nastopalo brez nekaterih stalnih članov prvega moštva, ki so bili zaradi večimenskega dela v Železnari odsotni, potisnilo moštvo Bleda na njegovo polovico igrišča. Domačini so se v glavnem le branili, največkrat tudi z devetimi igralci. Jeseničani so nenehno napadali gol moštva Bleda in si ustvarili kopico lepih priložnosti za doseg gola, vendar jim zaradi zgoščene obrambe domačinov ni uspelo doseči več kot en zadetek Mlakarja.

Zmaga domačega moštva je zasluzena, čeprav bi bil po dogodkih, ki so se odvijali na igrišču, neodločen rezultat najbolj pravičen izid tega srečanja.

JESENICE : ALPLES (ŽELEZNJIKI) 3:1 (2:0)

V soboto, 24. septembra, je člansko moštvo Jesenic imelo v gosteh moštvo Alples iz Železnikov, s katerim je odigralo prvenstveno tekmo in zmagovalo z rezultatom 3:1 (2:0).

Moštvo Jesenic je bilo vso tekmo boljše nasprotniku, predvsem v prvem polčasu, ko je popolnoma nadgrlo goste iz Železnikov v vseh elementih nogometne igre in si ustvarilo tudi odlično prednost z goloma Komitica in Zuhanova.

V drugem polčasu so Jeseničani zadovoljni z dokaj prepričljivim vodstvom iz prvega polčasa, zaigrali bolj ležerno, kar so gostje izkoristili in znižali vodstvo domačega moštva za 2:1. Po голу gostov so Jeseničani zaigrali bolj agresivno in s taktično ter tehnično dovršeno igro zopet prevzeli igro v svoje roke ter si ustvarili nekaj lepih priložnosti za doseg gola. Eno takih je najmlajši igralec v moštvu Jesenic Zubanovič v 75. minuti tudi realiziral in postavil končni rezultat tekme 3:1.

JESENICE : BLED 2:2 (0:1)

V soboto, 24. septembra, so imeli jeseniški najmlajši nogometaši v gosteh sovratnike z Bleda, s katerimi so odigrali prvenstveno tekmo, ki se je končala z neodločnim rezultatom 2:2 (0:1).

Gostje so bili boljše moštvo v prvem polčasu, domačini pa v drugem, tako da je neodločen rezultat najbolj realen odnos moči obeh moštev na igrišču.

Gole za moštvo Jesenic so dosegli: Čatac in Bešič, za moštvo Bleda pa: Piber in Radanovič.

V soboto, 1. oktobra, bo člansko moštvo Jesenic na domačem terenu odigralo prvenstveno tekmo z moštvom Lesc. Tekma bo ob 16. uri.

JESENICE MENGEŠ (članice) 64:35 (37:16)

Jeseniske članice so v soboto, 24. septembra, v prvenstvenem srečanju zabeležile še eno zmago. V telovadnici ŽIC so premagale nenevarne gostje iz Mengša z rezultatom 64:35.

Koše za naše so dosegle: Malacko 18, Vrdoljak 10, Korbar 5, Potočnik 16, Vavpotič 4, Srpak 3, Stražar 4, Kantarevič 4.

JESENICE : KLADIVAR (ŽIRI) 73:49 (40:23)

Na mladinskem turnirju so naše mladinke gladko premagale dva nasprotnika - Kladivarja Žiri in kranjsko Savo, medtem ko so pred 14 dnevi v gosteh izgubile ob srečanju. Naslednjo nedeljo bodo v Žireh odigrana še zadnja srečanja v okviru mladinskega turnirja.

JESENICE : KLADIVAR - KROJ - ŽIRI (članice) 81:63 (36:31)

V okviru prve slovenske košarkarske lige so naše članice premagale edine konkurentke za prvo mesto. Ker so Jeseničanke prvo srečanje v gosteh izgubile, se igra še tretja tekma, ki bo odločala o prvaku. Srečanje, za katerega datum še ni določen, bo odigrano na nevtralnem terenu.

Gostje iz Žirov in Škofje Loke se razporeženi domačnikom niso moglo dolgo resneje zoperstavljati. Tako so naše igralke z dobro igro v napadu uspele povesti s petimi koši razlike v prvem polčasu in nazadnje zmagale kar s 16 pikami prednosti.

Srečanje sta sodila Oblak in Jeraj - oba Ljubljana.

Koše so dosegle: Vrdoljak 31, Malacko 30, Crnovič 12, Vudrič 4 in Korbar 4.

Naj omenim, da je v mladi jeseniški vrsti ponovno zaigrala nekdanja jeseniška košarkarica Mira Potočnik-Vudrič, katere izkušnost bi bila našim mladim igralkam v bodoče še kako potrebna in dobrodošla.

SKAKALCI V ZRN

V okviru priprav na zimsko sezono so najboljši skakalci našega kluba sodelovali na mednarodnem tekmovanju v Reit in Winklu v ZRN. Bili so dokaj uspešni. Cuznar in Jemec sta dobro skočila, Baloh pa je bil zaradi padca v prvi seriji ob dobro uvrstitve v mednarodni konkurenci.

REZULTATI:

Člani: 1. Lengauer Bernhard 214,8 (51,5, 50,5) Wörgl (A), 2. Eberharder Alois 211,8 (50,5, 49,0) Hippbach (A), 3. Andrej Cuznar 209,1 (50, 48) Jesenice itd.

Mladinci: 1. Hahn Wolfgang 223,6 (52, 51) Berchtesgaden (ZRN), 2. Waldvogel Georg 206,4 (46,5, 47,5) Feldberg - Därenal (ZRN), 3. Bogdan Jemec 197,0 (48,5, 45) ... 18. Stanko Baloh 139,0 (44 p, 44,5) oba Jesenice itd.

USPEŠNI NA KVALIFIKACIJAH

V Celju so bile v soboto, 24. septembra, kvalifikacije za vstop v slovensko judo ligo. Sodelovale so štiri ekipe: Nova Gorica, Drava (Ptuj), Rijeka in selekcija Gorenjske, ki so jo sestavljali judoisti iz Žirov in Jesenic.

V selekciji Gorenjske so nastopili člani judo sekcije TVD Partizan Jesenice: Demšar, Krehmič, Čebulj, Dvoršak in Bečirovič ter Žirovca Tušek in Jerab.

Najprej sta se srečali ekipi Nove Gorice in Drave, zmagali so slednji s 6:1 (45:10). V drugem srečanju sta se pomerili Rijeka in Gorenjska. Dvoboj je bil izenačen, medtem ko so bili Rečani boljši v prvih dveh kategorijah, sta Tušek in Jerab z efektinima zmagama popeljala Gorenjsko v vodstvo, Čebulj in Bečirovič sta rezultat obdržala, na koncu pa je Dvoršak potrdil zmago, čeprav bi bilo lahko obratno, ko bi izgubil. V tretjem srečanju sta se pomerila porazenca Rijeka in Nova Gorica. Prepričljivo so zmagali prvi s 7:0 (65:0). V zadnjem, odločilnem srečanju sta na blazino stopili ekipi Drava in Gorenjska. Čeprav je na začetku kazalo, da bodo vse borbe zelo izenačene, pa je bil sam potek borb čisto drugačen. Edini poraz, čeprav nesrečen, nekoliko pa je to posledica premajhne napadalnosti, je doživel Demšar, ostali pa so borbe zaključili predčasno, Čebulj pa se je boril neodločeno. Gorenjska je tako postala novi član slovenske judo lige.

REZULTATI: Gorenjska : Rijeka 3:2 (30:15); Demšar : B. Hrast 0:5, Krehmič : A. Hrast 0:10, Tušek : Funarič 10:0, Jerab : Nalis 10:0, Čebulj : Jurčić 0:0, Bečirovič : Haler 0:0 in Dvoršak : Kučič 10:0.

Gorenjska : Drava 5:1 (50:5); Demšar : Nasko 0:5, Krehmič : Lozinšek 10:0, Tušek : Čuš 10:0, Jerab : Vidovič 10:0, Čebulj : Mirko 0:0, Bečirovič : Šostan 10:0 in Dvoršak : Zelenik 10:0.

Ekipi Jesenic in Alpine iz Žirov, združeni v ekipo selekcije Gorenjske, imata veliko možnosti za visoko uvrstitev v slovenski ligi, ki se prične 15. oktobra. To pa predvsem zato, ker imajo zelo izenačeno ekipo. Demšar, ki je do sedaj dosegel že nekaj lepih uspehov, kaže, da premalo zaupa sam vase in v svoje sposobnosti, poleg tega pa je premalo borbena. Krehmič, novinec v ekipi, se je dobro odrezal in si tako zagotovil mesto v ekipi. saj se res boril do zadnjega atoma svoje moči. Tušek, Jerab, Čebulj, Bečirovič in Dvoršak so vsi pripravljeni v svoje sposobnosti in večino borb zaključijo predčasno, saj so na blazini zelo aktivni in preizkušeni borci, eventualen njihov poraz pa je le posledica trenutne krize.

Smučanje

GOZDNI TEK SMUČARJEV TEKAČEV V DOLU

V nedeljo, 25. septembra, smo se smučarji tekači zbrali na tradicionalnem gozdnem teku. Nastopilo je preko 160 kategoriziranih atletov in rekreativcev. Na tekmovanju je nastopila tudi kompletna smučarska tekaška reprezentanca Jugoslavije. Tekmovalci so pokazali, da so kondicijsko dobro pripravljeni, reprezentantje pa so nekoliko odstopali, kar je tudi normalno. Najboljši med našimi je bil Dušan Đuričić. Na osem kilometrov dolgi progi je z odličnim tekmovalcem v dobro taktiko ugnal vse svoje tekmece. Nekoliko slabše se je uvrstil Darko Mrak, ki je osvojil še vedno dobro četrto mesto in je bil drugi med reprezentanti.

Pri mlajših članih je Marjan Mrak osvojil tretje mesto. Tekel je dokaj dobro. Kljub temu, da ni treniral, je premagal tudi nekaj reprezentantov. Ta uspeh naj mu bo za spodbudo, da bo začel s treniranjem.

Pri mlajših mladincih je prav tako dobro teklet Franci Teraš, zasedel je osmo mesto, vendar pa bi bil lahko, če bi bolj pridno treniral, tudi za tri mesta boljši. Prvič sta nastopila tudi dva mlada fanta, brata Miran in Poldi Kovačec, oba sta se kljub pomanjkanju treningov srčno borila in dosegla solidne uvrstitve med mlajšimi, oziroma starejšimi pionirji.

Pri članih nas je Tereza Đuričić tokrat razočaral. Tekal, ki nas je tolikokrat razveselil s svojimi premočnimi zmagami, je tokrat odpovedal. Zabel je silovito, v svojem stilu, vendar tokrat niso odpovedali tekme, kot že tolikokrat doslej, ampak on sam, ko je videl, da se ne more »odlepiti«, da ne more dobiti nobene prednosti. V cilj je prihodil, kar od njega nismo vajeni. Ta tekma je nam, kot njemu še enkrat pokazala, da ne tečemo samo z nogami, ampak tudi z glavno, kot pravimo. Kajti prav taktika največkrat odloči zmagovalec, posebno še, če so tekmovalci izenačeni, kot je bilo to tokrat. Kondicijsko je Tereza zares izredno pripravljen, tako marljivo fanta za treniranje v Jugoslaviji verjetno ni. Vendar pa bi se moral v bodoče več posvetovati s trenerji glede taktike teka.

REZULTATITEK: 1. pionirke (1,5 km): 1. Kučec (Dol) 5:14, 2. Vidmar (Dol) 5:18 itd.

ML. pionirji (2 km): 1. Velepec U. 6:01, 2. Slabjanja 6:12, 3. Flere 6:24 (vsi Dol) ... 17. Miran Kovačec (Mojstrana) 7:09 itd.

St. pionirke (2 km): 1. Smolnikar (Kamnik) 6:10, 2. Krnčar (Triglav) 6:14, 3. Bučar (Olimpija) 6:16 itd.

St. pionirji (3 km): 1. Smolnikar (Kamnik) 10:20, 2. Pustovrh (Olimpija) 10:25, 3. Velepec J. (Dol) 10:27 ... 18. Poldi Kovačec (Mojstrana) 12:01 itd.

ML. mladinke (3 km): 1. Čebulj (Olimpija) 11:30, 2. - 3. Moder (Dol) 11:36, 2. - 3. Grum (Olimpija) 11:36 itd.

ML. mladinci (5 km): 1. Kocbek (ZAK Maribor) 22:41, 2. Lampretič 22:45, 3. Sušnik (oba Kamnik) 22:48 ... 8. Franci Teraš (Mojstrana) 24:56 itd.

St. mladinke (5 km): 1. Jelovčan (Triglav) 28:58, 2. Modic (Brdo) 29:28, 3. Munih (Olimpija) 32:53 itd.

St. mladinci (8 km): 1. Dušan Đuričić (Mojstrana) 31:23, 2. Vidmar (Dol) 33:02, 3. Majes (Plamen) 33:35, 4. Darko Mrak (Mojstrana) 34:16 itd.

ML. člani (12 km): 1. Cvajnar (JLA) 34:15, 2. Carman (Triglav) 35:45, 3. Marjan Kovačec (Mojstrana) 38:22 itd.

Člani (12 km): 1. Vujanin 34:37, 2. Falež 35:12 (oba Olimpija) - atletski, 3. Kalan 35:26 (Gorje), 4. Fornezzi (Lorenec) 35:36, 5. Pokljukar (Gorje) 35:59, 6. Kalandar (Lorenec) 36:05, 8. Burger (Gorje) 37:33, 11. Tereza Đuričić (Mojstrana) 38:07 itd.

Jesen je zelo prijetna za izlete. Ob lepem sončnem vremenu je ob Blejskem jezeru, ki ga v tem času obiskujejo številni izletniki, še zelo živahno. (B.)